

pén

... 100
mesecev
živen.

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
31. julija
2003,
100. številka

Vladimir Vlaškalič

 Natalija Juhnov

Ko smo pripravljali prvi Pén, čeprav polni optimizma, niti pomislili nismo, da jih bo še toliko za njim. Res je vse mogoče! Tudi to, da bo 101. Pén izšel v četrtek, 31. avgusta.

Direktor Varisa na kolenih!

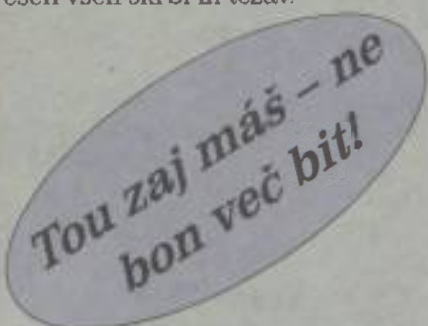
ŠTEFAN SOBOČAN - PIŠTA (eden najbolj znanih lendavskih direktorjev) si je zaželel uživati v opravi »zgoraj brez«, zato je direktorski stolček zamenjal z daminim kolenom. LIDIJA (sicer tudi njegova žena) je šele v teh trenutkih »šefovega« navdiha občutila, da je njen Pištek pravcati, mitološko izklesani, Hercules!

Bata ni več

Znani gostinec in turistični aktivist MIRKO POREDOŠ iz IŽAKOVEC je nedavno končno našel »bat«, s katerim bi lahko dobil po ta zadnji, če ne bi bil priden.

Vrli Mirko je ravnal preventivno, zato je »bat« brž odnesel na Otok ljubezni, ga prelomil na več kosov in jih kar se da hitro zmetal na ogenj. Tako upa, da bo rešen vseh skrbi in težav.

Račke I

Štejf za Darjo

Ni ga čez dober nasvet, pravijo. In kdo ti ga lahko nakloni, če ne tisti, ki ima največ izkušenj – eno prvih peres VESTNIKA ŠTEFAN SOBOČAN v pogovoru z enim od upov regijskega žurnalizma (nekoč prav tako vestnikovko), novinarko nacionalne TV hiše, DARJO TIBAOT.

Dognanja

Kučan to poletje v Mehiki

Pentute ne bi bile, kar so, če ne bi vsakič izvrtale kaj takega, česar ni v nobenem drugem časopisu. Tako smo nedavno skrivoma fotografirali prvega predsednika Slovenije, rojaka MILANA KUČANA. Doslej je bil sicer znan kot ljubitelj Sicilije, letos pa se je odločil za počitnice v eksotični MEHIKI. Ni nam sicer uspelo izvedeti, ali je odpoštovala z njim tudi njegova ŠTEFKA, vsekakor pa smo ga fotografirali kmalu po pristanku na letališču v CUIDAD DE MEXICU. Štefke takrat ni bilo, zadovoljni mehiški trgovec, ki je Kučanu prodal sombrero, pa je bil!

Nafta izhlapela iz druge lige

Postavni možje MARJAN DOMINKO (rokavice), RUDOLF KRAMPAČ (pokrivalo na glavi), JANEZ FARKAŠ (prekrižani roki) in IVO KLARIČ (zgornji okončini v bokih) so bili odlični vratarji Nafta iz različnih obdobij lendavskega nogometa. Takrat je bilo dovolj, da je eden od teh stal med vratnicama. Današnji Nafti pa žal ne bi pomagalo tudi, če bi v gol naenkrat postavili vse štiri ...

Račke II

Časopisar rešil televizijca

Včasih smo radi prebirali strip Kavboj pipec in Rdeča pesa. Ondan se je (svojega) pipca spomnil tudi dopisnik Dela JOŽE POJBIČ. Vzel ga je iz hlač, da bi z njim pomagal vznemirjenima popetevevcema, novinarju MARJANU MAUČECU in snemalcu BOJANU BALAZICU. Nekaj pri mikrofону jima je namreč »zaštekalo«, zato je bil Pojbičev pipec (uspešen) izhod v sili. Pa naj še kdo reče, da v svetu sedme sile ni cehovske solidarnosti!

Šef upravne enote v terci

slavja

Geza ma vas rad!

Ni kar tako, če slaviš občinski praznik. In še manj je kar tako, če ga pride počastit sam prvi mož upravne enote (v tem primeru Murska Sobota), gospod GEZA FARKAS. Zgodilo se je v KUZMI, ki je vrlemu Gezi blizu, saj je tudi sam Goričanec. Vse navzoče pa je presenetil s svojim nastopom, ko se je kar na odru pridružil prepevajoči MARINI HUBER in (čeprav to počne redko) tudi sam pritegnil. Kdor ga je slišal, se ne more načuditi, da Farkaš ni izbral solistične pevske kariere, saj je bil vedno natanko terco višje (ali nižje) od Marine. Čestitamo!

»Moj dedi je plvak!« je prišla Živa, vnukinja drugega trenerja slovenskih žogobrcarskih prvakov, Branka Horjaka. Pentutarska fotografija je simbolična: Mariborčani so morali dobro pomesti pred

Dedija rešili Prekmurci

svojim pragom, da so še enkrat postali prvaki. Prekmurški »perec« pa ponazarja prispevek Murekov, ki so na začasnem delu v mestu ob Dravi. Za Maribor (nekateri mu pravijo Mura B) so namreč v prejšnji sezoni brcali Kuzma, Šarkezi, Ošlaj in Brežič.

Turk na narobe kozi

Napravi, ki je pred vami, nekateri pravijo koza za zabijanje. Uporabljajo jo tudi naravovarstveniki, na primer oni iz Len-dave – VELIMIR TURK.

Obrnil jo je narobe, stopil nanjo in jo uporabil kot govornico. Pentute poročajo, da je v takšni pozi povedal več zanimivih, ko pa je nameraval sesto-piti, ga je koza (skoraj) sama vrgla dol. jog

Kako je Švicarka angleškega rodu vzljubila Slovenca?

Pentutarska nadaljevanka

Že znano dejstvo, da za ljubezen ni nobenih in nikakršnih ovir, saj je niti državne meje in niti rasne, verske, kulturne ali kakšne druge razlike ne morejo ločiti, se je dobesedno potrdilo tudi v primeru Janeza Erjavca, ki ga kot direktorja Pomurskega sejma, d. d., gotovo pozna mnogo Prekmurcev in

Danes je Margaret Hoegger čila 79-letna upokojenka, ki pa nikoli ne počiva. Večji del življenja je bila turistična vodnica, kjer je spoznala mnoge lepe in zanimive kraje ter ljudi iz Švice, Francije, Anglije, Slovenije in od drugod. Čeprav je Angležinja, govori poleg angleškega tudi francoski, nemški in malo sloven-

Prlekov. A mogoče nekateri ne vedo, da Janez ni bil vedno direktor Pomurskega sejma in tudi ni vseskozi zaposlen na sejmišču, kajti kot gradbeni inženir je ambiciozen fant iz osrčja Slovenskih goric vodil mnoga gradbišča po Sloveniji in tujini. In tako ga je pot pripeljala v švicarsko prestolnico Bern, kjer se začne tudi njegova življenjska ljubezenska zgodba. Kot eden redkih zetov iz naše rubrike je hkrati spoznal prihodnjo soprogo Helen in prihodnjo taščo Margaret.

Bilo je nekje poleti leta 1975, ko je prikupen mlad fant iz Slovenije Janez na njihovem družinskem srečanju na ples povabil lepo dekle Helen, kar je nedvomno opazila tudi mama Margaret, ki je bila gotovo vesela, saj je čutila, da bo »tukaj nekaj več«. In dejansko, beseda je dala besedo, ljubezen se je hitro širila v vse pore življenja, po približno dveh letih pa sta se Janez in Helen tudi uradno vezala pred maticarjem in duhovnikom. Malo pozneje je na svet prikukal Boris (danes 25-letni študent ekonomije) in dve leti pozneje tudi Partick (danes 23-letni študent prava). Družina Erjavec živi pri Lenartu, Helen poučuje tuje jezike v lastni zasebni šoli, Janez pa je že dolga leta uspešen menedžer in direktor Pomurskega sejma, d. d.

skega jezika. Doma v Bernu se Hoeggerjevi pogovarjajo francosko, z Janezom pa tašča govori predvsem nemško. Ves čas je Margaret sicer dajala duška svoji »umetniški duši«, saj rada veliko riše, ob umetniškem slikanju pa tudi veliko bere. Tudi sedaj veliko potuje, najraje pa pride v Slovenijo, kjer ostane pri hčerki in zetu ter vnukoma tudi več tednov, zlasti v poletnih mesecih. Morebiti bi bilo zato tudi dobro, če bi si kateri prihodnji zeti taščo poiskali v tujini ali vsaj nekoliko od svojega doma. Takrat vsaj preprirov ni, saj manj jo vidiš, manj je možnosti za nesoglasja. Pri Janezu in Margaret to sicer ni bil vzrok, da nikoli ni prišlo do nobenega nesoglasja, a kljub temu naš sogovornik pravi, da se s taščo »ni nikoli sporekel tudi zato, ker ni bilo možnosti. Ne glede na vse pa sem vesel, da smo čimveč skupaj, in zato se srečujemo vsaj trikrat ali štirikrat letno, ko smo mi vsaj teden dni v Švici ali pa je ona nekaj tednov pri nas. Resno pa povem, da pri njej in pri njenem možu, ki je umrl pred dvema letoma, ni bilo nikoli nobenega nasprotovanja moji zvezi z Helen, saj sta vseskozi multietično usmerjena. Sploh pa smo si Slovenci in Švicarji zelo blizu po mnogočem, moja tašča pa je izjemno zadovoljna z lepotami Slovenije in vsem drugim, kar tukaj vidi in doživlja, tudi sam pa sem zadovoljen, kako se je vse razpletlo,« pravi Janez Erjavec in dodaja, da je »Margaret pravzaprav predvsem vesela in zadovoljna, da dobro skrbim za njeno hčerko.«

Ali je res tako, Helen sicer nismo vprašali, njena mama pa je očitno zadovoljna, kajti, kot pravi, tistega lepega dne leta 1975 sta se na njihovi družinski zabavi srečali sorodni duši – Helen in Janez. Vsekakor je vesela, da je njena »hčerka srečala tako prijetnega in pridnega fanta, pri katerem je težko najti kaj slabega. In potem ne vidim vzroka, da se ne bi dobro razumela«, na kratko pove slovenska tašča angleškega rodu, ki prihaja iz Švice.

P. S. Če že (še) imate taščo (zeta) in menite, da bi skupaj z njo (njim) sodili v »pentutarsko nadaljevanko«, me pokličite po telefonu: 041 733 945. Enako lahko pokličete tudi vsi drugi, ki poznajo kakšen par tašča & zet, ki bi ju predstavili v PEN-u. Vsaj eden naj bo povezan s Prekmurjem ali Prlekijo, drugo pa je naša skrb.

Oste B.

Odkrili večjo skupino črnih ribičev

Krivo(ribo)lov

Dolgo se je govorilo, Pentute pa danes tudi dokazujejo, da Razkrižani, Veščičani, Šafarčani in Gibinčani ribarijo v kalnem. Ali dobesedno: na črno s kržakom. Najprej so to vsi odločno zanikali, a jih je pentutarski sodelavec presenetil pri dejanju in jih fotografiral. Menda je bil z ekipo »kržakolovcev« tudi župan STANKO IVANUŠIČ, ki naj bi poskrbel za to, da bi se krivi ribiči pravočasno umaknili roki pravice. jog

Bažidar Štiber iz Radomerščaka pri Ljutomeru

Andrej Sršen iz Borčeve pri Radencih

Miha Kurboš iz Ključarovec (pri Križevcih pri Ljutomeru)

Katja Vunderl iz Cezanjevec, naj. harmonikarka Pomurja

Dejan Kavčič iz Branoševca

Franci Ivanek iz G. Radgone

Janez Šijanec iz Jamne pri Sv. Juriju ob Ščavnici

Alojz Novak iz Ženika pri Sv. Juriju ob Ščavnici

Stanko Ilješ iz Radenec

Čiril Podkrižnik s Staveškega Vrha

Karel Šinko iz Rogoševca

Tekmovanje za Zlato harmoniko Ljubecne se je v 23 letih razvilo v vseslovensko gibanje glasbenikov na diatonični harmoniki. Na desetih predtekmovanjih predstavi svoje sposobnosti več sto harmonikarjev v petih starostnih kategorijah. Med njimi selektorji iz KUD Ljubecna izberejo boljše, ki se pomerijo na dveh polfinalnih tekmovanjih – letos bosta 10. avgusta v Postojni in 17. avgusta v Mozirju. Okrog deset odstotkov se jih uvrsti na veliki finale, ki je vedno v Ljubecni, tokrat bo 31. avgusta. Namen prireditve je popularizirati igranje na diatonično harmoniko in ohranjanje ljudske glasbe med mladimi. Eden od ciljev gibanja je, da bi ta instrument dobil svoje mesto tudi v glasbenih šolah. Zdaj se ga je možno naučiti igrati zgolj ob pomoči privatnih učiteljev ali kot samouk. Najboljši v Ljubecni si zagotovijo tudi priložnost za sodelovanje na evropskih in svetovnih tekmovanjih. Lanski zmagovalec Ljubecne Janez Lekše je bil celo evropski prvak. Zanimiv je njegova izjava, da je bila konkurenca v Ljubecni bolj ostra in pot do zmage težja kot na evropskem prvenstvu v Italiji. Slovenija res premore veliko dobrih diatoničnih harmonikarjev, predvsem mladih, ki so tudi sicer dobri glasbeniki. Mednje se je uspelo uvrstiti kar nekaj Pomurcem in med njimi mlademu dekletu – Katji Vunderl iz Cezanjevec. Je glasbenica s srcem in dušo, ob harmoniki obvlada kitaro in odlično poje. Je dvakrat zapovrstjo Naj... harmonikarka Pomurja in letos prvič polfinalistka Ljubecne. Svojo prihodnost vidi v vlogi učiteljice glasbe ...

Katja Vunderl iz Cezanjevec v krogu najbližjih nasmejana po objavi rezultatov četrtfinala ob Gajševskem jezeru. Ob njej je oče Bojan, pa babici Anica in Sonja, na desni strani pa sta dedka – spredaj Marjan in tretji na fotografiji Janko. Dekletce v ospredju je Katjina sestrčna Ana. Manjka mama Cvetka, ki na tekmovanjih ne sme biti zraven. Ali zato, ker je preveč napeto zanjo ali pa zaradi Katjine treme, če jo mama posluša ... Pravi razlog je njuna strateška skrivnost. Letos je delovala!

Med 19 tekmovalci jih je bilo 11 iz območja Pomurja in med njimi je žirija izbirala naj... harmonikarja. Med desetimi fanti je bila najboljša Katja kot edino dekle.

Kitara na podstrešje – harmonika na polfinale

Naj... harmonikarki Pomurja je priznanje, ki ga je posebej za to priložnost izdelal slikar Andre Gönter, predala direktorica Podjetja za informiranje Irma Benko.

FOTO Nataša J.

Za povezovanje in strokovni komentar dogajanja je poskrbel murskovalovski voditelj ter eden najboljših pomurskih poznavalcev ljudske glasbe in izročila Milan Zrinski, vmes pa je natresal poper in preganjal tremo tekmovalcem tudi murskovalovski starosta Korenov Lujzek. Ni stvari na tem svetu, ki je ne bi obvladal. Tudi harmoniko je bil pripravljen raztegniti, le s sabo je ni imel. Z veseljem mu jo je posodil eden od tekmovalcev – Stanko Ilješ iz Radenec.

Glavni selektor na četrtfinalu ob Gajševskem jezeru je bil Zoran Kolin, profesor glasbe iz Celja, strokovno pa sta mu pomagali Simona Špindler, glasbena urednica Radia Murski val, in Natalija Štefanec iz Cezanjevec, profesorica nemščine, priznanja pa je podeljeval predsednik Prostovoljnega gasilskega društva Branoslavci Jože Heric.

»Diatonična harmonika je moja najboljša prijateljica. Z njo me je spoprijateljil moj učitelj harmonike Zlatko Munda, in to v drugem razredu osnovne šole. V tem času sem obiskovala tudi glasbeno šolo v Ljutomeru, kjer je bil moj instrument kitaro. Uspešno sem končala nižjo glasbeno šolo, vendar je to poletje kitaro že na podstrešju. S harmoniko pa se družim vsak dan, pridno vadim in posledice najinih skupnih ur so tukaj. V drugo so me izbrali za naj... harmonikarko Pomurja, selektor Zlate harmonike Ljubecne pa mi je letos prvič dal priložnost, da bom nastopila na polfinalu Ljubecne. Zdaj bom še bolj zavzeto vadila in se ob tem krasno zabavala. Skupaj s harmoniko sem vedno v veseli družbi – na izletih, veselicah, rojstnih dnevih, družinskih in drugih slavih – in verjetno mi prav zato tako veliko pomeni. Ona je sinonim za veselje. Ker kar veliko časa presedim pri knjigah in učenju, mi nekaj minut igranja med garanjem razbistri glavo. Celo to moč ima moja harmonika. In zakaj ji potemtakem ne bi rekla, da je moja najboljša prijateljica! Letos prislužen priznanje za naziv Naj... harmonikarke Pomurja takole dobiva častni prostor tik ob lanskem.«

Vunderlovi iz Cezanjevec so zanimiva družina. Hišo v cvetju so si uredili med staro domačijo in gospodarskim poslopjem. Čeprav stari in mladi živijo ločeno, skupno delajo na kmetiji, s tem da priznavajo glavno besedo dedku Marjanu, ki je upokojeni pek in ima dovolj časa, da o vsem na kmetiji temeljito premisli, preden vsi poprimajo za delo. Cvetka in Bojan sta zaposlena – ona v Muri v Ljutomeru, on v avtomobilskem salonu Posedi v M. Soboli. Pri hiši so trije otroci, dva fanta, najstarejši Mitja, dijak računalniške usmeritve na ptujski gimnaziji in najmlajši Miha, ki je na svoj način glava družine. Vmes je Katja, dekle, ki je letos končala osnovno šolo in je že vpisana na ormoško gimnazijo. Še raje bi obiskovala srednjo glasbeno šolo v Mariboru, vendar obstaja ovira. V glasbeni šoli si je pridobila potrebno kvalifikacijo samo za en instrument – kitaro, pogoj za vpis na mariborski šoli pa je tudi klavir, medtem ko diatonična harmonika v šolskih mlinih ni priznan instrument. Pa bi si zaslužil, pravi Katja, ki že išče variante, kako bi se glasbeno dodatno izobraževala. Diatonične harmonike pa ne bo zanemarila, karkoli že bo. Le nekaj dni je doma samevala, ker zanjo med dopustniško prtljago ni bilo prostora. Zdaj pa s Katjo vadi za polfinale. Dobro morata naštudirati skladbo Od vasi do vasi. Katja je resno vzela selektorjevo priporočilo, da mora nadgraditi dinamiko ...

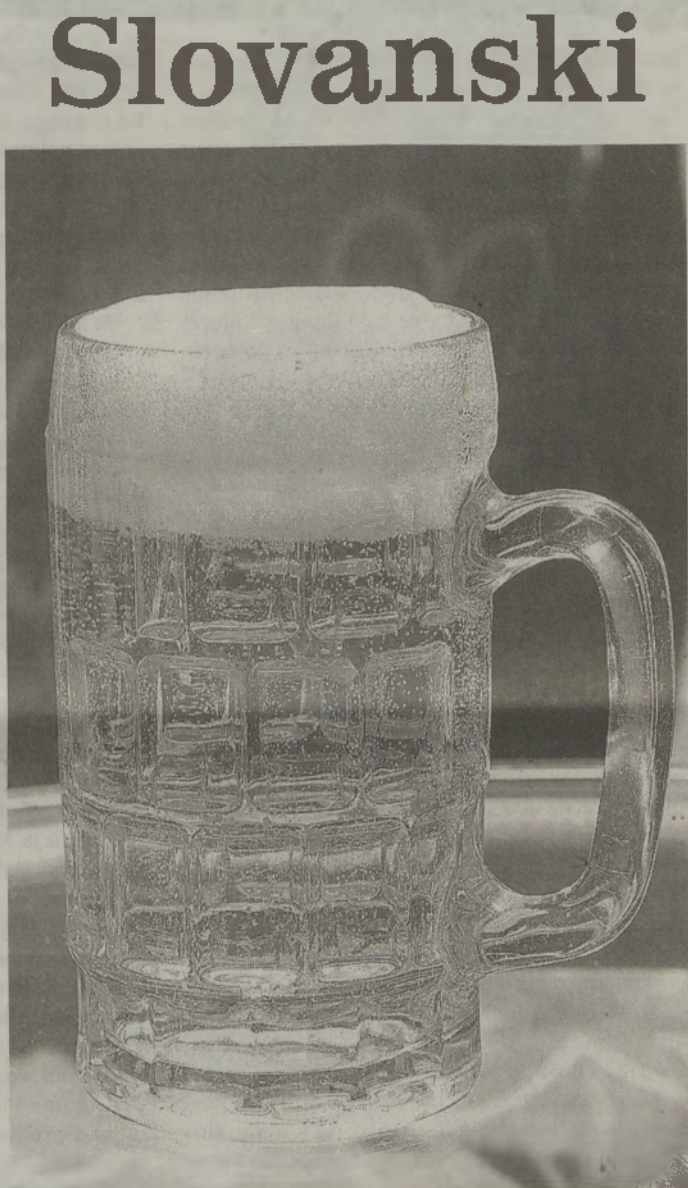
Največ zaslug za Katjino prijateljstvo z diatonično harmoniko ima Zlatko Munda, izdelovalec harmonik ter njen prvi in edini glasbeni učitelj harmonike. Bila je njegova prva učenka v okolju. Najprej sta poskušala dva meseca s sposojeno harmoniko, potem

pa ji je oče kupil tisto, ki jo je Zlatko izdelal zase. Zdaj mu jo je vrnila, ker je dobila novo. Zlatko pa ji je izpolnil še eno veliko željo. Odzval se je na prošnjo in ji bil birmanski boter. Posnetek je z obreda v ljutomerski cerkvi, kjer sta birmanski obred opravila mariborski škof dr. Franc Kramberger in ljutomerski župnik g. Jože Vehovar. Zdaj verjetno Katja že pestuje botrovega dojenčka.

O čem pisati v teh soparnih, vročih, celo nenormalnih dneh, ko vsi iščejo senco, hitijo k bazenom, hrepenijo po morju. Mar ni najlepše pod večer priti pod soboške kostanje pred Zvezdo oziroma Dobraia in si naročiti vrček hladnega piva? Te dni sem se vozil po Češkem: povsod hmelj, povsod pivska reklama. V eni od pivnic sem prebral pesmico, ki se začne takole: Pime pivo s bobkem, jezme bedrnik, nebudemo stonat, nebudemo mrit, jedna baba povidala, když do lesa chodivala na ten bedrnik. (Pijmo pivo z lovorjem, žvečimo bedrenec, ne bomo vzdihovali, ne bomo umrli, tako je rekla neka ženska, ko je hodila v gozd nabirat bedrenec.) Priznam, da ne vem, kakšno je videti zelišče po imenu bedrenec. Pogledal sem v enciklopedijo čarovnih rastlin in prebral, da bedrenec (po domače bedrinec, bedrunec) med drugim odganja bolezen in varuje pred nesrečami. Pravijo, da je njegova moč tolikšna, da bo, če ga vržemo v tekočo vodo, plaval proti toku. In zdaj si predstavljajte, da je takšno zelišče zmešano v pivo, da nas zato varuje pred vsakršno boleznijo. Med poganskimi običaji je tudi tisti, ki slavi Bakhosa, mitološkega boga vinske trte. Menda so v okolici Plzna ob pustu postavili slamnatega moža na sod piva in ga potem izpili do dna. Drugi dan so slamnatega Bakhosa zažgali s sodom vred, ženske pa so se prerivale za pepel, ki ga je veter vrtinčil po zraku.

Najstarejši podatki o pijači, izdelani iz ječmena, so iz starega Egipta, kjer se je varil tako imenovani hag. Bil je tako priljubljen, da ga niso pili samo na zemlji, marveč tudi na drugem svetu. Kraj, kjer so varili pivo, se je imenoval Pelusium – kar v bistvu zveni skoraj tako kot Plzen?! Egipčani so k pivu radi grizljali redkev. Ječmenasto pivo zythos je Egipčane naučil izdelovati sam Oziris. Znanе so trditve, da je prišlo pivo v Evropo iz Egipta. V Germaniji je uvedel pivo pravljicni kralj Gabisus ali Gampar (da, to zveni skoraj tako kot vrsta češkega piva Gambrius). Tacit piše, da so Germani izdelovali pivo iz ječmena in pšenice. Podobno pijačo so poznali tudi Kelti. Piva ni manjkalo niti v lesenih vrčih naših prednikov – starih Slovanov. Pivo s poznali že v petem stoletju in je bilo poleg medice najbolj priljubljena pijača starih vojščakov. Grški potniki, ki so potovali ob Donavi, so zapisali, da so jih Slovani pogostili s pivom, znanim kot kamas. Uživanje piva je potrdil tudi arabski popotnik Ibn Fadlan, ki je v desetem stoletju potoval čez naše kraje. Zanimivo je, da se osnovna surovina za izdelavo piva v vseh slovanskih jezikih imenuje – hmelj. Gojenje hmelja pa je bilo na primer na Češkem dovoljeno že v devetem stoletju. Takrat so nastale besede kot kvas, droži oziroma domači kvas, gošča po pivu, sod, pivo, čep, slad. Pivo se je izdelovalo iz pšenice (belo). Črno, temno pivo ali celo rdeče pivo se je varilo iz ječmena.

hmelj

in te po njem boli glava, marveč pravo, uvoženo, iz Laškega. Irci imajo svoje kakovostno, v glavnem temno pivo, Američani poznajo lahko pivo, petodstotno. Vendar pa tudi pivo treba znati piti. Vsako pretiravanje je namreč škodljivo. Najhuje je, če pivo mešamo z ostrimi pijačami, z vinom in pri tem nič ali zelo malo jemo. Pivo je za ohladitev odlična pijača, čeprav se človek od njega ne odžaja, prej nasiti. Ali zdaj so takšni časi, da je pivo dobro ne samo za preganjanje žeje, marveč tudi za dobro razpoloženje. Ljubitelji piva imajo vidne trebuščke, za debele ljudi pa trdimo, da so dobrodušni, dobrohotni. A vse je odvisno od razpoloženja. Na Češkem ne moreš zavrniti vrčka piva. Ko sem prvič prišel v Prago in odšel v znano gostišče Pri Fleku, sem se usedel za dolgo mizo, za katero so že sedeli štirje stari Čehi. Po vsaki čaši piva sem moral na stranišče, kajti mehur mi je takoj reagiral. Čehi so me po strani gledali. Ko sem šel četrtič na WC, me je eden od gospodov vprašal: »Vi pa niste Čeh?« Odkimal sem. »Se vidi. Veste, mi Čehi spijemo sedem vrčkov piva, plačamo, odidemo domov in se doma poščijemo.« Zasmrkal sem in pomislil, kdo ve, kdaj bom tudi jaz postal Čeh. Kaže, da je znanje Švejkovega jezika premalo za sprejem v klub čeških pivcev zdravega piva.

Vse je bilo zapisano v stilu alkimijske operacije. Hmeljarji so našli tudi svojega svetnika – to je postal sv. Krištof, ki pa je imel kar precej skupnih stvari z alkimisti. Pivo pa ni sodilo samo v krčme, svoje mesto je našlo tudi v kuhinji. Znana je pivska juha, pri Figovcu v Ljubljani lahko naročite pivsko klobaso. Pivo so dodajali tudi kaši iz orehov. Študentom so priporočali lahko pivsko juho z rženim kruhom, znano kot gramatika. Pivo so dajali tudi domačim živalim, posebno kuram in kapunom, ki so se zredili, če so namesto vode pili pivo. Danes je pivo priljubljena pijača, razširjena po vsem svetu. Pijejo ga Japonci, Mehičani in Rusi. Pred leti, v nekdanji Jugoslaviji, je bilo najslabše pivo BIP (Beograjska industrija piva), dobro je bilo nikšiško pivo, enako tudi ostješko in daruvarsko staro češko pivo. Hrvaški se opredeljuje ali za karlovško ali ožujsko, vendar jih vedno več in več pije slovenski zlatorog. Pa ne tistega, ki se polni nekje v bližini Splita

Po poklicu sem arhitektka in zato sem bila v Ljubljani še posebej pozorna na Plečnikovo delo. Videla sem pokopališče Žale, knjižnico NUK, Križanke, tržnico in seveda Tromostovje. Mislim, da je Plečnik lepo uredil okolico Ljubljane. Všeč mi je, da se tam lahko srečaš s prijatelji, zvečer popiješ pivo in kavo ter poslušas glasbo. Slovenija bo kmalu članica Evropske unije, mislim pa, da ji bo kljub temu uspelo ohraniti svojo kulturo in svoj jezik. Ima namreč bogato zgodovino, čeprav kot država ne obstaja dolgo. Poleg tega so Slovenci zelo ponosni na svojo domovino in na svoj jezik.

Branko Šomen

RAZMIŠLJAN

... in pišem svoj prvi članek v slovenščini

Jaz sem Monika Benko iz San Sebastiana, ki je v baskovski državi. Moj oče je bil rojen v Sloveniji, v vasi Beltinci. Pozneje se je odselil v Baskijo in si tam ustvaril družino. Ko sem bila še majhna, smo z družino nekajkrat prišli v Slovenijo, v Prekmurje, kjer smo obiskali sorodnike. V Prekmurju imamo veliko družino. Kljub temu se otroci, imam še dva brata in eno sestro, nikoli nismo naučili slovenščine, saj je bil moj oče odličen

prevajalec v španščino. Naučili pa smo se povedati dve besedi, ki smo ju zelo pogosto slišali: »pijte« in »jejte«.

Vedno sem si želela, da bi bolje spoznala očetovo rojstno domovino in svoje korenine, zato sem se letos udeležila poletne šole slovenščine v Ljubljani.

V poletni šoli je bilo veliko ljudi iz različnih držav. Vsak je imel svoj razlog, da se je udeležil. Nekateri so se želeli naučiti slovenščine, ker so bili iz Slovenije njihovi starši, drugi so se poročili v Slovenijo, nekaj pa jih bo slovenščino potrebovalo v službi. Bilo je zelo zanimivo, saj smo tako spoznali različne kulture, tudi slovensko. Organizatorji so poskrbeli, da smo ob pomoči različnih dejavnosti spoznali Slovenijo in Slovence. Tako smo imeli izlet po Sloveniji, pripravili so koncert Zorana Predina, tečaj lončarstva, ogledali smo si stari del Ljubljane, muzej Ivana Cankarja in še mnogo drugih stvari. Tudi pouk je bil dobro organiziran. Najprej so nas na podlagi testov, ki smo jih pisali prvi dan, razdelili na majhne skupine le z nekaj učenci. V moji skupini nas je bilo devet. Učenje je bilo razdeljeno na dopoldanski in popoldanski program. Dopoldne smo se učili predvsem slovnico, popoldne pa smo imeli govorne vaje. Nekaj težav sem imela s tem, da so slovenščino razlagali s pomočjo angleščine, jaz pa bolje govorim recimo francosko. Kljub temu sem se ogromno naučila, tako da sem se s svojimi sorodniki v Prekmurju že lahko pogovarjala v slovenščini.

Po poklicu sem arhitektka in zato sem bila v Ljubljani še posebej pozorna na Plečnikovo delo. Videla sem pokopališče Žale, knjižnico NUK, Križanke, tržnico in seveda Tromostovje. Mislim, da je Plečnik lepo uredil okolico Ljubljane. Všeč mi je, da se tam lahko srečaš s prijatelji, zvečer popiješ pivo in kavo ter poslušas glasbo.

Slovenija bo kmalu članica Evropske unije, mislim pa, da ji bo kljub temu uspelo ohraniti svojo kulturo in svoj jezik. Ima namreč bogato zgodovino, čeprav kot država ne obstaja dolgo. Poleg tega so Slovenci zelo ponosni na svojo domovino in na svoj jezik.

V dveh tednih se je nemogoče naučiti slovenščine, dobila pa sem vtis o jeziku in bom pridobljeno znanje razvijala še naprej. Se vidimo naslednje leto!

Energijske točke res zdravijo

Marijan Trstenjak z Gibine ... Je človek z nadnaravno močjo, strokovnjak, zanesenjak, čudak?

Vse in nič od tega. Predvsem je izjemno delaven in skromen, ponosen na svojo družino: soprogo Cvetko ter hčerki Moniko in Julijo. Izziv mu je les, iz katerega izdeluje originalne spominkje, uživa v svojih vinogradih in se lahko pohvali z odličnimi vini. Po stroku je univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike, največ energije pa kot lastnik in direktor podjetja Trstenjak, d. o. o., vsak dan vloži v podjetniške projekte v trgovini in proizvodnji v specifičnem okolju, ki ga deli državna meja. In ob vsem tem je radiestezist in mojster rejkijske »oče«-razkriških zdravilnih točk na čudežni poti ob zmajevi črti moči.

narobe, tudi če zaznaš mrzlo, je to sporočilo, da je nekaj narobe. In če čutiš mravljince, je prav tako nekaj narobe. Avra mora biti polna, potem je s človekom vse v redu. Vi imate problem z drugo in četrti čakro.

Pravzaprav ste mi tako mimogrede postavili diagnozo.

Premalo se urim v metodi zdravilstva – rejkiju, ker mi za to zmanjkuje časa, zato se s tem tudi ne ukvarjam aktivno. Ne mine pa dan, da ne bi imel v rokah nihala ali počel kaj drugega, kar je povezano z raziskovanjem sevanj. Moja skrb so tudi zdravilne točke tu na Razkrižju, aktivno spremljam učinke obiskovanja zdravilnih točk v Pomurju, kolikor so ljudje pač pripravljeni sodelovati, in trudim se z izobraževanjem prihodnjih radiestezistov. Pred-

Vsaj trideset ljudi nima več revme

Torej ste g. Trstenjak vseeno človek z nadnaravnimi sposobnostmi, nekakšen čarovnik?

Ne ... ne ... v čarovništvo ne verjamem. To so zgodbe iz srednjega veka. Verjamem pa v veliko stvari, v katere sicer večina ljudi ne verjame, ker si jih preprosto ne zna razložiti. Nekoč so nerazložljivemu rekli čarovništvo, danes pa temu ne verjamejo.

Radiestezija je to mejno področje, v katerega večina ljudi ne verjame. 20 odstotkov ljudi je v naši internetni anketi odgovorilo, da verjame v zdravilnost energijskih točk. Zanimivo pa je, da nihče ni glasoval za možnost, da ne verjame v čudeže. Kot da si ljudje puščamo nekakšen odprt prostor ... morda pa le nekje nekaj je?

Pri radiesteziji gre za merjenje škodljivih sevanj in proučevanje energij. Kar oprijemljiva zadeva, v katero sem se poglobil in pri tem dobila izkoristil tudi svojo strokovno usposobljenost. Te energije pravzaprav zaznava vsak človek, vendar večina svojih sposobnosti ne razvije. Trditev najraje ponazarjam z glasbo. Nihče ne more biti dober violinist, pa naj ima še tako izostren posluh, če nikoli ni imel v rokah violine in če ni iz dneva v dan vadil po nekaj ur. Tudi tisti s slabšim posluhom pa lahko prav z vztrajnimi vajami postane glasbeni mojster. Podoben dar je občutenje energij, le izobraziti se je treba in se s tem ukvarjati. Po tej poti je na našem območju svoje sposobnosti razvilo kar nekaj ljudi, kot najuspešnejšega naj omenim g. Čosiča iz Lendave, ki je talent in vztrajen obenem. Večina je zadovoljna, da zna določiti slabo ali dobro mesto za posteljo v spalnici, drugo pa jih ne zanima.

Kam pa bi uvrstili sebe?

Težko karkoli presojam o sebi. Rečem pa lahko, da v Sloveniji nimamo kapacitet svetovnega formata, kot jih imajo drugje po svetu in jih spoznavamo na naših izobraževanjih. S primerjavami se res ne morem poigravati, lahko samo povem, da je malo ljudi, ki razvijejo sposobnost, da čutijo avro. Jaz jo čutim.

Kdaj, kako ste zaznali to svojo »moč«?

V osnovni šoli sem prebral vse knjige v šolski knjižnici. Med njimi se je znašla tudi knjiga o radiesteziji, potem sem se lotil avtorja Farkaša, ki je bil inženir elektronike in je vse »skrivnosti« zelo nazorno in razumljivo opisal, kar zmorejše le redki. Pravzaprav je bila sreča, da sem prebral prav omenjanega avtorja. Odprl mi je pot v svet navideznih skrivnosti. Tako me je zamikalo, da sem si priskrbel leskovo šibo, in res se mi je upognila tam, kjer je bila vodna žila. Kupil sem si nihalo in že pri prvem poskusu se je odzvalo. In potem sem nadaljeval s stiki z drugimi že bolj izkušenimi radiestezisti, med njimi z g. Vero iz Jalšovca na Hrvaškem pa z Oblakom, Pogačarjem in drugimi. S poklicnim kolegom iz Velenja sva se ukvarjala celo z idejo, da bi iznašla aparaturo za zaznavanje sevanj, vendar sva hitro ugotovila, da to ne gre. To niso elektromagnetni pojavi, ampak pulzna valovanja in zaenkrat ne obstajajo aparati, ki bi to lahko merili. Torej, če vas kdaj obišče bioenergetik z aparaturami, ki je običajno tudi prodajalec raznih vprašljivih zaščitnih pripomočkov in postelj, nikar ne nasedite njegovim meritvam. Njegov edini cilj je, da prodaja blago. Vam pa s postavitvijo postelje na nepravo mesto lahko nepopravljivo škodi.

Nekje sem prebrala, da naj ne bi bilo nikjer dokazano, da radiestezijsko sevanje sploh obstaja.

Ne drži. Obstaja. O avri je bil dolgo dvom, ker imajo pač le redki sposobnost njenega zaznavanja, videnja in občutenja.

Bi lahko kar takoj preverila to na moji avri?

Brez problema. Tri plasti vidim in čutim jo v barvah, v toploti in mrzlem, v popolnosti, če je gosta ali redka ... težko je to z besedami natančno opisati. Ko čutiš, da v avri nekaj manjka, je tam nekaj

vsem pa raziskujem in svetujem. Nikoli za plačilo. Veliko ljudem sem priporočil, da obiščejo bioenergetika, ko sem ugotovil, kakšne težave jih pestijo. Edino »plačilo« je njihova pripravljenost, da mi v času zdravljenja zaupajo rezultate svojega zdravljenja. Bioenergetiki smo »najmočnejši« v diagnostiki. In večkrat se zgodi, da ugotovimo napačno diagnozo uradne medicine. Zadnji tak primer je iz bližnje okolice, ko so napačno zdravili človeka, ki je imel boreliozo. Žal se je zelo pozno oglasil pri meni in bolezen bo v tej fazi težko pozdraviti. Radiestezist in bioenergetik vedno ugotovita težavo, torej postavi diagnozo, ni pa rečeno, da lahko to težavo vedno tudi odpravita oziroma ozdravita bolezen. Problem je, da ljudje pridejo k nam šele, ko jih je klasična medicina na neki način odpisala. Koristno bi bilo, da bi poiskali pomoč vsaj paralelno. Če ne gre za nujen poseg, se običajno da pomagati samo z alternativnimi metodami, ki so popolnoma neskodljive, in se izogniti kemiji. Tablete in operacijska miza še vedno preostanejo.

Kakšen pa je odnos uradne medicine do teh vaših stališč, vašega početja?

Uradna medicina tega ne podpira, ampak veliko zdravnikov pa nas podpira. Tudi na moje tečaje prihajajo, ker jih to zanima. In vem, da prihajajo na terapije, o čemer sem se prepričal pri kolegici Veri. Dojeli so, da je neškodljivo in da se splača vsaj poskusiti. Tveganja ni. Ne odobravam pa početja tistih bioenergetikov, ki ljudem odsvetujejo klasično zdravljenje. Tega si ne bi smeli dovoliti.

Spomnim se zanimivega primera ženske, ki je imela tumor na možganih. Uradna medicina je odpisala, ker operacija ni bila mogoča. Poiskala je še pomoč alternative, pri zdravljenju je sodeloval celo znani filipinski bioenergetik, in rezultat tega dela je bil, da so zdravniki tumor lahko uspešno odstranili.

Imata nihalo in bajalica, ki ju najpogosteje vidimo v rokah radiestezistov, kakšno posebno skrivnostno moč? Sta to kakšna čarobna pripomočka?

Nobenih skrivnostnih moči ni. Nihalo, bajalica in drugi predmeti so samo naši pripomočki. Že na prvem tečaju prihodnjim radiestezistom svetujem, da naj se ne pogovarjajo z aparati, ker so neživa materija brez inteligence. So zgolj orodje, ki pokaže reakcijo naših možganov na valovanje. Možgani oddajajo impulze, naše mišice se skrčijo, nihalo zaniha.

Sprehodiva se zdaj po pokrajini. Je Pomurje res tako energijsko nabito območje, bolj kot drugi deli Slovenije?

Res se razlikuje. Začniva pri Gradu na Goričkem. Tam je sečišče sedmih zmajevih črt in nikjer v Evropi se ni bila odkrita takšna točka. Ne rečem, da ne obstaja, ampak odkrili je še niso. Grad je res izjemna posebnost, ki pa je, reciva, evropsko gledano premalo znana. Če bijo približali vsaj tako imenovani evropski alternativni, bi, o tem sem prepričan, postal Grad evropsko shajališče alternativcev. Gre za res izjemno posebnost!

Sicer pa smo zdravilne točke odkrivali in merili tudi drugod po Sloveniji, vendar nimajo takšne moči kot v naši pokrajini, so pa seveda primerne za prebivalstvo, ki tam živi. Ob Bukovniškem jezeru in tu na Razkrižju so energijske intenzitete izjemne. Prav vse še ni razložljivo, ugotovili pa smo, da so vse v bližini zmajevih črt in na določenih mestih izbijejo na površje z veliko intenziteto.

Za ljudi od daleč so optimalni zdravilni učinki težje dosegljivi. Zdravilno točko je treba obiskati dvakrat tedensko in prihajati moraš vsaj mesec dni, da bi se zaznal rezultat. Naenkrat lahko obiščeš tri do pet točk, na katerih se zadržuješ natančno toliko, kot je za vsako točko določeno.

Ljudje od daleč to težko storijo, zato so toliko

pomembnejša tako imenovana lokalna zdravilna območja. Naš osnovni namen je bil tudi tu v Pomurju, da tovrstno alternativno zdravljenje ponudimo okoliškemu prebivalstvu, vendar se je z medijsko promocijo v zadnjem letu zelo razvil tako imenovani izletniški zdravilni turizem. Žal moram povedati, da z enkratnim obiskom nihče ne bo olajšal ali odpravil svojih težav. Če imajo možnost, bi priporočil, da za resno terapijo »žrtvujejo« mesec svojega letnega dopusta, se lepo imajo v katerih bližnjih toplicah ali turistični kmetiji in po naših navodilih prihajajo na zdravilne točke.

Imate konkretne potrditve, da je obiskovanje točk učinkovalo zdravilno?

60 do 70 odstotkov ljudi, ki smo jih mi spremljali, je ugotovilo izboljšanje svojega zdravstvenega stanja. Žal niso vsi, ki prihajajo na naša zdravilna območja, pripravljeni dajati informacij o sebi. Je pa to njihova svobodna volja, da rezultate o posledicah zadržijo zase.

Omenim naj primer starejšega pacienta s sladkorno boleznijo v fazi, ko je že bil potreben inzulin. Torej stanje bolezn, ko si skeptičen, da bi energije na točki za sladkorno bolezen lahko pomagale. Pa so. Po enem mesecu se je stanje tako popravilo, da inzulin ni bil več potreben. Pri revmi ima pozitivne učinke okoli 30 ljudi, znan mi je tudi primer ozdravitve shizofrenije.

Seveda so tudi primeri, ko ni nič pomagalo. Spomnim se dekleta, ki je redno prihajalo in vztrajalo tri mesece, pa ni bilo nobenih pozitivnih sprememb. Zaenkrat ne moremo razložiti, zakaj enim pomaga, drugim pa ne.

Žal dobimo tudi premalo povratnih informacij, da bi vam lahko postregel z res verodostojnimi in celovitimi podatki o učinkovitosti zdravljenja.

Naš cilj pa je pravzaprav bil, da ljudem ponudimo brezplačno dostopno alternativo, da kaj naredijo za svoje zdravje. Če obiskovanje točk v enem mesecu ne da rezultata, priporočam obisk pri bioenergetiku, kar pa seveda ni več brezplačna terapija. Učinkovita je lahko tudi kombinacija sočasnega obiskovanja točk in bioenergetika.

Je lahko obiskovanje točk tudi škodljivo?

Škoditi ne more. Predolgo zadrževanje lahko kvečjemu »odnese« spanec za kakšno noč. Kot da bi se nacedili z močno kavo. Z naše strani smo priporočili čas, ki je optimalen, zagotovo pa se nikomur ne bo zgodilo nič posebnega, če se bo na točki zadrževal kakšno minuto dlje. Svetujem, da ljudje res upoštevajo naša navodila, ki so na vseh zdravilnih območjih na voljo v pisni obliki.

Konkretno na Razkrižju priporočam, da ob eni terapiji obiščete dve točki, če imate seveda dve diagnozi, več pa ne, za kombinacijo pa naj bo tretja točka pri Ivanovem izviru, ki uravnoveša celotno avro.

Imam žolčne kamne. Trikrat sem že bila na točki, ki naj bi pomagala? Kaj lahko pričakujem?

Vztrajajte. Na tej točki smo imeli tu na Razkrižju primer, da so izginili. Dobesedno tako je oseba trdila. Ne vem, zakaj bi mi lagala, za to res ni imela nobenega razloga. Verjetno pa je tudi odvisno, kakšna je kemična struktura teh kamnov, ker poznamo pač različne vrste.

Sicer pa se na točki človek mora sprostiti, se posvetiti sebi in zagotovo vsak začuti tok energij.

Nikjer nisem zasledila energijske točke za topljenje maščob in izgubljanje kilogramov?

Ja, pa obstaja. Celotna razkriška čudežna pot ob zmajevi črti moči je ena sama točka hujšanja. Poskusite jo prehoditi vsak dan v obe smeri. Jamčim, da bo učinek!

Ali drži, da se zaradi množičnega obiska ob Bukovniškem jezeru kopiči negativna energija, točke pa se praznijo?

Ni res. Območje se energijsko čisti, enako velja za Razkrižje. Z g. Čosičem redno preverjava vse

točke. Čiščenje je nujno zaradi energij, ki jih ljudje prinašajo s sabo in ki se lahko kot parazit vežejo na drugega človeka. Dovolj je, da to preverimo enkrat na mesec, tako da ni nobene bojazni, da bi bil recimo ob večjem obisku ob koncu tedna kakršenkoli problem. Naša moralna zaveza je, da če smo to ustvarili, bomo za to tudi skrbeli, ne glede na vse druge dejavnike, kot so denimo nekoliko skaljeni odnosi z občino Dobrovnik.

Bi te točke »usahnile«, če se radiestezisti z njimi ne bi več ukvarjali?

Ne bi rekel. To so naravne energije, ki so tudi brez nas tu. Problem je le množičen obisk, sicer se one same čistijo.

Zlasti od izvira pri sv. Vidu ljudje odnašajo večje količine vode.

Res jo odnašajo in menda v Ljubljani prodajajo po 800 tolarjev. Čisto »farbanje« ljudi. Voda iz teh naših izvirov svojo energijsko moč zadrži še kakšen dan dva, več pa ne. Optimalen zdravilni učinek vode je, če jo pijete pri izviru. Polnili bi jo lahko zgolj kot turistično atrakcijo, energijskih učinkov pa na daljše obdobje ni mogoče ohraniti. Sicer pa so te naše izvirske vode neoporečne, redno jih kontroliramo s kemičnimi analizami.

Mogoče neumno vprašanje. Se energijske točke lahko iztrošijo?

Z njimi je kot s soncem. Če energije nihče ne porabi, ona odide. Gre za nihanje elektronov, ki bodo nihali, če imajo določen izvor. Prepričan sem, da je tako. Ampak vseeno dopuščam tudi možnost, da točka izgine. Pri škodljivih točkah sem že imel izkušnjo, da so se premestile. Odkrili smo celo točke, ki so pulzno delovale – občasno so se pojavljale in spet izginjale. Točke so vendarle zemeljskega izvora in v njeni skorji se vedno kaj dogaja, premika. Vendar se v ta vprašanja ne poglobljam, mene zanima predvsem to, kako točka vpliva na naše življenje.

Koliko smo ljudje tovrstno sploh opismenjeni?

Skoraj nepismeni smo. O radiesteziji ljudje zelo malo vedo. Velika večina jih celo ne ve, da sploh obstaja. Poznam primere iz sosednje Avstrije, kjer je situacija bistveno drugačna. Vsakdanja praksa je recimo, da si pred nakupom parcele ali vsaj pred začetkom gradnje dajo izmeriti parcelo. Podobno je v Nemčiji. Radiestezija bi morala biti naša preventiva, da se izognemo negativnim sevanjem, ki v nekaj letih lahko povzročijo, da zbolimo. In temu se da izogniti, to vemo in o tem smo prepričani.

Naše ugotovitve so osupljive. Vsi, ki so šest, sedem let spali na mestih, kjer je bila valovna dolžina večja kot 0,8 metra, so zbolevali za rakom. Večina je imela težavo točno tam, kjer je bila tako imenovana Hartmanova točka. Ker so okvare zaznavne šele po nekaj letih, so ljudje na to premalo pozorni. Ko pa okvara že je, s prestavitvijo postelje stanja ni več mogoče popraviti. Priporočam meritve preverjenega radiestezista. Naj se vam izkaže z dokumentom, da obvlada to področje. Usposobljeni radiestezist ima posebno izkaznico.

Človek naj bi se torej po vaše za zdravje potrudil na vse možne načine?

To je bilo meni in Čosiču tudi osnovno vodilo pri odkrivanju energijskih točk. Sam s sabo ravnam tako in v tem smislu bi rad pomagal tudi drugim, zato se trudim za nove alternativne možnosti ohranjanja in vračanja zdravja. S tem nisem nič zaslužil, še honorarju za moje članke v knjigi o pomurskih energijskih točkah sem se odpovedal.

Lepše je, da jih dočakaš osemdeset, kot da odideš pri tridesetih – za to se splača narediti vse, kar je v tvoji moči. In upam tudi na spremembo odnosa uradne medicine do alternativ. Zdravnik bi bil po moje najučinkovitejši alternativec, uspešen v preventivi. Ampak ta ne zanima ne države, ne Leka, ne Krke ...

Velika TRIPENKETA

Šestim znanim Pomurkam in Pomurcem smo zastavili tri vprašanja. Vprašanja niso iz trte zvita, smo jih opozorili, zato tudi odgovori naj ne bodo. So pravi?

1. Pri nas je v zadnjem času bolj vroče kot v Dalmaciji, kjer čez dan počivajo. Kako naj se tropskemu vremenu prilagodimo pri nas?
2. Kdo je Čiro Blažević?
3. Junij, julij, avgust, ženo (moža) pri miru pust. Spoštujete to ljudsko modrost?

Veronika Železnik

vodja komercialno-obračunskega sektorja, BTC Murska Sobota

1. Na delovnih mestih želim vsem, da bi imeli klimo. Preostali pa si omogočite naravno hlajenje v senci.
2. Poznam ga kot legendo v nogometu.
3. V vsakih ekstremnih razmerah ima vsak rad svoj mir.

Marko Štajner,

animator v Termah Banovci

1. Skrajšajmo delovni čas, povišajmo plače, spustimo cene pivu, uzakonimo prostitucijo in se prepustimo vodnim užitek v Banovcih.
2. As med asi, ki je pripeljal hrvaško nogometno reprezentanco skoraj do vrhunca, Mura pa bo preletela Evropa prej kakor novi vladni avion (sa njim ili bez njega).
3. Vsekakor jo spoštujem, kot animator živim v Banovcih.

Jutka Király

novinarka Népújsága, Lendava

1. Dajmo še malo počakati. Če bomo dalje pluli v tej smeri, bomo tako in tako naleteli na kakšno ledeno goro.
2. Nekdo, ki je ublažil vnetje pomurskega nogometnega čira.
3. Ko so si izmislili ta rek, je bila klima verjetno še stabilna. Ker se naglo spreminja, je rek izgubil veljavo.

Karel Kutoš

vodja gostinstva hotela Diana, Murska Sobota

1. Ja, tako je. Dalmatinci so v prednosti, ker za njih pravijo, da ponoči uživajo in podnevi spijo ter se tako izognejo vročini. Tudi Slovenci bi se morali zgledovati po njih. Slovenci se bomo tropski vročini težko prilagodili, ker imamo drugačen temperament, vendar – če se bo tako nadaljevalo, predlagam, da si nas čimveč kupi vikend na morju, kjer si bomo čez dan ob vodi hladili pregreta telesa, zvečer pa si na prijetni terasi ob glasbi ohladili možgane. Kdo nam bo dal toliko dopusta in denarja, pa je že drugo vprašanje.
2. Čiro pri Muri je kot aspirin pri zobobolu, ki bolečino odstrani, a zoba ne pozdravi.
3. Ne, ne spoštujem. Ženo je treba razvajati vse leto, ne samo v hladnih mesecih. Vročina ne sme biti razlog, da mož ne bi redno opravljal domačih nalog in izpolnjeval obljub, ki jih je dal, ko je z njo stopil v zakonski jarem.

Samo Budna

violinist in vokalist Posodi mi jürja, Kamenščak

1. Najlepše je, če lahko dopoldne prespiš, potem greš nekam in ležiš v vodi do večera. Noč preživiš kje zunaj, v kakšni dobri družbi. Druga možnost pa je, da se v tem času preseliš v Dalmacijo.
2. Čiro Blažević je ... novi direktor podjetja MURA. Ko ne bo dela, bodo pač igrali nogomet. Izbiro igralcev bo imel veliko.

3. V teh mesecih se ženske s svojim oblačenjem ponujajo bolj kot kdaj prej, zato je ta pregovor zelo težko spoštovati. Verjetno pa je vse skupaj odvisno od situacije, v kateri se nahajaš. S pregovorom se po moje bolj strinjajo boljše polovice.

Štefan Kovač - Kici

upokojenec, nekdanji klubski mizar in legendarni navijač NK Mura Murska Sobota

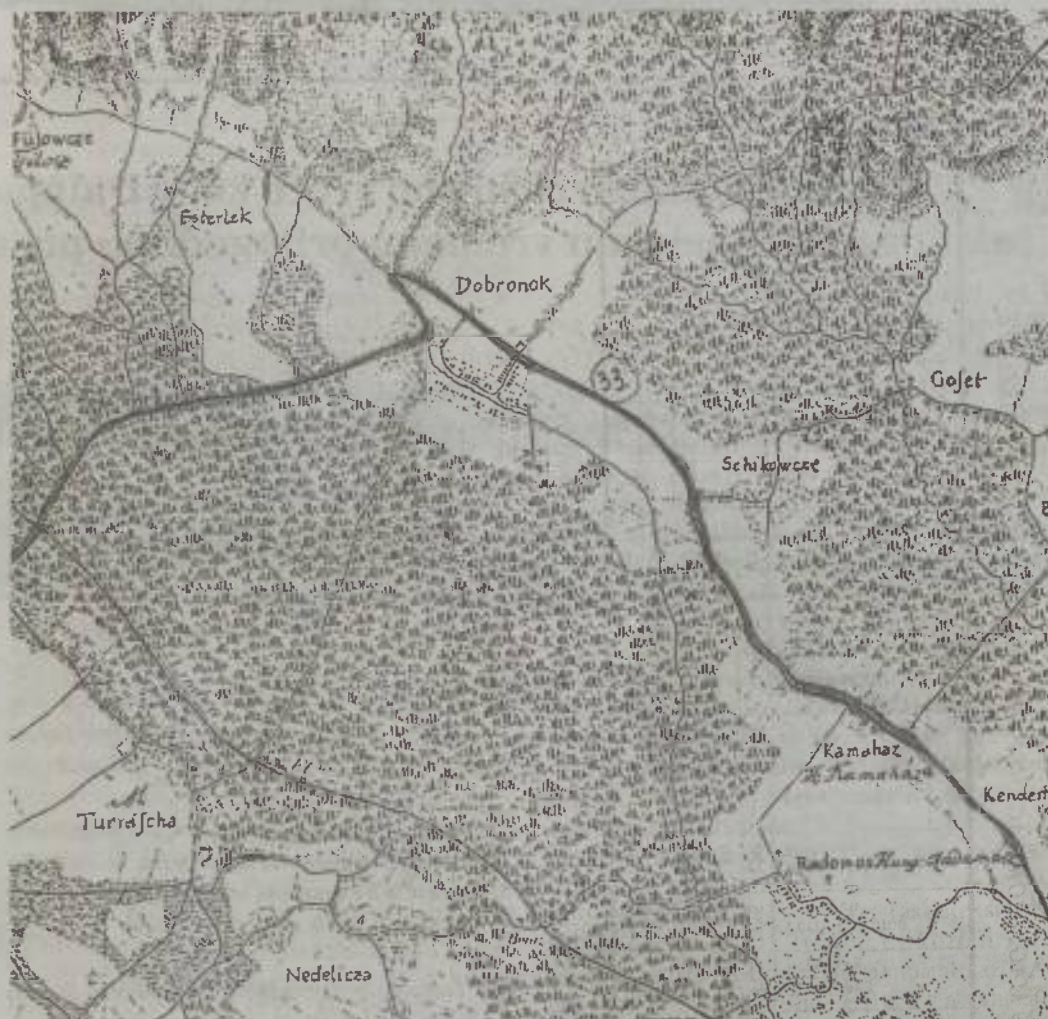
1. Spanje do poldneva, popoldanski počitek, hlajenje ob bazenu, v večernih urah druženje s prijatelji.
2. Čiro Blažević je trener visoke kvalitete in discipline, želim mu vso srečo pri Muri!
3. Pregovora sicer ne bi spoštoval, pa mi leta tega ne dopuščajo!

Tu so še tiste ceste,

ki so včasih bile ...

(2)

INŽENIRJI SO DECEMBRA LETA 1810 KARTOGRAFIRALI VSEH PET POMEMBNIH VOJAŠKIH POTI V TEDANJI ZALSKI ŽUPANIJI, V DANAŠNJEM SPODNJEM PREKMURJU

Izsek z vojaškega zemljevida, z debelo črto je označena pot št. 33.

Prekmurje. Kraj na razpotju narodov. Dobesedno, saj so se od prazgodovinskih časov do danes tu križale steze, kolovozi, vojaške in trgovske poti, po katerih so od vzhoda prihajale zgodnje kulture, z juga pa z Rimljani vojska, trgovci in uradniki z antičnim kulturnim izročilom. Ob zatonu rimskega imperija so Huni po teh poteh odhajali ropat v Rim.

Po naselitvi so začeli uporabljati Slovani, pozneje pa še Madžari nekdanje vojaške in trgovske poti Rimljanov, Frankov in Avarov za državotvorne namene ...

Tu so še tiste poti, ki so včasih bile, toda po krivici prezrto Prekmurje na robu panonske ravnine ne najde dovolj argumentov in moči, da bi podprlo zgodovinsko povezanost s svojo prometno pomembnostjo. Pokrajina je začela dobivati v 10. st. ob glavnih

prometnih žilah, ki so stare tisoč in več let, podoba naseljenosti, ki se je ohranila do danes. Ob pomembni poti med Bratonci in Lendavo (predstavljena v prejšnjem PEN-u) so vojaški inženirji po nalogu cesarja Franca I. Habsburškega leta 1810 popisali še druge vojaške poti v Dolnjem Prekmurju. Poleg že omenjene poti je na 20. strani vojaškega dokumenta prikazana 33. cesta, del mednarodne vojaške trase, ki je vodila od Radgone (Štajerske) do Murske Sobote in Rakičana, kjer je prečkala županijsko mejo in po trasi *Lipovci, Gančani, Renkovci, trg Dobrovnik-Dobronak, Žitkovci-Zsitkóc, Kamovci-Kamahaza, Mostje-Hidvég in Dolga vas-Hosszúfalu* prispela v Lendavo. Cesta se je delila na dva odseka: od Radgone do Murske Sobote je dolga 4-5, po zalskem (dolnjem) delu pa do 6 ur hoda.

Po opisu vojaških inženirjev je cesta med Mursko Soboto in Lipovci ter proti Gančanom in Renkovcem utrjena z gramozom in pri Dobrovniku že teče po nasipu. Pri Renkovcih je na Ledavi, ki meri v širino 1 sežnja, in na kanalu, ki dovaja vodo za vaški mlin ter je širok 5 sežnjev, več trdnih, lesenih mostov. Po renkovski cesti prideš v Dobrovnik skozi gozd in tik pred trgom je potoček z izredno strmim bregom in lesenim mostom. Cesta do Dobrovnika ter Kamovec je dovolj široka in posipana z gramozom, toda do Žitkovec vodi po gozdu le ozek kolovoz, potem se spet razširi in brez večjih težav se pride do Genterovec in Mostja. Med Mostjem in Dolgo vasjo so na obeh krakih Kobljanskega potoka mostovi, zaradi močvirja teče cesta po nasipu do poti, ki vodi od Varaždina, Sombotela in Dunaja. Vojaški strokovnjak je še pripomnil, da vojaki, ki jih nastanijo v naseljih med Lipovci in Mostjem, v času vojne lahko nastopijo kot obrambne enote (Arriere Garde). Na začetku poti, v Rakičanu, ter na koncu, v Lendavi, sta večji vojaški postojanki.

Vojaški inženirji so za prvo postajo navedli tri nazive: *Strukovec, Strikowce* oziroma *Lipahowc*, na zemljevidu pa je kraj označen kot *Lippvahocz*. Če niso navajali ledinskega (?) imena, sta naziva napačna. Prvi pisni viri iz leta 1322 kraj omenjajo kot *Ketliphoc*, pozneje pa *Lypouch, Kethliphule, Lypholch, Lipoch, Lypowch*. Iz imen *Ketliphoc, Ketlipulcz* sklepamo, da se je do konca 16. st. vas delila na dva (-ket) zaselka z istim imenom, kar v srednjem veku ni redkost.

Naslednje naselje ob poti so *Renkovci*, ki ga omenjajo madžarske diplomatske listine s preostalimi vasi od 14. st. dalje kot *Rancouc*, pozneje pa *Rencouc, Rankolc, Renkowcz*. Pripada turniški prazupniji in beltinski grofiji.

Dobronak-Dobrovnik je imel v 14. st. trške pravice, obstajal pa je že mnogo prej pod imenom *Dobronok, Dubronuk, Dobrunok*. Od vsega začetka je

pomembno prometno križišče in po vojaških dokumentih je poleg navedene trase tod še vodila cesta iz *Štajerske prek Murske Sobote, Martjanec, Tešanovec, Bogojine, Dobrovnika do Csesztrega*, potem se je pri Czuppu priključila na cesto *Varaždin-Szombathely-Dunaj*.

Vojaška pot številka 33 od Dobrovnika do Dolge vasi je vodila mimo Žitkovec do Kamovec, nato pa med Genterovci in Radmožanci mimo Mostja. Vojaški zapis za *Zsitkoc-Zitkovec* pomotoma navaja imeni *Szecszy in Sziget*, kajti na zemljevidu je kraj označen kot *Zsitkócz*. V listinah iz 14. in 15. st. najdemo ime *Keth Sypkowch, Supkowcz, Keth Sipkove, Sibkouch* in od vsega začetka je naselje pripadalo lendavskemu posestvu. Naslednja vas so Kamovci-Kamahaza, verjetno prvotno *Pallaka, Palhaza, Pallakos, Merkuliapalhaza* in šele od srede 15. st. dalje *Kozmahaza*. Pot je vodila od kraja *Gönterháza-Genterovci*, v 14. st. imenovanega *Ginterháza, Kynterháza, Gunterháza*, ki je bil v lasti lendavske gosposke in je spadal v županstvo *Hetes*, in kraja *Radamos-Radmožanci*, to je vas svobodnjakov, ki jo listine leta 1267 navajajo kot *Bodomus*, pozneje *Radamos*. Zadnje v vrsti ob vojaški poti št. 33 je naselje (*Lendva*) *Hidvég-Mostje*, ki datira iz 18. st., ko je grof Esterházy na mestu nekdanje mitnice na pristavi naselil delavce.

Ob prvem ljudskem štetju leta 1785. so v Lipovcih našeli 51 hiš s 346 dušami, četrto stoletja kasneje tu so vojaški inženirji predvideli *kvartir* za 500 mož in 50 konjev. Za Gančane ni podatkov, več pa lahko izvemo o Renkovcih, kjer je v tem času 47 hiš in mesto za 500 vojakov. V Dobrovniku je bilo ob prvem štetju 142 hiš s 781 prebivalci, 1828. leta pa 105 hiš in 790 ljudi, trg bi v vojnem času in pohodih moral gostiti skoraj tisoč vojakov. Žitkovci so veljali konec 18. st. za majhno naselje s 25 hišami in 175 prebivalci. V času popisa decembra 1810. leta so v 13 hišah predvideli nastanitev 120 vojakov. V Kamovcih je inženir prikazal le 7 hiš in 5 hlevov, kjer bi lahko nastanili 50 mož in 5 konjev. Vaščani so imeli 19 glav lastne živine. Ob prvem popisu sta veljali naselji Genterovci in Mostje za majhni s 14 oziroma 11 hišami in 190 oziroma 110 dušami, leta 1810 pa so v Genterovcih lahko nastanili 120, v Mostju pa 150 vojakov.

Poleg vojaške poti št. 32 (Bratonci-Beltinci-Črensovci-Hotiza-Gaberje-Lendava) je pomembna še pot št. 33, ki smo jo spoznali danes, ter pot št. 34 od *Lendave prek Doline in Pinc* do *Letenya*. Pot, ki je na zemljevidu označena s št. 1, je vodila prek Čakovca, Murskega Središča, *Lendave, Dolge vasi* mimo Lövója od Varaždina do Dunaja, na njo pa se je pri Csesztregu priključila pot št. 2., ki je vodila s štajerske prek *Radgone, Murske Sobote, Tešanovec, Bogojine, Dobrovnika* do Nemesnepa. Velik vojaški pomen so pripisovali poti (št. 22.), ki je prav tako prispela s štajerske strani in je potekala med *Razkrižjem (Šafarsko, Gibina)*, Murskim Središčem in Nagykanizso proti reki Tisi.

Ella Pivar

Podoba naše vasi v 19. stoletju

Viri: 1. Kriegsarchi, Kartensammlung, Dunajski vojaški arhiv. 2. Csánky D.: Magyarországi történelmi földrajza a Hunyadiak korában, Bp 1894-97. 3. Bél Mátyás: Zala vármegye leírása, Dunaj 1734.

Naše živalsko bogastvo

Kečiga

[Acipenser ruthenus] Mag. Valika Kuštor

Človek kar ne more verjeti, da tako nenavadna riba plava v naših vodah. V nasprotju z veliko senčico jo sicer najdemo tudi drugje v Sloveniji, in to v Dravi, Kolpi in Savi, pri nas pa je v Muri. Povsod v Sloveniji je redka, pogosta pa je v rekah ob Črnem in Kaspijskem morju. Tam je tudi gospodarsko zelo pomembna. Kečiga je nekaj posebnega v vsakem pogledu. O tem priča že njena slika, če pa dodamo, da sodi v družino jesetrov (Acipenseridae), se najbrž marsikdo čudi, da je tudi v naših vodah.

Nekaj splošnega o jesetih

Jesetri so starinska družina rib kostnic, ki obsega komaj 23 vrst. Vzdušje telesa so pokrili s petimi vrstami koščenih plošč ali ščitov, znotraj pa jim daje oporo večidel hrustančasto ogrodje. Tudi repna plavut je nenavadna za kostnice, saj je taka kot pri morskih psih.

Jesetri so razširjeni samo v zmernem pasu severne poloble. Večina vrst je morskih in te se na drstitev selijo v celinske vode (anadromne ribe), manj vrst je vezanih zgolj na sladke vode.

Gospodarski pomen jesetrov je že nekaj sto let zelo velik. Uporabno je njihovo meso (sveže ali prekajeno), zlasti znani pa so zaradi kaviarja, ki ga človek proizvaja iz njihovih iker. Najpomembnejši vir kaviarja je atlantski jeseter (*Acipenser sturio*), ki so ga tu in tam našli tudi v Tržaškem zalivu, a to že pred mnogimi leti. Pač pa je v Jadranskem morju doma jadranski jeseter (*Acipenser naccarii*), ki je endemit Jadranskega morja (živi samo v Jadranu). Pred dobrimi sto leti so ga še pogosto ponujali tudi v ribarnicah severozahodne jadranske obale, danes pa je v Tržaškem zalivu le še občasen gost.

Nazaj h kečigi

Kečiga (*Acipenser ruthenus*) je sladkovodna vrsta jesetrov; pri nas je na jugozahodni meji svoje razširjenosti, njen glavni areal (območje razširjenosti) pa je severovzhodno od nas. Naseljuje reke in večja jezera. V Volgi zraste do 1 m in tehta kakih 19 kg, v Donavi je dolga 35-60 cm, pri nas pa so ujeti le primerke z dolžino okoli 35 cm. Z vidom se ne more kaj pridati pohvaliti, zato pa je dobro opremljena s čutnicami okoli ust in dvema paroma resastih brčic, ki so pred usti. Z njimi zaznava tudi hrano, in ko najde kakšnega polža, školjko, ličinko žuželk ali ribico, bliskovito sproži iztegljiva usta in živalco posrka. To pa še ni vse, kar zmore, kajti če na površino vode pade kaka slastna žuželka, je pripravljena izvajati tudi akrobacije. Ker ima usta na spodnji strani gobca, se obrne s trebuhom navzgor in plen tako rekoč leže pospravi.

Kečiga ima dolgo otroštvo, zlasti če je samica, ki spolno dozori šele v 5-9 letih; samcu se seveda bolj mudi in je spolno zrel že v 4-5 letih. Najdaljša znana življenjska doba kečige je 20 let. Zima je rizična za vse živali, sploh pa za mrzlokrvne, in tedaj se kečiga zbira v luknjah na dnu voda. Iz njih se dvigne spomladi, ko zaplava proti toku reke na drstenje. Izbere si prodnato ali skalnato dno z zelo hitrim pretokom, kjer se ikre čvrsto prilepijo na podlago. Droben zarod se zadržuje ob brežinah le ponoči, podnevi pa se umakne v varnejše globine.

V preteklosti je bila kečiga pogostejši plen naših ribičev, čeprav ni bila nikoli zelo pogosta. Kjer pa je pogosta, je zavarovana z zakonom; seveda ji preti tudi onesnaženost voda. V nekaterih deželah (npr. v Avstriji) skrbijo za njeno številčnost tako, da jo umetno vzrejajo in nato spuščajo v naravne vodotoke.

Kečigo varujejo različni mednarodni naravovarstveni akti. V rdečem seznamu Svetovne zveze za ohranjanje narave (IUCN) je opredeljena kot ranljiva vrsta (V), po Bernski konvenciji pa je mednarodno zavarovana (Dodatek III); mednarodna trgovina z njo (CITES II) je omejena. Ali ne bi bilo lepo, da bi ta dragulj še dolgo plaval tudi v naši Muri?

FOTO Janez Gregori

Slovstvo:

Povž M. & Sket B., 1990. Naše sladkovodne ribe. MK, Ljubljana. 370 str.

Sket B. et al., 2003. Živalstvo Slovenije. TZS, Ljubljana. 664. str. <http://www.fishbase.org>.

Evangelizacija po patru Robertu De Grandisu

Želimo si priti skozi zlata vrata, zato je vredno umreti

»Srečanje z živim Jezusom. Jezus bo ves čas srečanja z nami. Svojo navzočnost bo potrjeval v živo s čudeži, z ozdravljenji od vseh vrst bolezni, z osvoboditvijo od prekletstva in vplivov zla ... Srečanje podpirajo tudi slovenski škofje.«

Tako je vabil oglas v katoliškem tedniku Družina, ki ga je verjetno naročilo slovensko društvo Prenova v Duhu, organizator štiridnevnega srečanja s patrom Robertom De Grandisom v dvorani Tabor v Mariboru.

Prenova v Duhu ali Karizmatična prenova je, kot so sicer zapisali tudi na spletni strani, »najprej in predvsem Božji dar. Ne gre za kakšno izrazito specifično duhovnost, temveč za resno razumljeno, mišljeno in živeto katoliško krščanstvo, katerega bistveni del je dar Svetega duha ... Prenova v Duhu je poseben duhovni tok v pokoncilski Cerkvi.«

Čeprav sem bil na seminarju »službeno« (zaradi priprave tega članka), sem se skušal vživeti kot nekaj sto drugih vernikov, ki so tja prišli v upanju na duhovno, morda pa tudi telesno ozdravitev. Med nami je bilo namreč tudi nekaj invalidov na vozičkih in z berglami.

Pater Roberto De Grandis iz Amerike je katoliški karizmatični duhovnik, član družbe sv. Jožefa. Svoje osrednje sporočilo o Božji ljubezni in o zdravilni moči odpuščanja je prenesel na majhna srečanja v podeželske cerkve in med velike množice na nacionalnih stadionih. Spominja nas na preprostost evangelija: ljubiti in ozdravljati ... K rasti prenov je prispeval z učenjem, usposabljanjem krajevnih voditeljev prenov. Slovenija je štiriinširideseta država, v kateri je imel množična srečanja. Je pisec več kot tridesetih knjig.

Tako kot marsikje drugod, je tudi v Mariboru začel z utrinkom iz svojega življenja.

»Ko sem bil star osem let, je umrl naš sosed in potem sem spraševal, kaj pa je to - smrt? In spoznal sem, da smo tu, na Zemlji, le kratek čas, potem pa preživimo vso večnost nekje drugje. Tja pa vodi pot skozi zlata vrata, zato je vredno umreti. Potem sem si rekel: Moram tako živeti, da bi vendarle prišel v nebesa za tisto dolgo večnost, in zato je najbolje, da postanem duhovnik! In ko mi je bilo osemnajst let, sem šel v bogoslovje, kar je strlo srce mojemu očetu, ki je imel tiskarno in je upal, da jo bom nekoč prevzel. Ampak meni se je zdelo pomembnejše, da se grem pripravljat na nebesa.«

Ozdravljenje je odgovor na molitev

Množica je molila in prosila za duhovno in/ali telesno ozdravljenje.

Srečanje v Mariboru se je začelo s slavnimi molitvami in pesmimi. Ljudje so dvigali roke predse, na ramena drugih, kvišku ..., pater De Grandis pa je pozival:

»Spodbujam vas, da odprete vrata svojega srca. Prepričan sem, da je danes čas, ko želi sv. duh delovati bolj kot kadarkoli. Spodbujam vas, da samo prisluhnite temu, kaj vam govori Sv. duh. Eno od mojih sporočil je, da smo vsi poklicani, da molimo za ozdravljenje. Ozdravljenje je odgovor na molitev.«

Potem je pozval ljudi, da so za njim nekajkrat ponovili: »Ozdravljenje je odgovor na molitev.« Nadaljeval je:

»Ozdravljenje pripada vsakomur, zlasti tistemu, ki je prejel zakrament sv. birme. Takrat sprejmeš novo napolnjenje s Sv. duhom ... Želim, da vas prepričam, da ste vi tisti, po katerih lahko Bog nekoga ozdravi, če molite ...«

In potem je pozval, da smo položili svojo desno roko na rame človeka pred sabo. Molitev:

»Gospod Jezus Kristus, z vero v tvojo ljubezen polagam svojo roko na tega kristjana in te prosim, da ga ozdraviš; da ga napolniš s Sv. duhom, da ga pozdraviš tam, kjer najbolj potrebuje ozdravljenje: naj bo to v mišljenju, na telesu, v duhu, v njegovih čustvih in njegovih odnosih. Pozdravi ga, Gospod! Na mogočen način! Napolni ga s svojim mirom in veseljem. Aleluja.«

Temu je sledilo polaganje druge (leve) roke na svojega levega soseda, spet prošnje: »... Pošlji nanj svojega Duha. Ozdravi ga! Blagoslovi ga! Vodi ga! Opogumljaj ga! Ljubi ga! Hvala ti, ker se ga danes dotikaš! Na mogočen način. Amen.«

Potem je množica iztegnila obe roki predse in spet

molitev. Pa ne samo ta! Vrhunec pa je poglobljena molitev (in ponavljanje neznanih besed) dosegla, ko so bili nekateri deležni izlitja Sv. duha, kar je velik dar, milost, je osebno srečanje z živim Bogom. Dogodek je spremljala glasolalija oziroma govorjenje v jezikih. Nekaterih od teh so potem prišli na oder in povedali o svojih občutkih: svetlost, milost, toplina srca, blaženost ... Na najmanj dva pa je prvi dan srečanja s patrom De Grandisom vse to tako delovalo, da sta za kakih deset minut zaspala v Sv. duhu. En na stolu, drugi pa na tleh. Počivala sta v Sv. duhu in njuno življenje bo poslej drugačno.

Pa podpisani? Sem tudi sam doživel kaj posebnega? Nekaj že: ko sem se nenadoma znašel med verniki in smo obe svoji roki položili na ramena svojih sosedov na levi in desni strani, sem na ramenih začutil toplino. Več sreče, milosti so bili deležni tisti, ki so ozdraveli ne le na duši, ampak tudi na telesu: najmanj petnajst jih je povedalo, da ji je po več letih nehala boleti glava; deset jih je bilo takih, ki so

jim minile bolečine v prsih; več je bilo takih, ki jih je nehala boleti v vratu; nekaj jih je povedalo, da so se znebili astme in da lahko zajamejo zrak s polnimi pljuči; več jih je izjavilo, da so ponehale bolečine v kolenih, in ena od ozdravljenih je pritekla pred patra in poskakovala kot srnica ... Pater je povedal tudi, da sta ozdravela dva, ki sta imela raka na srcu, a se noben ni pokazal pred odrom.

Čudeži se še dogajajo. Najbrž res! Sam zase ga nisem pričakoval (sem prevelik grešnik!), želel, upal, najbrž tudi po svoje molil ... pa sem, da bi se zgodil: da bi se dekle, ki je bilo na vozičku, dvignilo pokonci in shodilo. Želel sem, da bi ljudje, ki so prišli z berglami, te odvrgli in šli domov brez njih ... Ne, nič od tega se ni zgodilo. Vsaj prvi dan srečanja in meditacije s patrom De Grandisom.

Najbrž sem pričakoval preveč. Navsezadnje je tudi on samo človek v Božjih rokah.

Štefan L. Sobočan

Nekateri, na katere se je izlil dar Sv. duha, so prišli na oder, povedali, kaj so doživeli, in prav vsi so (nezavedajoč se tega) govorili tudi v neznanem jeziku.

Romski pesnik Slavko Baranja se je poročil v New Yorku

Z natančnim podatkom, koliko Pomurcev živi na drugi strani oceana, vam v tem članku ne moremo postreči, lahko pa vam zagotovimo, da jih je kar nekaj, ki bivajo v Združenih državah Amerike. Med njimi tudi romski pesnik, sicer doma s Pušče pri Murski Soboti, Slavko Baranja, ki se po petih letih življenja v Ameriki ni zaljubil samo v New York, temveč tudi v pravo Newyorčanko. Njeno ime je Leanne Risi, s Slavkom pa sta poročena šele dober mesec. Zakonca sta za cilj potovanja medenih tednov izbrala prav Slovenijo in Mursko Soboto.

Najboljši prijatelji

Slavka in Leanne je na njunem potovanju od Združenih držav do Evrope odložilo na letališču v Benetkah. »Ker sva iz Benetk do Murske Sobote potovala z vlakom, sem si lahko zelo dobro ogledala vašo prečudovito pokrajino, ki me nekoliko spominja na Švico,« je o prvih vtisih o Sloveniji razložila Leanne, ki je našo stran oceana obiskala že prej, vendar je bila le v Nemčiji, v Frankfurtu. »Murska Sobota mi je takoj prirasla k srcu, saj me s svojimi majhnimi trgovinami in pošto v središču mesta spominja po eni strani na newyorško predmestje, kjer sem odrasčala. Po drugi strani pa je vaše mesto tako drugačno od tistih v

svojih prvih mesecev v Združenih državah. O delu v Ameriki Slavko pravi, da ga ni težko dobiti, samo priden in deloven moraš biti. Razmere so se sicer nekoliko poslabšale po tako imenovanem 11. septembru in tudi Slavkovo podjetje je takrat šlo stečaj. »Brez službe sem bil šest mesecev, zdaj pa sem zaposlen v trgovini na ulici Houdson, kjer prodajamo kozmetiko. Celo napredoval sem na delovno mesto vodje oddelka,« je povedal Slavko. Ker vedno dela v popoldanski izmeni, lahko dopoldne postori doma veliko opravil, vsak dan tudi skuha kosilo za Leanne.

Slednja pravi, da Slavko pripravlja tako slovenske kot ameriške jedi, večkrat pa se tudi ona postavi za štedilnik. Naučila se je kuhati tako paprikaš kot golaž. Obožuje piščanca in ribe. Veliko stvari pripravljata tudi na žaru. Poleg tega Slavko prosti čas namenja poslušanju radia Murski val s pomočjo interneta, da ostane v stiku z domačimi kraji. Skupaj obiskujeta koncerte in druge prireditve, saj imata veliko prijateljev, ki delajo v svetu glasbe in mode, včasih pa se samo sprehajata, kolesarita ali rolata po mestu in odkrivata nove ulice.

V Queensu dobiš vse

»New York je svet v malem, zato tudi

Z Leanne sta pripotovala na medene tedne v Slovenijo

Pogled na newyorški Manhattan

Združenih državah. Tudi ljudje so drugačni. V začetku nekoliko zadržani, celo konzervativni, ko pa se odprejo, lahko postanejo tvoji najboljši prijatelji,« je še dodala Leanne.

Naučiti se je moral angleščine

Slavko je v petih letih življenja v Združenih državah že tretjič v Sloveniji. »V začetku mi je bilo zelo težko. Imel sem domotožje. Nisem govoril angleščine, tam se nisem mogel pogovarjati ne v slovenščini in ne v romščini, saj nihče v mojem ameriškem okolju ni obvladal teh dveh jezikov. Ko sem si po šestih mesecih pridobil delovno vizo, sem dobil zaposlitev, ki je pripomogla k temu, da sem bil več med ljudmi. Ker se je bilo treba z njimi pogovarjati, sem se moral hitro naučiti tujega jezika. Zdaj tekoče govorim angleški jezik, včasih v šali pravim, da celo boljše kot romščino ali slovenščino,« se je spomnil Slavko

sestavin za slovenske jedi ni težko kupiti. Večino časa človek porabi predvsem za to, da najde pravo trgovino, kjer bi prodajali slovenske in druge evropske izdelke. Največ takšnih trgovin je v Queensu, kjer imajo trgovine priseljenci iz Bosne in Hercegovine ter Hrvaške. Tam dobiš vse – od čevapčičev do kaset s slovensko narodnozabavno glasbo,« se nasmejeta Slavko in Leanne, ob tem pa pojasnita, da je tudi evropskih restavracij, na primer madžarskih in bolgarskih, v New Yorku vse polno. Mimogrede. V bolgarski restavraciji sredi kitajske četrti je Slavko tudi spoznal Leanne. Zgodilo se je po naključju. Slavko je obiskal svojo romsko prijateljico in prijatelja, ki sta bila tam zaposlena, Leanne pa je s prijateljicami praznovala rojstni dan. »Začela sva se pogovarjati, nato ji je bilo všeč, kako jaz plešem, večkrat sem jo povabil na zmenek in danes sva poročena,« je razložil Slavko. Na poroki so bili njeni starši in sestra ter prijatelji, takoj po poroki, še isti dan, pa sta se odpravila na letalo in odletela na že omenjene medene tedne.

Slavko je tudi nogometni trener

Čeprav je Manhattan večinoma posejan z nebotičniki, je sredi tega newyorškega polotoka tudi Centralni

park, ki je pred nedavnim praznoval 150-letnico svojega obstoja. Centralni park obsega 341 hektarjev zemljišča s 26.000 drevesi, 9000 klopami, 150 jezeri in lokvami ter 100 hektarji travnikov, ki jih povezujejo potke v skupni dolžini 100 kilometrov. V njem živi 836 živalskih vrst, vsako leto pa ga obišče 25 milijonov ljudi. Centralni park je tretja najbolj priljubljena turistična točka New Yorka, za Kipom svobode in Times Squareom. Park

Poročna fotografija je nastala v Centralnem parku. Centralni park je tudi kraj, kjer Slavko poučuje deklisko nogometno ekipo.

pozimi ponuja drsanje, sankanje in smučanje, poleti pa odbojko, nogomet, baseball, kolesarjenje, rolanje, glasbo, ples in ribarjenje, predvsem pa umik od betona in asfalta. Tudi Slavko in Leanne velikokrat obiščeta Centralni park, kamor se zatečeta pred tako imenovano newyorško betonsko džunglo. V parku sta se celo poročila, vsako nedeljo pa se zakonca odpravita tja na nogometno tekmo. Slavka poznajo obiskovalci parka kot dobrega nogometnega trenerja. Vsak konec tedna namreč na igrišču sredi parka deklisko ekipo poučuje nogomet.

Obiskala sta tudi druge kraje

Med obiskom v Sloveniji sta Slavko in Leanne obiskala tudi Ljubljano. Še posebej sta jima bila všeč Trubarjeva in Čopova ulica, obiskala pa sta tudi veliko manjših krajev. Slovensko primorje bosta pustila za naslednji obisk, saj sta raje čas, preživet v Evropi, izkoristila še za obisk Dunaja in Budimpešte. Iz Budimpešte sta odletela tudi nazaj v New York, kjer bosta svojim prijateljem povedala vse o naši državi. »Večina Američanov še vedno ne ve, kje je Slovenija, in veseli naju, da jim bova lahko razložila, kako čudovita je naša dežela,« sta še dodala Slavko in Leanne.

V tem času (od 16. maja do 31. oktobra) je dovoljen edino lov na srnjaka. Odločil sem se, da se za nekaj ur pridružim lovcu in lovskemu čuvaju Štefanu Tivadarju iz Odranec, da bi tako v njegovi družbi spoznal čar lova in del lovskogojitvenega območja Lovske družine Velika Polana. Predlagal je obhod v zgodnji jutranjih urah.

Koliko srn na enega srnjaka?

Noč pred odhodom je bila zame nemirna. Nisem mogel spati. Pa ne toliko zaradi tega, ker je bilo treba zgodaj vstati, ampak ker me je dajala »mora« mar res moram iti, kajti lovec, ki ima rad naravo, tudi ubija. Pri lovu teče kri. In te ne maram videti.

Skušal sem se »potolažiti« z mislimi, zapisanimi v knjigi Lovčev priročnik, kjer sem med drugim prebral: »Kmet ima rad živino, vsako govedo posebej, četudi ga na koncu odda v zakol. Vrtnar ima rad rože, jih goji, a tudi potrga. Gozdar ima rad gozd in posamezno drevo, a ga tudi poseka ...«

Zapisano je tudi, kako skladno z etiko upleniti divjad: »Velja načelo, naj divjad pade v ognju in naj v hipu pogine, da se ne muči. Tako hitro, da strela ne sliši.«

S soimenjakom sva krenila na obhod po delu lovišča. Bila je sicer jutranja megla, skoznjo pa so že prodirali sončni žarki in po dobrem kilometru vožnje je ostro lovčev oko opazilo srnjaka. Bliže sva si ga ogledala z daljnogledom. Pošalil sem se, da je moral zgodaj vstati, tako kot midva. Štefan je dodal, da je prav zdaj (od sredine julija do sredine avgusta) čas za razmnoževanje srnjadi, ki se pari enkrat letno. To obdobje imenujemo prsk divjadi. Živahnost prska pospeši toplo vreme. Letos ga je bilo več kot dovolj. Ali je bil ta srnjak sam ali pa je bila z njim tudi ljubica in se je prišel samo pokazat in opozoriti, da je na tem območju on gospodar, nisva preverjala. Če bi se mu približevala, bi stekel. Počiti pa ga nisva nameravala.

Šla sva naprej. Spet sreča. Tokrat srnjak in srna. Torej par. Ker sta bila v dvoje, najbrž se nista opravila svojega nagonskega poslanstva, ampak sta se šla le spolno igro, v kateri se maternica dobro prekrvi in se s tem zagotovi oploditev. Tudi tokrat lovec ni streljal, čeprav bi zagotovo zadel cilj. Pustila sva zaljubljen par. Vmes mi je Štefan

povedal, da je na območju lovišča veliko več srn kot srnjakov.

»Na enega srnjaka pridejo dve so tri srne.«

To pa je najbrž tudi vzrok, da posamezni srnjak ne zaplodi v paritvenem obdobju le ene, ampak tudi več srn. Če pa zarodek odmre, jo srnjak še enkrat oplodi kdaj pozneje in srna skoti mladiča v istem obdobju kot srne, oplojene v juliju. Oplojeno jajčece v prvi polovici brejosti, to je okrog štiri mesece in pol, miruje. Večina srn skoti konec maja ali prve dni junija dva mladiča.

Moj (nočni) strah, da bova z lovцем streljala in bo tekla kri ..., je bil odveč tudi zato, ker med nadaljnjim obhodom nisva več naletela na srnjaka, katerega odstrel (v skladu z lovsko gojitvenim načrtom) je v tem času sicer dovoljen, ampak sva videla le še nekaj srn, ki so se »nastavljale«, kazale, da bi jih morda kateri od srnjakov le opazil in - naskočil. Mislim sem si: morda pa se jim bo izpostavljanje obrestovalo, sicer pa več sreče prihodnjič.

»Danes pa imava srečo,« je dejal Štefan, »ko pa sva videla toliko srnjadi. Zgodi se namreč, da med veliko daljšim odhodom ne naletiš na nobeno žival.«

Res je bilo tisto jutro srečno. Neke vrste nagrada za lovčev pripravljenost, da je šel ta dan na lov samo zato, ker sem ga prosil; po drugi strani pa sem bil nagrajen tudi za moje nočne muke, strah, da bil priča pravemu lovu. In zdaj: nobenega streljanja, uživanje v prebu-

jajočem se dnevu, pogled na zelena koruzna polja, ki jih letošnja suša ni prizadela; na zelene travnike, na bogastvo dreves ... Saj to je še svet, kot je bil nekoč. Neke vrste rezervat, deset kilometrov v stran pa je že vse drugače. Tu ima divjad še veliko možnosti za bivanje. Tudi zato, ker določene vrste (na primer fazane) vlagajo.

Prišla sva do lovske kočice v Mali Polani. Lovec mi je pokazal knjigo lova, v katero se vpisujejo lovci, ki so določenega dne na jagi. Vpisujejo tudi številko preže.

»To naredimo zato, da se ve, kdo je na lovišču in v kateri preži je. Potem drugi ne gre tja, ker bi ga motil.«

Tudi midva sva se povzpela na izbrano prežo nedaleč od Copekovega mlina in skozi line opazovala naravo. Zdaj jo je sonce že povsem obsijalo. Štefan je skozi okence nameril puško. Pa ne toliko zaradi morebitnega streljanja, ampak bolj zaradi slikanja. Iz žepa je vzel piščalko in z njo oponašal glasove srnjadi, ki lahko pivka, javka, v največji stiski pa tudi ječi

»Pri hranjenju pogosto prha. Srnjad obeh spolov tudi boka. Bokanje je še najbolj podobno pasjemu laježu,« je povedal moj lovski vodnik. Različni načini oglašanja srnjadi opozarjajo tudi na nevarnost, poleg tega so tudi oblika medsebojnega sporazumevanja.

Kako pa prehranjevanje srnjadi? Tudi na to vprašanje sem dobil odgovor, in sicer med potjo, ko sva se že vračala s kratkega obhoda.

»Glavni viri prehranjevanja srnjadi so: drevesni in grmovni popki, poganjki ter mlado listje in iglice; razna zelišča, drevesni plodovi (sadje), poljščine in tudi paša. Srnjad ima majhen želodec - vamp, zato se dnevno večkrat hrani, zlasti v zgodnjih jutranjih in večernih urah, večkrat pa tudi opoldne. Za nabiranje hrane porabi dnevno do sedem ur, vmes prežvekuje in počiva.«

Lovcu Štefanu Tivadarju sem se zahvalil za vodenje po lovišču in sprotno opisovanje življenja srnjadi. Hvaležen sem mu tudi, ker tokrat ni pritisnil na petelina. Tega že kar nekaj časa ni storil. Od leta 1983 do danes - to pa je že dvajset let - pa je seveda nekaj divjadi vendarle uplenil, zato tudi trofeje (rogovi) navadnega jelena, jelena lopatarja, gamsa, srnjaka in srn ter (čekanji) divjega prašiča.

Za mano so: nemirna noč, pohod z lovцем na srnjad in tudi ta zapis sem sklenil. In kaj naj še zapišem? To, da je bližja okolica, kjer živim (in koder sva bila na obhodu z lovцем), pravi raj, v katerega pa se zelo redko podam, kar pa je seveda hudo narobe. Od danes naprej se bom poboljšal. V lastnem interesu. Nič več pomirjeval, ampak v naravo. Tja, kjer so srnice.

FOTO

Štefan Sobočan

Vehlasná tradice
vytříbené chuti

Naš rojak Branko Šömen ni samo pesnik in pisatelj, filmski scenarist in publicist – njegova strast so tudi potovanja. Kot filmski kritik je obšel svet od San Franciska do Tbilisija. O češki državi in tamkajšnjih kulturnih pa tudi političnih dogodkih je pred leti napisal knjigo z naslovom Metuljjev efekt. Bila je prevedena v hrvaščino in češčino. V njej je spremljal življenjsko, politično in kulturno pot nekdanjega disidenta in zdaj tudi že nekdanjega predsednika države Václava Havla. Ta ga je ob izidu knjige v češčini sprejel v svoji rezidenci Lane v bližini Prage ter mu podaril komplet svojih zbranih del v osmih knjigah. »Zdaj pripravljam knjigo o Poljski. Moj stari prijatelj Švejk pa se me je tudi letos razveselil, saj sva lahko poklepetala v domačem, češkem jeziku. V ozadju se vidi vpliv ruskega kapitala: pocenitev blaga je napisana v češčini in ruščini.«

Karlovi Vari:

Karlovy Vary. Karlsbad. Karlovi Vari: eno najbolj znanih evropskih zdravilišč z dolgo tradicijo, z izjemnimi gosti, arhitekturo in politično, kulturno zgodovino. Leži na poti iz Prage v Cheb, mesto na češko-nemški meji, na poti v Bayrouth, v središče nemške države. Odkril ga je češki kralj Karel IV; znan je celo natančen datum, ko so meščani dobili svoje mestne pravice: 14. 8. 1370. Od začetka petnajstega stoletja je imelo mesto pravico azila, to pa pomeni, da je lahko ščitilo vsakega ubežnika ali zločinca, ki se je zatekel v Karlove Vare. Mesto je imelo status svobodnega mesta. Ker ni bilo strateško mesto, so se izognili husitskim bitkam, karlovarski meščani so ostali zvesti katoliški veri. Do sprememb v zdraviliškem zdravljenju je prišlo leta 1522, ko je domači zdravnik Václav Payer priporočil bolnikom zdravilno kuro. Bolnike so do takrat zdravili s kopanjem v zdravilni vodi. Mesto je doživelo več požarov – v enem od njih je zgorelo skoraj vse mesto, ostale so samo tri lesene hiše – poplav in vojaških okupacij. Leta 1630 je v mestu prebival general cesarskih vojsk Albrecht z Valdštajna s svojimi devetsto vojaki. Šele od začetka osemnajstega stoletja je začelo znova cveteti, obisk mestnih zdravilišč je postala moda, ki traja vse do danes. Sem so prihajali kronane glave, plemstvo, znameniti ustvarjalci in politiki iz Avstrije, Nemčije, Poljske, Rusije ter prirejali v svojih hotelih velike pojedine, bankete in plesne večere.

Hotel Embassy, v katerem so stanovali člani filmske žirije. Spredaj se vidijo mize in stoli; ob lepem vremenu je tukaj posedel tudi sedanji češki predsednik Václav Klaus.

Pogled na današnjo podobo grand hotela Pupp, v katerem so bili sprejemi, v katerem so stanovali festivalski gostje.

Pogled na karlovarsko Kolonado: slikano zgodaj zjutraj, ko so pacienti še spali.

Kraj zgodovinskih dogodkov in osebnih dram ...

Letos je bil v Karlovih Varih že osemindeseti mednarodni filmski festival. Prišli so filmski ustvarjalci, kritiki in predvsem številni mladi ljudje, ki jih filmska umetnost še vedno zanima, ki verjamejo v filmsko kulturo. Glavna prometna žila za pešce teče od socrealističnega hotela Termal do starega hotela Pupp, ki je v preteklosti večkrat zamenjal lastnike, bil priča številnim zgodovinskim dogodkom pa tudi osebnim dramam. Sem je prišel turški voditelj Khediv Ismail s svojim haremom, tu si je nabiral zdravilne moči cesar Franc Jožef pa tudi srbska kralja Milan in Aleksander. Tu sta se ustavila Otto von Bismarck in francoski premier Clemenceau. Tudi Sigismund Freud je petkrat obiskal Karlove Vare. Po letu 1945 je v hotelu prespal Frank Sinatra, sem je zavil Eduard Beneš, leta 1959 je tukaj pil zdravilno vodo etopijski cesar Haile Selassie, v šestdesetih letih je tukaj okrevale sovjetski predsednik Kosiigin. Malokje so v hotelih tako velike sobe, tako visoki stropi. Hotel ima štiri posebne

Cvetlični vrt pred mestno zgradbo. Zanimivo je, da vsako jutro zamenjajo datum cvetnega aranžmaja. To je bilo posneto 12. 7. 2003

Če je človek utrujen, si lahko najame kočijo in popelje od hotela do gostišča. Videl sem tudi mlade kočijažice.

Vhod v festivalski del hotela Terminal.

porcelan, beherovka, festival

no razkošne apartmaje: Dvorakov, Beethovnov, Goethejev in apartma Franca Jožefa – štiri spomine na obdobje romantike, empira in secesije. Pupp je bil vedno tradicionalen hotel in prav zaradi tega je dosegel svojo zgodovinsko večnost.

... desetletja filmsko mesto ...

V Karlovih Varih sem bil večkrat, vedno kot filmski kritik. Prvič sem bil na festivalu leta 1968. Bilo je dober mesec pred sovjetsko invazijo na Češkoslovaško. V Karlovih Varih je bila velika sovjetska delegacija kritikov in partijskih funkcionarjev. Na sporedu je bil tudi jugoslovanski film Ko bom mrtev in bel Živojina Pavloviča. Film je dobil le posebno nagrado žirije, kajti v žiriji so bili sovjetski kritiki ostro zoper vse, kar je bilo takrat jugoslovansko: napadali so črni val, predvsem ustvarjalce Aleksandra Petroviča, Dušana Makavejeva in Živojina Pavloviča pa tudi Želimirja Žilnika. Na posebnem sestanku filmskih kritikov so me sovjetski kritiki napadli, ker sem objavljaj kot urednik filmskega mesečnika Ekran pozitivne kritike naših najboljših avtorjev, ki so kritično predstavljali družbene neuspehe, politične zablode v vzhodnoevropskem socialističnem bloku. Sestanek je bil v hotelu Pupp, ki so ga po vojni nacionalizirali, v njem so stanovali in se rekreirali visoki vojaški časniki. Od leta 1951 je nosil naziv hotel Moskva. Nekje okrog leta 1760 ga je začel graditi nekdanji slaščičar Johann Georg Pupp.

Njegovi otroci so z večjim pa tudi manjšim uspehom vodili hotel, izgubljali lastništvo in si ga znova pridobili. Grand hotel je preživel vse do današnjih dni. Menda je obiskalo do prve svetovne vojne ta hotel več kot sedemdeset tisoč gostov. Letos sem bil na festivalu eden od sedmih članov glavne žirije. Slovesno kosilo za člane žirije je bilo prav v eni od manjših dvoran v hotelu Pupp. Stanoval sem v hotelu Embassy. V sobi visi tudi slika nemškega pesnika Johanna Wolfganga Goetheja. Ta je bil v Karlovih Varih večkrat kot jaz. V njem so se križale tri osebnosti: bil je državni dvorni svetovalec, radovedni moderni razsvetljenec pa tudi človek z veliko otroško dušo. Bil je politik, Faust in Werther. Prebival je v različnih hotelih in tako najbrž tudi v Embassyju, mogoče je celo spal v isti sobi, ki ima danes številko 101.

... čarobni kraj za Casanove ...

V nekem drugem hotelu Jesenski je stanoval 1785. leta slavní ljubimec Giacomo Casanova. Takrat je hotel imel drugo ime: Steinerne Haus in je sodil med najbolj drage mestne hotele. Casanovi je bilo takrat šestdeset let, bil je zdrav ko dren in v Karlove Vare je prišel zaradi ženske, da bi tako dokazal, kako tudi sam sodi k evropski smetani. V hiši Eiche je bila od 1845. odprta prva izposojevalnica knjig za zdraviške goste. Knjige so bile nemške, angleške in francoske. V hotelu Rdeči orel je dvakrat stanoval ruski car Peter Veliki. V hotelu z ime-

nitno kavarno Lepa kraljica je bilo v preteklosti prav tako pestro. Dom je postavil nekdanji krojač Adalbert Kraus, ki je šival na cesarico Marijo Terezijo, in ker je šival dobro, je postal dvorni krojač. Zaradi te funkcije je Kraus obogatel in si postavil v Karlovih Varih hišo. V spomin na svojo dobrotnico Marijo Terezijo je hotel poimenoval Lepa kraljica. Po utemeljitvi Češkoslovaške je moral napis proč. Zoper kraljico ni bil nihče, še naprej je bil to hotel Lepa kraljica, njen relief je ostal na pročelju vse do danes. Pa tudi naziv hotela in kavarne so vrnili.

... »muza« za največje umetnike ...

Sem, v Karlove Vare so prihajali tudi številni umetniki. Leta 1835 je prvič prišel na obisk Richard Wagner, direktor magdenburške opere. Menda je na češkem iskal glasbenike, iz Karlovih Varov je vzel s sabo basista. Frederick Schiller je prišel sem že leta 1791 z ženo, hčerko in osebnim zdravnikom. Družil se je s pruskimi oficirji, da bi pobliže spoznal vojaško grobošt. Tu je namreč začel pisati svojo dramo Walstein. Menda je na oslu jezdit po okolici. Najbrž zato, ker je bil preveč bolan, pa ni mogel v okolico peš. Poljski pesnik Adam Mickiewicz je stanoval leta 1829 v domu Pfeil, kasneje je to postal hotel, ki še danes nosi ime poljskega romantika. Leta 1835 je prišel sem za pet dni iz Pariza Friderik Chopin, da bi se srečal s starši. Stanoval je v hotelu Tri rože. Z njimi ni smel na Poljsko, po izgubljeni poljski revoluciji ga zmagovalna ruska roka ni hotela videti v Varšavi. Ko so meščani slišali, da jih je obiskal, so hoteli narediti zbiralno akcijo in glasbeniku denarno pomagati. Žal pa so se zbal, saj je bilo v mestu preveč ruskih politikov, ki bi bili verjetno užaljeni zaradi takšne odkrite dobrodelne akcije: iz zbiranja denarja za Chopina in njegovo revolucionarno delovanje ni bilo nič. Konec leta 1853 je prišel v zdravišče Franz Liszt. Pripotoval je skoraj skrivaj, zaradi davne ljubezni z gospodično Karolino ni hotel javno nastopiti, sprijateljil se je samo z domačim kapelnikom Labitzkim. Beethoven se je leta 1812 udomačil v hotelu Božje oko. Bil je doberga srca. Pripravil je koncert za pogorelo zdravišče Baden v bližini Dunaja. Skupaj z italijanskim violinistom Polledrem sta na koncertu zaslužila skoraj tisoč zlatnikov. Dvakrat se je Beethoven sprehodil po zdraviških parkih z gospodom pesnikom Goethejem. Oba

Vhod v improviziran kino, sestavljen iz balona. Pred njim je bila največja gneča, kajti že sam po sebi je atrakcija.

sta bila prostozidarja, razgovori so bili verjetno več kot zanimivi. Demonični violinist Paganini je prišel v Karlove Vari 1820. Bil je razočaran v ljubezni, besen je igral v Saški dvorani v Puppju svoje hudičeve variacije na struni G. Zdraviški gostje so noreli, predvsem dame so se potegovala za njegovo naklonjenost. Slavní violinist je postal hit sezone.

Stari Franz Jožef je prišel v Karlove Vari najmanj dvakrat, prvič kot zdrav in srečno poročen mož (1864) in zadnjič kot zelo sklerotičen vdovec (1904). Tu je preživel svoje prijetne dni arheolog Schliemann, ki je odkril prazgodovinsko Trojo, pa nesrečni Franz Kafka. Iz Norveške je prišel glasbenik Edvard Grieg, iz Rusije pisatelj Turgenjev, iz Madžarske književnik Janos Arany, iz Prage pesnik Jan Neruda in še veliko neznanih gostov, bolnikov, izletnikov in svetovnih popotnikov je bilo v tem mestu.

... in ponos Čehov...

Po letu 1850 so mnogi bogataši, ki so zašli v mesto, predlagali, da bi zgradili Kolonado, da bi lahko hodili v zdravišče tudi v dežju in snegu, posedali pod streho, v senci in gledali dame, ki bi se ob lepem vremenu sprehajale s sončniki med Kolonado in reko. Razpisali so natečaj, zmagal je Josef Zitek iz Prage. Kolonada je bila dograjena šele 1881. leta. Čehom ni bila vešč, kot jim še danes ni všeč moderni hotel Termal, narejen v ruskem stilu, brez duše. V njem, v tem Termalu, je zdaj središče filmskega festivala. Tu je namreč velika kongresna dvorana pa še tri manjše, dovolj sob za goste, predvsem novinarje, distributerje, producete: gostje so drugje, od hotela Pupp pa dalje.

Čehi so bili od vsega začetka ponosni na svoje mednarodno zdravišče: širilo je sloves dežele, pritegnilo petične tuje, diktiralo modo, bilo je turistično-kulturno središ-

če. Po prvi svetovni vojni so češkoslovaški uradi zahtevali od Nemcev, da po pisarnah in v službi govorijo češko. Leta so tekla, mesto se je razvijalo, meščani so se bogatili. Začela se je druga svetovna vojna in v Karlove Vare je prišel tudi Hitler. Voditelj je jokajoče Nemce pozdravil z gledališkega balkona. Me drugim jim je menda rekel, naj se ne bojijo, »saj ste naši. Ne dam vas!« Nemški meščani so dvignili glave, pozaprili židovske trgovine, jih okradli, lastnike z njihovimi družinami vred pa spravili v koncentracijska taborišča. Požgali so karlovarsko sinagogo, eno najlepših v srednji Evropi. Proti koncu vojne se je zdravišče spremenilo v ogromen vojaški lazaret. V Puppju je bila bolnišnica. Po vojni so odšli z vojniki tudi mnogi karlovarski sudetski Nemci, nemčurji. S seboj so odnesli moderen češki stil, tradicijo in navade. Ostale so samo hiše in grobovi.

Leta 1991 je prišel v Karlove Vari na filmski festival tudi prvi predsednik Češkoslovaške gospod Vaclav Havel. Takrat sem mu pokazal fotografije, ki sem jih dve leti prej naredil v njegovem stanovanju, ko je bil še disident in pod policijsko zaščito. Ko sem zadnji dan festivala v Karlovih Varih pogledal skozi okno v hotelu Embassy, sem zagledal na mostu čez

reko, na katerem je bila improvizirana gostilna, vrt na mostu – sedanega predsednika češke države, gospoda Vaclava Klause. Sedel je s svojimi svetovalci, kasneje se mu je pridružila soproga. Pili so beherovko, češko pivo, jedli so čokoladne oplatke, bilo je idilično. Tu so znani karlovarski porcelan, sijajen lokal Pri Švejkju, odlična picerija na promenadi, last hrvaškega Albanca, z živo glasbo Seveda kosovski Rom ni bil Paganini vendar je v jutranjih urah vsaka glasba dobra in celo lastnik ga je nekajkrat zapored zaprosil, da zaigra njegovo pesem »za njegovo dušo«. In res: Karlovi Vari imajo svojo dušo. Ko sem se zadnji dan filmskega festivala peljal z umetniško direktorico festivala Evo Zaoralovo v mercedesu (tovarna je bila pokrovitelj in sponzor festivala) in je avtomobil vozil mimo Kolonade in vrelcev, ki dajo na minuto dva tisoč litrov zdravilne vode s temperaturo 72 stopinj, sem jo vprašal: »Eva, si bila kdaj v zdravišču?« Nasmehnila se je in rekla: »Pomisli, nikoli.« »Pa si pila kdaj to zdravilo vodo?« »Ne,« je odgovorila, in potem sem priznal, da tega tudi sam nisem utegnil storiti, kajti prisegel sem češkemu pivu, gambrinus je najboljši. Vsak ima namreč svoj okus in Karlovi Vari so danes po meri srednjeevropskega popotnika.

Pogled v moderno izložbo s sodobnim umetninami. Cene teh izdelkov se gibljejo od sto do dvesto petdeset evrov. Zelo zanimive figure, ki so sprti izginjale iz izložbe. Nekdo mi je pred nosom kupil sijajno vrano, nato še sovo.

Na promenadi so te dni zgradili novo hišo ali dom, tako imenovani Malteski križ. Na vrhu se vidi znak viteškega reda.

ali polž
v solati (7)

Čakajoč na požirek hladnega piva

Poletni čas je še posebno primeren za posedanje po prijetnih vrtovih naših lokalov. Pa povejte, če ni užitek, ko od sonca pregret in od napetosti izžet popiješ kozarec osvežilne pijače. Enostavno? Ja, včasih res. Zgodi pa se, da natakari ali natakarica ne more in ne more priti do tvoje mize. Ko pa že poveš svoje želje, pa čakaš, kot bi kavo najprej praznili ali pa bi pivo šele dali hladit. Na podlagi lastnih izkušenj in tudi pričevanj smo se odpravili po naših vrtovih ter natakarijem in natakaricam štopali čas postrežbe. Do trenutka, ko pride k mizi, in koliko potem potrebuje, da pijačo prinese na mizo. Bilo je dopoldne in ne boste verjeli, nikjer za postrežbo niso potrebovali veliko več kot tri minute.

A. Nana Riturper Rodež

Jože Graj

Terasa gostišča Šinor v Martjancih je bila med najinim obiskom prazna. To je menda prej izjema kot pravilo. Sedla sva k mizi, ki je bila kar najbolj oddaljena od točilne mize. Natakari Marko Mlinarič naju je dobesedno presenetil s hitrim prihodom. Če bi bilo drugače, bi se nama opravičil, je dejal kasneje.

Gostilna in penzion Šinor, Martjanci

Za začetek sva se ustavila pri Šinorjevih v Martjancih. Nisva se še dobro usedla, minilo je kakšnih 20 sekund, že je bil pri najini mizi Marko Mlinarič. Nič hudega sluteč sva mu naročila dve kavi s smetano. Res je, da za pripravo kave potrebuješ nekoliko več časa, oni pa jo postrežejo še z kozarcem vode, a sva bila postrežena v dobrih štirih minutah. Presenečen nad najinim početjem, to se mu še ni zgodilo, je povedal, da se dobro zaveda, da mora biti gost kakovostno in hitro postrežen. »Tako so me naučili, in če gre kaj narobe, se opravičim z besedo in tudi pri računu.« Dodal je še, da so gostje potrpežljivi in znajo kdaj tudi počakati.

Gostilna Škorpion, Turnišče

Terasa v gostilni Škorpion v Turnišču je nekoliko skrita očem natakarija. Pričakovala sva, da bova sedela v prazno. Pa ni bilo tako, komaj je ura odbila poldrugo minuto, že se je prikazal natakari Milan Farkaš. 1 minuto in 46 sekund pa je potreboval, da je skočil v gostilno, natočil pijačo in se vrnil. Medtem ko je vmes postregel še šestnajst malic in več drugim gostom, si je vzel minutko časa še za najina vprašanja. »Videl sem, da ste prišli, pa tudi sicer večkrat skočim ven in pogledam, ali kdo sedi, gostje pa lahko tudi pozvonijo.« Zaupal nam je tudi, da že kar čuti, če kdo sedi zunaj. Čeprav gostje znajo počakati, jim sam rad hitro postreže.

V gostišču Škorpion v Turnišču sva namenoma izbrala mizo na spodnji terasi, in to nekoliko za zidom. »Žal« nama ni uspelo ostati dolgo skrita. Natakari Milan Škafar, ki je prav tedaj stregel gostom malice, bilo jih blizu dvajset, ima pač navado, da večkrat pogleda, ali je kdo zunaj. Delo mu je šlo kar se da hitro od rok.

Kava bar Domino Center, Ljutomer

Ustavila sva se tudi v kava baru Domino Center. »Aha,« to je tisti, kjer je hitra natakarica, so nama razložili. No, in to je bilo treba preizkusiti. Res je, Jožica Poštrak je potrebovala 1 minuto in 20 sekund, da je pobrala naročilo ter še 1:56, da nama je pijačo tudi prinesla, vmes pa je še popravila in pobrisala mizo. »Rada hitro delam, tudi, ko je gneča, saj potem hitreje mine čas. V lokalu delam sama in uspem narediti vse. K nam najpogosteje pridejo ženske, na kakšno kavico, in te želijo biti hitro postrežene, saj so 'skočile' iz službe.« Tudi sama ima raje hitro postrežbo, in ko je nekoč dolgo čakalo nanjo, je kar sama stopila do točilne mize in povprašala, kaj se dogaja.

Na dvorišču Mestne hiše v Ljutomeru je bilo na terasi precej gostov in pričakovala sva, da bo to morda vplivalo na (ne)hitrost postrežbe. Komaj sva se dobro namestila in pozdravila z znanci, že je bila pri mizi natakarica Jožica Poštrak. Je urna in prijazna do gostov, dvojno pot pa si prihrani s tem, da stalnim gostom prinese »isto« kot vedno.

Najina naslednja »kontrolna postaja« je bila gostilna Marinka v Veščici pri Razkrižju. Tudi tu je šlo vse hitro. Če pa bi imela natakarica Aleksandra Kveder slučajno v tistem času veliko gostov, ne bi mogla priti tako hitro. Ne mara, da gostje dolgo čakajo, kaj še, da bi čakali, ona pa bi gledala televizijo. Ko so ji stregli, se ji je to že zgodilo.

Gostilna Marinka, Veščica pri Razkrižju

Niti 30 sekund ni minilo, ko so naju povprašali po naročilu, in v naslednjih dveh minutah je bila pijača že na mizi. »Imela sta srečo,« nama je razlagala natakarica Aleksandra Kveder, da nista prišla malo prej, ko so bile malice. Sama veliko raje delam, ko je na terasi veliko ljudi, kot pa, ko se le posamezni gosti. Rada jim že vnaprej zavpijem, da prihajam in naj malo počakajo. Ljudje so razumevajoči, še posebno, če vidijo, da delaš in je gneča. Sama sem pozorna na to, kako me drugi postrežejo. Se je že zgodilo, da sem želela naročiti pijačo, pa je natakarica gledala televizijo. Česa takega jaz nikoli ne bi mogla narediti.

Bi lahko izpustila vrt pri soboški Zvezdi? Nikakor! Tam je res lepo posedati. Splošno prepričanje je, da se tam čaka na pijačo. Če verjamete ali ne, pri naju je šlo vse hitro. Ko sva natakarici Silvi Novak razkrila najino akcijo, je bila zelo presenečena. Sama se še kako dobro zaveda, da je za zadovoljstvo gosta hitra postrežba pomembna.

Terasa hotela Zvezda, Murska Sobota

Za konec sva se ustavila še na vrtu, ki je po mnenju mnogih najlepši, a ima hkrati najpočasnejšo postrežbo. Da bi potrdila to teorijo, sva poiskala eno od praznih mest na vrtu. V minuti in 20 sekundah je bila natakarica Silva Novak že pri naju. In v naslednji minuti in 32 sekundah je bila pijača že na mizi. Vmes pa je »pokasirala« še pri sosednji mizi. »Ko je gneča, gre počasneje, žal pa včasih delava samo dva. Po mojih izkušnjah je najpomembnejše, da gost hitro naroči pijačo, potem pa že malo počaka. V gneči sama rada dam z glavo znak, da sem gosta opazila in bom prišla takoj, ko bom lahko. Ljudje pa prevečkrat pozabljamo, da ko gremo v gostilno, si moramo vzeti čas. Preveč radi hitimo, kar ni dobro.

Za konec

Žal pa sva tudi midva morala hiteti naprej. Delo naju je še čakalo. In kdo je sploh videl tako službo, da hodiš od gostilne do gostilne. No, nam je to včasih dovoljeno. Tada, tudi to, če mi verjamete ali ne, je delo. Kakšne izkušnje pa imate vi s hitro postrežbo? Pošljite nam jih na naslov: nana.rr@p-inf.si.

Timotej in Jernej, odličnjaka na počitnicah

A. Nana Rituper Rodež

Ne vem, ali je bilo kaj slabo

Kakšne so počitnice v času, ko končaš osnovno šolo in te jeseni čaka gimnazija. Ponavadi nič kaj drugačne, kot so bile pred tem in kakršne še bodo. Ampak ob vsakem prehodu, pa naj bo iz vrtca v 1. razred ali iz srednje šole na fakulteto ali kamor koli pač, so misli prepojene z različnimi dvomi. Pred novim in neznanim, seveda. Na novo šolo, med nove prijatelje in nove izzive gresta tudi odličnjaka Jernej Štrumbelj in Timotej Lazar, nekdanja osnovnošolca OŠ III v Murski Soboti, ki bosta jeseni odšla na gimnazijo. Pogovarjali smo se o tem, kaj je za njima in kaj ju čaka.

Bila sta med najbolj uspešnimi osnovnošolci v minulem šolskem letu.

Timotej: Jaz sem bil v vseh osmih razredih odličen in sem imel zaključene vse petke, edino telovadbo sem imel zadnji dve leti uspešno. Udeležil sem se številnih tekmovanj, med drugim pa sem pri angleščini, kemiji, fiziki in računalništvu dobil zlato priznanje, ker sem zbral vse točke.

Jernej: Tudi jaz sem bil odličen, imel sem vse petke in vse zu-je. Udeležil sem se različnih tekmovanj iz zgodovine, zemljepisa, angleščine in slovenščine, zlato priznanje sem dobil pri zgodovini in slovenščini, pri vseh drugih pa srebrno. Najbolj vesel sem bil zlata pri zgodovini, saj sem ga lani za las izgubil, zato sem bil letos toliko bolj vesel. Žal mi je pri angleščini zmanjkala ena točka za zlato.

Beležita polno uspehov, v šoli, na tekmovanjih ... Kako pa doživljataneuspehe?

Jernej: Poskušam čim prej pozabiti. Pa saj ni konec sveta, če gre kaj narobe.

Timotej: Jaz se ne sekiram zaradi telovadbe. Vedno si zastavim cilje, letos sem si dve zlati, dobil pa sem jih še več.

Oba gresta v gimnazijo. Kakšni so občutki, preden greš na novo šolo?

Jernej: Mene je včasih malo strah novega.

Timotej: Vsekakor je to pomemben prestop. Najbolj bo šlo zares, ko bo matura.

Pa ne, da se sedaj pripravljata na maturo?

Timotej: Jaz se že sedaj usmerjam na nara-

voslovne predmete, ki jih želim imeti pri maturi. Če bi povedal, da se učim, bi se zlagal. Res pa si ogledujem, kaj vse bo v gimnaziji.

Jernej: Mene bolj zanimajo družboslovni predmeti. Ampak nočem odpreti šolskih knjig in se s tem ne obremenjujem. Kar bo, se bom sproti učil.

Kje pa se vidita čez deset let?

Timotej: Na to temo smo nekoč pri slovenščini pisali spis in sem dobil prvo štirko. Po moje ni dobro, da se v nekaj zapičiš, potem pa ti ne uspe in si razočaran.

Jernej: Jaz nimam pojma. Težko si danes predstavljam, kaj bom nekoč počel.

Kaj pa delata med počitnicami?

Jernej: Bil sem že na morju in še bom šel. Veliko časa pa preživim pri računalniku.

Timotej: Jaz absolutno preveč. Na gimnaziji imamo veliko čtiva, zato želim še nekaj vnaprej prebrati.

Jernej: Tudi jaz veliko berem, tudi obvezno čtivo. Samo dva dni po tem, ko je izšla nova knjiga Herrya Potterja, sem jo prebral, v angleščini.

Hodita kaj ven?

Timotej: Ne, razen v kino s prijatelji.

Jernej: Če se vrti kakšen James Bond ali kakšna komedija.

Timotej: Ali pa po možnosti znanstvena fantastika.

Kaj je bilo v osnovni šoli dobro in kaj ne.

Kaj bi spremenila?

Timotej: Snov ni bila težka, dokaj enostavna. Jaz bi ukinit vse projektno delo, ko delamo v skupinah, in referate.

Jernej: Ampak mnogim učencem je to najboljše. Meni se je zdelo fino, da smo se z učitelji precej poznali. Nismo se samo učili, ampak smo se z učitelji tudi veliko pogovarjali. Ne vem, ali je bilo kaj slabega.

Sta kdaj 'švinglala', prepisovala?

Timotej: Skupaj sediva in sva si včasih kaj pomagala pri odgovorih.

Jernej: Jaz sem enkrat poskusil, pa so me dobili.

Timotej: Če bi bil jaz učitelj in bi koga dobil, bi mu vse pobral in dal cvek. Na šoli so nam kdaj pogledali skozi prste.

Ali to, da si dober, pomeni tudi, da ti učitelji vedno dajo dobro oceno in pogledajo skozi prste? So se vama zgodile kakšne krivice?

Timotej: Meni je učiteljica za zgodovino enkrat pogledala skozi prste. Dobil sem petko, čeprav si je nisem zaslužil. Sem se pa kasneje naučil za nazaj.

Jernej: Meni se niso zdeli krivični. Če sem bil kdaj med oceno, sem dobil boljšo. Morda so bili do koga krivični.

Kateri predmet, če bi bilo po vašinem, bi v šoli na novo uvedla ali ukinita?

Timotej: Ukinit bi telovadbo, uvedel pa bi naravoslovje, na primer astronomijo.

Jernej: Glasbo bi ukinit, nič pa ne bi uvedel, tako kot je, je že dobro.

Vaša čustva

Draga Andreja!

Zakaj me tako mučiš, zakaj mi daješ upanje, zakaj se mi tako nasmahaš, potem pa greš? Toliko vprašanj je, ki se mi zastavljajo iz dneva v dan. Me imaš rada ali ne? Zadnjič sva se v tistem vročem poletnem večeru spet srečala v isti družbi. Ti si bila še s tremi prijateljicami, jaz pa s prijatelji. Prišle ste zraven, ker vam je bil dolgčas in ker daleč naokoli ni bilo nič pametnega za početi. Vem, da smo se imeli lepo, da smo se šalili in se smejali. Večkrat si se mi nasmehnila, se me dotaknila in mi dala vedeti, da sem ti všeč. Ko sem te hotel odpeljati domov, pa si na hitro pobegnila s svojimi prijateljicami. In to se ni zgodilo prvič. Večkrat me tako potegneš za nos. Kaj naj naredim s tabo? Sem ti res všeč ali pa se z mano samo malo šališ? Odgovori mi čim prej. Čakam na tvoj odgovor.

Milan

Vaše pesmi

Uresniči mi želje

Lahko bi skupaj
preživela vročo noč,
na pregretem pesku samo midva
bi šumenje morja poslušala
in svetle zvezde kot drobne lučke
bi skupaj gledala.
To pa se ne zgodi, ker tebe ni,
le kje sploh zdaj si ti,
da uresničil moje želje bi.
Ko brez tebe sem,
vse je tako brezbarvno,
še morje je preveč slano,
le galebi sočustvujejo z mano,
ko jaz nisem s tabo.

Sonja

Mislim, da sem

Mislim, da sem, torej še obstajam
in igre ne izgubljam, rada bi s
teboj bila,
čudovite trenutke skupaj preživela
in tebe le zase imela.
Danes me greje sonce, ker tebe ni,
zato lahko le v mislih te k sebi
stisnem
in si tvoje zadnje pismo k srcu
stisnem.

Špelca

Ljubezen prihaja

Kako lepo je čutiti ljubezen,
ko sredi belega dne
sanjaš z odprtimi očmi,
v povečani izdaji vidiš
samo tistega, ki ga želiš videti.
Vse za kratek čas
odrineš od sebe, se sprostiš
in si želiš, da bi bil lahko sam,
in se lahko skritim mislim predaš.

Mateja

Društvo ZMOČ – Združenje mladih občine Črenšovci

Poletje z izobraževanjem in zabavo

Mladi iz občine Črenšovci so ustanovili leta 2001 ZMOČ - Združenje mladih občine Črenšovci z namenom, da bi popestrili javno življenje v občini in regiji s prireditvami in aktivnostmi, namenjenimi predvsem mladim. Tako že tretje leto organizirajo cikel prireditev za mlade, ki so ga poimenovali Festival mlado poletje.

Čeprav so najbolj obiskane glasbene prireditve, organizirajo aktivnosti še z drugih področij, kot so izobraževanje, kultura, turizem, šport in mladinska politika. Predsednik društva je Bojan Žižek, za cilj dejavnosti pa so si zastavili »informiranje, izobraževanje, vzpodbujanje osebnostnega razvoja mladih na tem območju in prispevati k boljši samopodobi mladih ter tako zmanjšati posledice krize identitete mladih današnjega časa.« Take dejavnosti pa ob povezovanju mladih v regiji in s podobnimi društvi v Sloveniji in Evropi pomenijo obenem tudi promocijo mladih in občine.

Letos je za njimi že koncert, na katerem so nastopili The Drinkers, Demiron, Tinkara Kovač, The Soulfingers, Bealfast Food in Whatever band. Program njihovih aktivnosti pa čez poletje vključuje še cikel okroglih miz o aktualnih temah s področja

Na glasbeni prireditvi Zmoča se je tudi letos zbralo več kot štiri tisoč obiskovalcev.

mladih, življenja in ustvarjanja z naslovom Razmišljam, vidim, torej sem. K sodelovanju so povabili tudi strokovnjake s posameznih področij, ki jih bodo obravnavali, kot so podjetništvo, vzpostavljanje socialno varnega okolja za mlade in podobno. Rezultate okroglih miz bodo predstavili v okviru Tabora mladinskih društev Pomurja, ki je projekt iniciative lokalnih skupnosti v okviru evropskega programa Mladina, katerega namen je, vzpostaviti mreže mladinskih društev Pomurja. K tem aktivnostim bodo ob pomurskih mladinskih društvih vključili še Gospodarsko zbornico Slovenije, Urad RS za Mladino, Razvojne centre in druge.

V programu imajo še tradicionalni Spust treh dežel po reki Muri, ki ga organizirajo skupaj s partnerskimi društvi iz Avstrije in Hrvaške ter predstavniki drugih mladinskih organizacij iz Pomurja. Lani se je po Muri spustilo okrog 70 udeležencev, letos pa jih pričakujejo še več. Mladinski športni dnevi vključujejo kolesarske izlete, teniški, nogometni in odbojcarski turnir ter spust s čolni, kajaki in kanuji po Muri. Na Zmočevem odru organizirajo gledališke predstave, Turistična iniciativa mladih pa bo delavnica o razvijanju turističnih produktov in izvedbi programov turistične ponudbe v Pomurju.

Jože Gabor

Rubriko uredila: A. Nana Rituper Rodež

Vladimir Vlaškalič

Dober dan sem zagledal ob 8. uri in 30 minut v soboški porodnišnici 21. 6. 1974. Kaj se je dogajalo naslednja tri leta, ne vem, razen pripovedovanj o joku, padcih in prvih izkušnjah z alkoholom, se pravi, praznjenju kozarcev ob odhodu gostov in odsotnosti staršev; ko so prišli nazaj, sem lepo spal in nisem jokal. Po enem letu in pol vročine, sredozeškega morja, škorpionov, defektnega vodovoda, kinder jajčk, letala, Leptis Magne, lulanja v hlače smo srečno prileteli z družino iz Libije in se leta Titove smrti nastanili v Vrtni 6.

Titova usodnost je bilo šolanje najprej na OŠ Daneta Šumenjaka Mirana, kjer sem srečal prve resne prijatelje nogometa in dekleta. Ta kombinacija z dekleti je ustvarila prve igralske izkušnje vživljanja v številne usode različnih junakov iz partizanskih filmov in nadaljevanj. Ker sem bil bolj tih kot kak Murin rokav, no, razen po padcih s kolesom, so me vpisali k nemščini, da bi mogoče spregovoril, angleščino sem namreč že obvladal.

Srednja kmetijska šola v Rakičanu je omogočala vsakodnevno kolesarjenje, ne vem, zakaj, ampak zelo me je začela zanimati umetnost, čudno, hm, verjetno sem imel zaradi kolesarjenja nenormalno prekrvavljenost in dolge lase, ki sem jih zadržal do prenehanja s študijem filozofije. Moja takratna punca je nekako ugotovila, da naj bi jaz šel na AGRFT, kar se je meni zdelo strašljivo in te ideje nisem prisvojil. Prihodi vlakov iz LJ v MS so bili okrog devetih zvečer in vsakokratni sprehod v 'kufrom' na hrbtu po mestu je ustvarjal v meni kritično oko do kraja, v katerem sem odrasčal. Nastopil je rock'n'roll!

To je on

(zgodbica z naslovnice)

moram uporabljati, obenem pa se učiš obrti, ki je nujna za obvladovanje glasu in telesa. Spoznal sem različne vzhodnjaške tehnike za razumevanje povezave med nezavednim zavednim, ki jih še vedno prakticiram za vzdrževanje fizične pripravljenosti.

Zdaj počasi končujem šolanje, sem absolvent, živim v Ljubljani, imam najeto stanovanje, berem knjige, gledam filme, predstave in razstave, gledam golobe, kako sedijo na robu streh in krilijo, pazim, da me 'trola' ne preseneti, pijem razne napitke in zvarke s prijatelji, voham Ljubljano ...

Včasih, ko imam čas ali pa je kakšna nepreločljivost v RAVNICI, vzamem avto in običnem rodno grudo. V Soboti je poleg družine kar nekaj ljudi, s katerimi si želim deliti čas. Navadno ko priplujem sem, se najprej sprehodim po 'varaši', da ga spet začutim, da vidim, kaj je še tako kot takrat, ko sem bil majhen, česa ni več in kaj je novo. Predvsem pa je pozornost usmerjena na ljudi, na Zvezdine kostanje, ki se zavrtijo kot stara gramofonska plošča, park vsako leto lepše živi s sladoledom v roki. Razsvetljava na Trgu zmage je ponoči, kot da je ogromno polnih lun. Jaz opažam to šele zadnjih nekaj let, nekakšno mistično svetlobo, konkretno zlato in srebrno, ki teče vzporedno z letnimi časi. Posebej, če si dopustiš doživljati svet ravnice ob Muri. Ko bom zaspal, na svidenje, hvala.

To je tudi čas, ko se je formiral Teater Torpedo. V zelo pozitivnem in kreativnem ozračju smo ustvarili kar nekaj zanimivih predstav, vendar skoraj najboljši del druženja so bile vaje ob mestnem gradu ali v njem.

Prva naša premierna predstava Metek f čelo je spet vzpostavila mlade v celoto kulturnega dogajanja. Sledila sta Klaustrofobična komedija in sodelovanje z Dušo Škof pri malomeščanski svatbi (istočasno sem služil državi v častni četi).

Z Gorazdom Žilavcem sva ustvarila svojo kabaretno-varietejsko predstavo Življenje profesorjev, ki jo še igra, ter s Torpedi uničili nekaj ulic s tremi dogodki: Kapetane moj, Murska republika in Pogreb.

Odmev je bil tak, da vse predstave še izvajamo, bili smo celo povabljeni v Hannover na EXPO 2000. Kaj se je tam dogajalo, ni pomembno.

Dve leti prej sem bil sprejet na Akademijo v drugem poskusu.

Na Akademiji poteka določen princip dela, ki temelji na ugotavljanju in odpiranju lastnih, individualnih posebnosti, ki jih pri svojem delu

Ti boš ostala tu

Prvi Slavini maturantje - 4. razred nižje gimnazije, 26. 6. 1954

O službi iz Slovenskega poročevalca

»Davnega leta 1953 sem ves julij in avgust pričakovala dekret, s katerim bom poslana nekam učiti,« je začela pripovedovati svojo zgodbo učiteljica Slava. »Da bom sploh lahko šla, sem vse poletje pridno delala pri sosedih, si prislužila za pot in nekaj dinarjev za povrh. Vendar dekreta ni bilo. Morda zato, sem razmišljala, ker sem v prošnji po končanem šolanju zapisala, naj me razporedijo po službeni potrebi. In kot je opozarjal moj profesor Podjavoršek, je to pomenilo, da bom šla nekam daleč, najverjetneje v Prekmurje. Pripovedoval je, da je to sicer daleč, vendar da so tudi tam dobri ljudje. Bila je nedelja, ena zadnjih v avgustu, ko je sosedov fantič ves zadihnan prikril k nam s Slovenskim poročevalcem v rokah. Kot bi bilo včeraj, se spominjam, je zakričal, da je moje ime v časopisu, da grem v Prekomurje, v Mursko Soboto in da moram biti tam že jutri. Novico sem sprejela z mirnim srcem, srečna, da bom prišla do

svojega kruha, težava je bila samo v tem, kako priti tako hitro tako daleč. Vendar sem se znašla, v ponedeljek ob štirih zjutraj sem se z vlakom že peljala novemu življenju naproti.«

Kje so dokumenti in zelena karta?

Na vlaku je bilo več kot trideset mladih učiteljskihnikov, polnih pričakovanj. Poslani so bili v različne smeri, nekateri proti ptujskemu, drugi ljutomerskemu in tretji soboškemu okraju. Zadihana in počasna lokomotiva, lese ne klopi, čakanje in prestopanje v Pragerskem mlade Slave Anderluh ni preveč motilo. Težave so se začele kasneje. »Spominjam se,« pravi, »da so na vlak vstopili miličniki in od nas zahtevali dokumente in zeleno karto za gibanje v obmejnem območju [1953. l., op. p.]. Seveda tega nisem imela, tudi drugi ne, saj sem komaj sebe spravila pravočasno na pot. V rokah smo držali samo Slovenski poročevalac, edini dokument, ki je pričal, kdo smo in kam gremo. Da naj nam verjamejo in nas pustijo

Najrajši ima otroke. »Otroci mi pomenijo vse, vedno sem med mladimi in oni ob meni, zato se nimam časa starati,« pravi Slava Berden, upokojena učiteljica, ki je pred petdesetimi leti prišla iz Šmarij pri Jelšah v Bogojino. Prišla je kot osemnajstletna celjska učiteljska in tu ostala.

pri miru, je miličnike prepričal starejši gospod, ki smo mu bili za to vsi hvaležni.«

Izstopili so v Murski Soboti, raztegnjenem mestu ob makadamski cesti z nizkimi in simpatičnimi hišami in edino večjo »škaflo« med njimi - okrajem.

Kažipot - Plečnikova lepota

»Na okraju so nas prijazno sprejeli trije gospodje - Rogelj, Horvat in Barbarič - ter pred nas potisnili seznam prekmurskih šol, ki so potrebovale učitelje,« pripoveduje. »Potrebe po znanju so bile velike, na posameznih šolah so potrebovali tudi tri ali več. Berem, berem in se odločim. Za Bogojino. Zakaj, še zdaj ne vem, vendar mi je Rogelj dejal, da je to dober izbor, saj je Bogojina napredna vas, ki ima veliko študiranih ljudi, največ duhovnikov, elektriko, na šoli radio in star klavir. Tudi do nje ne bo težko priti, saj vozi do nje enkrat dnevno avtobus in jo je nemogoče zgrešiti, saj na vas že od daleč opozarja zvonik Plečnikove cerkve. Poleg Plečnikove cerkve so name napravili največji vtis rože, ki so bile povsod - na oknih, ograjah -, skrbno obdelani vrtovi in seveda domačini, ki so me že takoj vsi po vrsti prijazno pozdravljali ali z zdravo, z dober 'den' in hvaljen Jezus.«

Ti boš ostala tu

Na šoli je Slavo zaradi odsotnosti ravnatelja sprejela njegova

žena Stanka. Razkazala ji je bogojinski hram učenosti, tam je bila tudi nižja gimnazija, ter jo popeljala v njen novi dom, k Gutmanovim, kjer so že stanovali učitelji. »To je bila majhna sobica z dvema posteljama, visoko postlanima s pernicama. Spominjam se, da sem sedla na rob postelje in se šele takrat zavedla, kje sem. Prišel je čas za olajšanje. Stanka me je držala za roko in tolažila, rekoč, da naj ne bom žalostna in da bom ostala tukaj. Da se bom tukaj poročila, imela otroke in živela. Res se je zgodilo tako, tu sem že petdeset let.«

Ravnatelj Bežan je med nove mlade učiteljice predmete kar razdelil. Brez komentarja. Slava je v začetku poučevala zgodovino, zemljepis, glasbo in telovadbo, kasneje tudi slovenščino in srbohrvaščino, samo fizike in mate-

matike ne. Pravi, da so bili otroci pridni, skromni in ukažljivi in da so se dobro razumeli. Kako tudi ne, saj je bila to nižja gimnazija in dva od njenih učencev sta bila od svoje tovarišice mlajša samo dve leti. Svoje znanje s celjskega učiteljskega je Slava kasneje dopolnila s študijem slovenščine in srbohrvaščine.

Karton v čevlje

»Začela sem s slabo plačo in temu primerna je danes tudi moja 'penzija',« se smeji vitalna upokojenka. »Dobivala sem 7.800 dinarjev plače in 500 vaškega dodatka. Od tega je šlo 3.000 za stanovanje in hrano, 3.000 za kredit za kolo in kaj je ostalo? Malo. Spominjam se, da sem se takoj na začetku pridružila pevskemu zboru in da smo šli s tovarnjakom nastopat v Križevce na Štajersko. Moji edini čevlji so imeli luknjo na podplatu, zato sem

Ponovno skupaj po petdesetih letih, Celje 2003

Kdo pa so dekleta zala?

Kuharski tečaj v Šalovcih

Leta 1955, ko je nastala fotografija, so imela dekleta v Šalovcih gospodinjstvo. Saj so bili tudi prej pa tudi pozneje kuharski tečaji, in to po vsej pokrajini, tako da ta ni bil kakšna posebnost. Nova oblast je poskrbela, da bo delavcem in malim kmetom dobro šlo. In kako jim naj gre dobro, če ne bodo zadovoljni s hrano!?

Tečaja se je udeležila tudi Helena Solar, ki se je v Šalovce priložila iz Dolenec leta 1951. Zapisali smo to, kar se je spomnila, a tega ni veliko. O kuharskem tečaju se pač ne da napisati romana.

Hiše, v kateri je bil tečaj, ni več. Tečaj so

imele v hiši, ker je bila nekoč gostilna, še po vojni. Lastnica gostilne, danes že pokojna, je bila Ana Bago. Ker zadružni dom takrat še ni bil zgrajen, je bil prostor v tej stavbi, skupaj s štedilnikom v kuhinji, še najbolj primeren.

Tečaj je trajal 14 dni. Vsak dan popoldne so se dobile za tri do štiri ure. Voditeljica tečaja se je verjetno pisala Sukič in ni bila iz Šalovec. Skupina tečajnic, v glavnem so bile že vse poročene, je bila razdeljena v trojke. Ene so pekly pecivo, druge so kuhale juho, tretje so se ukvarjale z mesom ali kuhale prikuho. Ves material, ki so ga potrebovale na tečaju – od soli,

popra pa do jajc, moke, mesa, masti itd. – so morale prinesiti s sabo. Tudi drva za štedilnik je bilo treba prinesiti. Potem so se zamenjale. One od mesa so »šle« k pecivu itd.

Učile so se vsega. Najprej preproste jedi, kot so prežganka, ajdovi ali koruzni žganci, pa tudi zahtevnejše stvari so prišle na vrsto, kot so prikuhe ali dunajski zrezek na primer. Kmečke ženske takrat, bog ve, kako je bilo z mestnimi, po besedah Helene niso vedele peči veliko vrst peciva. Zdaj so se naučile, kako se delajo medenjaki, makove in orehove potice, piškoti. Tudi znanje o tem, kaj vse se da narediti, poleg enostavnih jedi, iz krompirja in sadja, jim je pomagalo, da so s pomočjo tega

tečaja izboljšale domači jedilnik. Helena pravi, da še zdaj peče takšno pecivo, kot se je takrat naučila. »Očke in medenjake

pečem še danes in vsem so všeč,« ponosno pove.

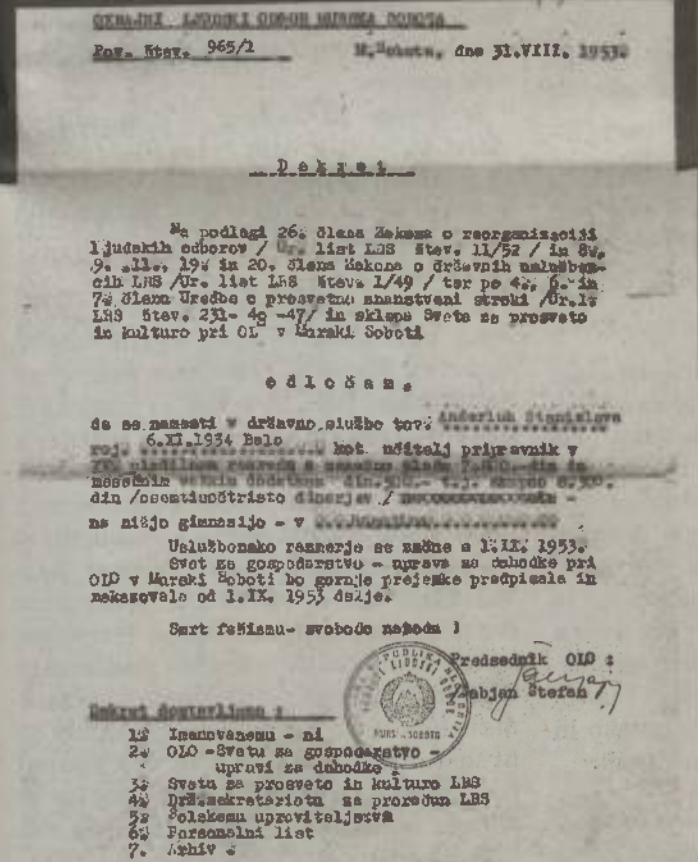
Konec tečaja je bil slovesen in nanj so se še posebej pripravile. Vse, kar so se naučile, so zdaj tudi pokazale. Pekle so kar tri dni. V prostorih, kjer so se učile, so pripravile veliko razstavo in obiskovalci so njihove kuharske in slaščičarske mojstrovine lahko tudi poskusili. Normalno, da se z razstavo ni vse kon-

čalo. Potem je prišel harmonikar in začela se je veselica; pozno v noč so plesali.

Znanje, pridobljeno na tečaju, jim je prišlo kmalu prav. Kakšno leto pozneje so imeli borovo gostüvanje in tam so lahko pokazale, kaj so se naučile, saj so prav one spekle in skuhale vse, kar se je obiskovalcem ponujalo na tej pomembni vaški prireditvi.

Šalovske tečajnice, generacija 1955. Na posnetku, ki ga je naredil fotograf Gerenčer, stojijo (z leve): Alojzija Prelec, Albina Abraham, Terezija Ovčec, Irena Lajnšek, Veronika Abraham, Emilija Janko. Čepijo: Helena Solar, Rožika Berke, Marija Županek

vanje vstavila karton. Vse je bilo v redu, edina skrb je bila, da nisem previsoko dvigovala stopal. Za nove sem prosila očeta, vendar jih nisem dobila. Čeprav sva se razumela, se imela zelo rada in se kasneje tudi pogosto obiskovala, mi je dejal, da sem sedaj v službi in naj gospodarim tako, da si bom čevlje lahko sama kupila. Bilo pa je dobro, da smo učitelji lahko delali nadure. S temi dodatnimi dinarji sem si lahko kupila vozovnico za vlak in šla domov. Prvič se je to zgodilo po šestih mesecih, januarja '54. leta. Sosed Šavej me je naložil na lojtrnik ter me po zasneženi in ledeni cesti odpeljal ob štirih zjutraj na železniško postajo v Beltince. Po enem tednu me je tam pričakal s svojim konjičkom. Vrnila sem se v svojo Bogojino.

Ob mladih je mlada

Nekoč so na vasi učitelji delali marsikaj, tudi Slava, ki jo je še zlasti veselilo delo v kulturi – pevski zbor, dramski krožek, gostovanja, proslave, folklor. V to dejavnost je vpela tudi družino in svojo veliko ljubezen – petje – prenesla na otroka. Njeno izredno bogato kulturno življenje je ovekovčeno na številnih priznanjih, fotografijah, v časopisnih izrezkih, njenih spominih in spominih mnogih tistih, ki jim je podarila lepe trenutke in bogatila duha.

Tudi danes ne miruje. Stalno je v pogonu, ko pa se umiri, prime za pero.

R. Ficko

De pala vas. Ja nej fkuiper napisano, liki narazno. Ka so tan palili, ali koga pa mo še vidli. Naši prejnji da nūcajo kakšo afero, začajo po zgodovini prekapati, pa nej vrak, ka nebi kaj najšli. Pa še volitve do naskori. Te pa odmo. Si so prej bilij pouleg. Jansa, pa Drnovšek, pa Barbara Brezigar, pa cilou naš penzionejran predsednik, bi tūj naj znal. Zakoj se je šlo f toj nevolnoj De paloj vasi. Cilou bi naj tak daleč šlo – ka bi se naj f Sloveniji te 1994 kujo državni udar. Kak f kakšoj južnoameriškoj banana republiki, ge vlade kaplejo kak muje. Po drujgon kraji pa kak smo od sej držaf ka ji sprejemajo v Evropsko unijo najbole vrli, pa najbole razviti, pa se naj. No tou je meni glij nej jasno. Državni udar na enon kraji, na drujgon pa najbole razviti. Mogouče tou ide eno z drujgin. Vekšo demokracijo maš – bliže ti je državni udar. No tej naši glavni demokraciji še povečini izhajajo iz stare kumrovske šoule, pa kak naš ati pravi nega glij kakše velke nade, ka bi f kratkon što drujgi cūgle prejk zel v našoj deželici. Do tečas pa malo cirkus lejko delajo za državljane ali državljanke.

Sakši rad ide na dopust. Cejlo leto se veselijo, ka si lejko malo odejnejo. Naši najvejši delavci, gospodje pa gospe predstavniki

ljudstva majo »samo« 6 kednof fraj. Samo malo menje kak mij deca. San atija pijto, če oni rejsan telko delajo ka te majo telko počitnic. Ja najbole si morejo zvrčiti lalafke od zejanja pa od gučanja. Pa kakši žul na zadnoj plati do si prej namakali v mordi od tistoga sidenja. Njin pa f ton časi nouvo kūnjo delajo. Ka srmacke nedo lačni. Še prle kak so odišli na počitnice je bilou guča od nezerenskoga šparanja v državnoj upravi. Ati se je v enkraj podržo pa pravo pa skoz zaprejte lampe pravo: »Tou bi pa rejsan rad vido.«

Velka pridobitev pa čaka našo policijo. Ganc nouvi policijski čun, zaj že malo dugo odi ka nan. Pa se ga lekar li fčakajo. Pa nej samo tou, ovoga nej tak staroga, ka se je pokvaro, do prej tūj dali vred gemati. Tak ka mo meli nainok dva. Nej kak zaj ka se kak kakši gasilci v nekši gumijasti vozijo po mordi.

Ati je pravo, ka nemre razmiti zakoj je nej gopod zunanji minister, velki pajdaš vilniuške izjave pa ameriški zvezdic pa črtic kakšega svojga Nato pajdaša proso za kakši višesenj čun. Gvušno bi za glijen pejneze bar 3 doubili, ka bi je samo pofarbeti trbelo f plavo, pa gor naštrijati Policija. Če smo že pri policiji se tak vō viji ka do meli v gesen nouvoga direktora. Čiglij obstaja javni razpis, se prej že zaj neštetni šteri so od toga, što de nouvi direktor, z neštterneimi kandidati za tou delovnoi mesto pogučavlejo. Tou se ne čuje glij se na korektno. Za sedanjoga direktora gospoda Pogorevca se pa zanimlejo steklopihalci v Rogoškoj. Telko je ovin za ovratnik fūdo v primeri Petek, ka se njemi je kapaciteta plūč fejst povečala.

Še neka smo dočakalai, če smo, f Sloveniji julija. Nouve transakcijske račune. Kak te že pri nas je, je pred ten kazalo, ka de se šlo brez kakši pretresov. Nouvi programi v bankaj, dragi skoro kak pou Drnovškoga avoina, izobraženi uslezbenci. Se je vō vidlo kak pravljica. Te je pa nej se šlo se tak gladko. Lidje so doživljali se mogoče. Eni so nanč do svoji pejnez nej mogli prijeti. Enin je se pena na usta šla. So se pa odgovorni v NLB – ji cilou opravičili za nevšečnosti. San gospod guverner NBS – ja, gospod Gaspari se je opravil prizadetim komitentom. Zanimivo. Mogoče smo pa edina država na svejti f šteroj se guverner Narodne banke opravičuje. »V drujgi državaj Narodna banka ukazuje, nadzira in ukrepa«, mi je razložo ati. Na nouve transakcijske račune bi mogli še dotisnoti: »Pred uporabo se posvetujte z Voljčon ali Gasparijem.«

Vači je pa se po staron. Od sūjšave se je brez veze zgučavati ka tak nika nemremo napraviti. Namakalne naprave niso smotrne, pravijo najčednejši na kmetijskon ministerstvi. Tak ka de najboukše če te začali pouvati kaktuse. Tej edini brez vode veselo rastejo.

P.S. Nika san nej pozabo. Si tisti ka mate deco, pa pomali začajte premišlavati kelko de vas pa koštala brezplačna šola. Meni je Tunč obečo knige, če pa kaj ne minijo. Najraši na nouvo piššejo zgodovinske knige. Samo neka ne vejo, od tej ka so zaj glavni se za petdeset lejt v šouli gvušno nika nedo fčilij.

VANEK

Magistra farmacije Brigita Gider

»Mislim, da je velika sreča, če lahko z veseljem opravljáš delo, ki ga imaš rad. To delo je še toliko bolj dinamično, saj obsega dve lekarniški podružnici: Turnišče in Dobrovnik. Slednja, ki sodi organizacijsko pod Turnišče, je odprta ob torkih in četrkih, turniška lekarna pa ob ponedeljkih, sredah in petkih. Vendar to ne pomeni, da si ljudje teh krajev ne prizadevajo za odprtje lekarne vse dni v tednu. Upajmo, da se bodo njihova pričakovanja izpolnila čez leto ali še prej. Kljub majhnosti krajev so zahteve in potrebe naših strank različne. Dobrovnik je dvojezično območje. Madžarsčine zaenkrat ne obvladam aktivno, vendar mi nekaj naučenih besed pri komuniciranju s starejšimi

nas zahteva mnoga preverjanja podatkov ob izdaji medicinsko-tehničnih pripomočkov, v prihodnje pa nas čaka še več dela, ko bomo izdajali med seboj zamenljiva zdravila: inovativna in generična. Brez dvoma smo magistri v lekarnah pravi naslov, kjer pacient lahko dobi informacije o učinkovitosti, varni in pravilni uporabi zdravila,« poudarja Brigita Gider.

In kako preživlja prosti čas? »Z mozem se v prostem času veliko ukvarjava s hčerkama. Sedemletna Eva in petletna Anja sta zelo živahni deklici. Pogosto ju zalotim, da se igrata lekarniški poklic. Vsi smo radi v gibanju, radi potujemo in se ukvarjamo z raznimi športnimi aktivnostmi.«

Ne manjka tudi načrtov in želja.

»Delam tisto, kar imam rada!«

Brigita Gider v lekarniški podružnici v Dobrovniku

še kako prav pride,« pravi magistra farmacije Brigita Gider.

Kot pojasnjuje, si je izkušnje za delo s strankami pridobila že v mladosti na turistični kmetiji Tremel v Bokračih, kjer živijo njeni starši. »Gostom sem znala ponuditi nekaj, kar je za dušo – to je dobro vino. Danes je podobno: svetujem, kar je dobro za srce in še kaj ...« Sicer pa je prišla v Pomurske lekarne leta 1999 iz Galexa. »Pri svojem delu ugotavljam, da je za farmasevte kot strokovne delavce zelo pomembno, da znamo dobro prisluhniti ljudem. Šele tedaj, ko se človeku »približamo«, mu lahko pravilno in kakovostno svetujemo. In prav to, mislim, mi uspeva v manjši lekarni še bolj. O tem se večkrat prepričam, ko pridejo stranke in rečejo, naj jim dam to in ono, saj pravijo, da »vi že znate, kaj je dobro.«

V nadaljevanju pogovora sva poslegla še na nekatera druga področja, tesno povezana z uspešnim opravljanjem nič kaj lahkega lekarniškega poklica. »Moram reči, da imamo v lekarništvu dobro organizirano permanentno izobraževanje, zato se redno udeležujem strokovnih oblik izobraževanja na lokalni ravni farmaceutskega društva in v okviru Lekarniške zbornice Slovenije. To mi omogoča boljše pogoje dela in vodenje programov. Zame je izziv tudi priprava strokovnih člankov za Vestnik. Izbiram aktualne in zanimive teme. Skušam opisati zdravstvene težave, ki pestijo ljudi, o katerih me sprašujejo ali imam celo lastne izkušnje.«

Ne pozabi pripomniti, da so farmaceuti v lekarnah izpostavljeni večjemu številu mehanizmov za obvladovanje stroškov za zdravila. »ZZSZ od

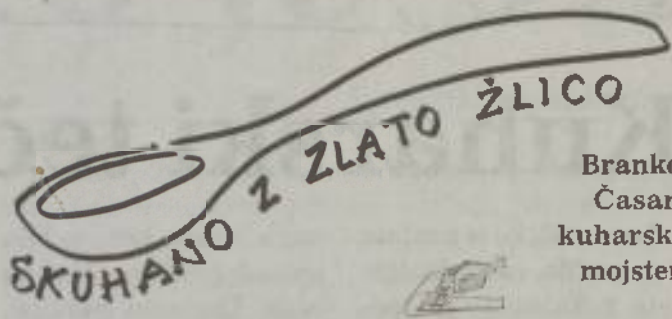
Simptomi kroničnega venskega popuščanja postanejo v toplem letnem času izrazitejši. Pogostejše so nadležne bolečine in krči v mišicah, noge pa težke, utrujene in otečene.

Zgodnje zdravljenje in preprečevalni ukrepi upočasnijo napredovanje bolezni v hude zaplete, kot so oteklina in venske razjede na nogah.

Kaj lahko storite sami

- Izogibajte se položajem, ki povečajo venski zastoj, dolgotrajni stoji in sedenju ter dvigovanju težkih bremen,
- zmanjšajte čezmerno telesno težo, ker obremeni tudi vene,
- ukvarjajte se s športom (hitra hoja, plavanje, kolesarjenje, hoja po stopnicah dejavno krepijo mišično vensko črpalko),
- ne izpostavljajte se vročini, vročim

Z našega štedilnika

Branko Časar, kuharski mojster

Riževa solata s tunino

Telečji zrezek z robidovo omako
Koruzni ocvrtki
Stročji fižol v solati

Krhka marelična torta

Riževa solata s tunino

Sestavine: 150 g kuhanega riža, 120 g konzervirane tunine, 80 g čebule, 100 g zelene paprike, 1 cl kisa, 120 g majoneze, 3 cl limoninega soka, sol, poper, solatni listi, limona

Priprava:

Kuhan in ohlajen riž damo v skledo ter dodamo narezano tunino. Čebulo in papriko narežemo na kocke, damo v kozico, zalijemo z vodo toliko, da pokrije vsebino v kozici, solimo in kisamo. Kuhamo pet minut, nato odcedimo in ohladimo. Ohlajeno dodamo mešanici riža in tunine. Primešamo majonezo, limonin sok in začini. Rahlo premešamo, ohladimo in ponudimo v stekleni posodici tako, da skodelico obložimo s solatnimi listi in nanjo damo pripravljeno solato, ki jo okrasimo z limonino rezino.

Telečji zrezek z robidovo omako

Sestavine: 300 g svežih robid, 80 g pretlačene skute, 30 g sladkorja, 15 cl belega vina, 720 g telečjega stegna, 50 g masla, sol, poper

Priprava:

V električnem mešalniku zmešamo 250 g robid v gladko zmes, 50 g pa prihranimo. Skozi gosto cedilo robide precedimo, da odstranimo seme. Sok robid damo v ponev, prilijemo vino in dodamo sladkor. Na majhnem ognju prevremo, nato dodamo pretlačeno skuto, razmešamo in malo prevremo. Omako shranimo na toplem. Iz telečjega stegna narežemo zrezke, jih na deski rahlo potolčemo, solimo in popramo. Spečemo jih v ponvi na ogretem maslu. Damo na krožnik, prelijemo z omako in dekoriramo s prihranjenimi robidami.

Koruzni ocvrtki

Sestavine: 300 g moke, 20 g sode, 3 cl sojine

omake, 300 g koruze (vključene ali zamrznjene), 5 jajc, sol, poper, olje za cvrenje

Priprava:

Beljake stepemo v trd sneg, dodamo rumenjake in enakomerno razmešamo. Dodamo moko s sodo, sojino omako, koruzo in začimbe. Vse skupaj rahlo premešamo. Pustimo stati 10 minut in nato z žlico zajemamo maso ter polagamo v razgreto olje. Zlato rumeno ocvremo in vroče ponudimo.

Stročji fižol v solati

Sestavine: 1200 g stročjega fižola, 5 cl bučnega olja, 5 cl kisa, 20 g česna, 1 kuhano jajce, peteršilj, sol

Priprava:

Stročji fižol očistimo in v slani vodi skuhamo. Kuhanega odcedimo in ohladimo. Damo v skledo, prelijemo z razredčenim kisom, potresemo s sesekljanim česnom, peteršiljem in solimo. Narahlo premešamo, preden ponudimo, potresemo z naribanim jajcem.

Krhka marelična torta

Sestavine za testo: 340 g moke, 100 g sladkorja v prahu, 1 jajce, 120 g margarine, 1 vanilin sladkor, 1 pecilnega praška, 10 cl kisle smetane

Sestavine za nadev: 80 g marelične marmelade, 100 g rozin, 2 cl sadnega likerja, 50 g mletih orehov, 50 g sladkorja, 40 g drobtin, 350 g olupljenih in izkoščičenih marelic

Priprava:

Iz navedenih sestavin pognetemo krhko testo, pokrijemo in pustimo počivati 30 minut na hladnem. Nato testo razdelimo na tri enake dele. Prvi del na pomokani deski razvaljamo v velikosti tortnega modela. Krpo testa položimo v pomaščen in z moko potresen model, premažemo z marmelado ter potrosimo z rozinami, ki smo jih prepojili s sadnim likerjem. Razvaljamo drugi del testa, z njim prekrijemo rozine in testo malo prebodemo. Potrosimo s polovico mešanice iz orehov, sladkorja in drobtin. Po posipu porazdelimo narezane marelice. Čez marelice posipamo še preostali orehov posip in vse skupaj pokrijemo s tretjo krpo testa. Pečemo 55 minut v srednje vroči pečici. Ohlajeno torto potresemo s sladkorjem v prahu.

Zdravljenje krčnih žil

- kopelim, savni in sončenju,
- ne nosite tesnih oblačil in čevljev z visoko peto,
 - noge si prhajate s hladno vodo ali izmenično s hladno in toplo vodo
 - in vzemite si čas za počitek, noge rahlo dvignite.

Zdravljenje z zdravili

Rastlinski zdravilni pripravki za zdravljenje krčnih žil, ki jih dobite v lekarni tudi brez recepta, vsebujejo flavonoide. Na voljo so rutozidi, ki delujejo protivnetno, krepijo vensko napetost in zmanjšajo prepustnost kapilarne stene. Varujejo mikrocirkulacijo, zato je manj oteklina in lokalnih vnetij. Pospešijo celjenje venskih razjed na nogah. Pripravka za notranjo rabo pri nas sta detralex in venoruton. Priporočljivo se je zdraviti od

dva do štiri tedne ali več.

Tudi po escinu iz divjega kostanja (*Aesculus hippocastanum*) splahnijo oteklina, ker zmanjša kapilarno krhkost in prepustnost. Zdravilne pripravke herbion aesculus in venitan v obliki kreme ali gela nanašamo na nepoškodovano kožo večkrat na dan. Vtiranje ni potrebno. Zunanje zdravljenje je primerno kombinirati s kompresijskim. Gel nanesite zjutraj na oboleni noge s krčnimi žilami in jih povijte z elastičnim povojem ali oblecite kompresijske nogavice. Elastične nogavice je najbolje obleči zjutraj, preden vstanete iz postelje. Predpiše vam jih zdravnik glede na stopnjo in obseg prizadetosti venskega sistema.

Brigita Gider, mag. farm.

Kaj dela klasiko klasično?

Švicarska ura, HB-svinčnik, leviske 501, Beethovnova simfonija, dunajski valček, Tonetov stol, Chanelov kostim, očala Ray-Ban, pilotska jakna, Casablanca, Tarkovski, angleški čaj, cabernet sauvignon ... klasika je očitno nalezljivo brezčasna. V nasprotju z modo, ki se periodično izpostavlja z vročimi novostmi, klasika uživa občudovanje v hladni senci.

Klasična modra

Prva moška poslovna obleka naj bi bila temno modra. Lahko je tudi siva, vendar modra prinaša več uspeha. Kdo bi vedel resnico, vendar Italijani prisegajo le nanjo; seveda družno z belo srajco. Klasičen je tudi način nošenja, če jo oblečejo dvakrat na teden, in to ne zapovrstjo. Ob koncu dneva se obleka ločeno obesi na leseni obešalnik, kjer se volna sama po sebi nekoliko zravna. Vsako presenečenje je prej izjema kot pravilo. Zanesljivo pa za klasiko velja, da kakovost hodi pred količino.

Črna torbica

Večna črna je imenitna za vse priložnosti. Le redko kdo nima črne torbice in brez nje bi bilo življenje mnogo bolj

nepredvidljivo. Tista najbolj klasična je seveda iz usnja, vendar jo dohiteva tudi enostavna poliesterna. Ni prevelika in ne premajhna, vanjo pa lahko skrijemo potrebne in priljubljene stvari.

Hb-svinčnik

V času vseh mogočih preobraženih igrice se zdi, da je že vse virtualno, vendar čar papirja A4 in HB-svinčnika še nekako ostaja. Tudi lego kocke znajo znova in znova navdušiti staro in mlado in so kot žoga vseh generacij.

O klasiki se skorajda ne gre pirati, ker je vse enostavno jasno in prepričljivo potrjeno. To je njena privlačnost.

Tatjana Kalamar M.,
univ. dipl. inž. obl.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

V tej številki bomo nadaljevali s temo o škodljivostih motilnih pasov. V prejšnji številki smo podrobneje obdelali biološke efekte na motilnih pasovih, danes pa bomo to znanje dopolnili še z vplivi sevanj na človeški vegetativni živčni sistem ter vplivi sevanj na otroke, živali in rastline. O vsakem nekaj na kratko.

Začnimo z vplivom sevanj na vegetativni živčni sistem. Vemo, da vegetativni živčni sistem ureja metabolizem vode, krvni obtok, krvni tlak, telesno temperaturo, presnovo, spalni ritem, ... Neposredno je povezan s hipofizo, ki nam krmili hormonske procese, in limfičnim sistemom, kjer je sedež emocionalne sfere.

Človeško telo seva v celotnem spektru in reagira na sevanje celotnega spektra.

Sevanja človekovega telesa nastajajo v posameznih telesnih celicah in pomenijo *informacijo* o celicah. Zgrešene celične informacije pomenijo *bolezen*.

Tako zgrešeno informacijo lahko povzroči npr. *UV-sevanje*, ki prodre v celično jedro in tam *povzroči spremembo*. Vemo, da pretirano sončenje povzroča kožnega raka.

Telo oddaja:

- ultra šibko radioaktivno sevanje
- mikrovalovno sevanje
- visokofrekvenčno sevanje
- nizkofrekvenčno sevanje

Telo sprejema:

- kozmično sevanje
- atmosfersko sevanje
- zemeljska sevanja

Z leti ta sevanja odločilno vplivajo na telesne funkcije in kljub majhnim dozam lahko presežejo prag neškodljivosti. V začetku povzročajo *disharmonijo vegetativnega živčnega sistema*, močno patogeno zemeljsko sevanje pa tudi *nevarne bolezni* (rak).

Po odkritju DNA in njene dvojne vijačnice so prihajala nova spoznanja, kako zelo je naša dediščina ogrožena. Brez prestanka je pod udarom virusov, ionizacijskega sevanja, UV-sončnih žarkov ter množice naravnih in umetnih snovi. Ti genotoksični vplivi povzročajo na dediščini mutacije, ki pri telesnih

celicah lahko privedejo do *malignih tumorjev*, pri spolnih pa do bolezni, ki jih bo podedovalo naše potomstvo. Poznavalci menijo, da so genotoksični vplivi krivi za 80 % ali več rakavih obolenj in za skoraj 2000 dednih bolezni, ki so jih doslej spoznali in ki si jih je človeštvo nabralo v teku svojega razvoja. Zadnja desetletja človeštvo genotoksične vplive tudi proučuje in skuša s preventivnimi ukrepi odstraniti ali vsaj omiliti njihov učinek.

Sem sodijo tudi prizadevanja radiesteziije, ki odkriva in locira škodljiva sevanja, od kozmičnih do geopatogenih.

Ko zdravnik ali bioenergetik bolniku postavlja diagnozo, mora imeti pred očmi možno *škodljivo lego postelje* zaradi kozmičnih in geopatoloških sevanj. Upoštevati moramo tudi, da terapija ni učinkovita, če bolnik še naprej ostaja na škodljivem mestu. Velikokrat je namreč že majhna premaknitev ležišča iz nevarne cone dovolj za bistveno izboljšanje ali popolno ozdravitev, kar velja posebno za kronične bolezni.

Oglejmo si, kako sevanja vplivajo na pH-vrednost pri metabolizmu vode! Vemo, da mora biti pH vode med vrednostjo 7 in 8, ker znižanje pomeni ireverzibilni proces (pri 6) in konec presnove, povišanje (proti 9) pa prehod v bazično območje in ravno tako konec presnove. Žarki gama, rentgenski žarki in mikrovalovna sevanja *znižujejo* pH, kratki valovi, ultra zvok in magnetna polja pa pH *zvišujejo*.

Kako pa škodljiva sevanja vplivajo na otroke?

Za odrasčajoče otroke je posebno pomembno, da imajo ležišče na ugodnem mestu. Znamenja geopatoloških motenj so lahko naslednji simptomi:

- težko zaspijo, nemirno spijo, imajo moreče sanje in v sanjah zakričijo,
- ponoči speči blodijo okrog,
- močijo posteljo,
- v spanju škripajo z zobmi,
- srce jim razbija, imajo mišične krče,
- zjutraj se zbujajo sitni in neprespani,
- nimajo apetita,
- so težko dovzetni za vzgojo in
- v šoli slabo napredujejo.

Veliko teh simptomov velja tudi za odrasle.

Med živalmi ima človeku najbolj podobno vedenje pes. Njegova idealna valovna dolžina je 60 cm (človek 50 cm). Ne prenaša škodljivih sevanj in se principiellno ogiba motilnih mest. Za spanje ali ležanje si vedno najde najboljše mesto (*mladostna cona*), zato je ljudem dober indikator pri iskanju udobnih ležišč.

Mačka se vede čisto drugače. Ve, da je čez dan sevanje mnogo slabše kot ponoči. Je izrazito nočna žival, zato si poišče žarišča sevanj, ker jo le-ta spravi v utrujajoč spanec, in tako počiva ter si nabira energijo za nočno življenje. Njena valovna dolžina je temu primerna. *le 16 cm*. Skoraj vse domače živali se na motilnih točkah *slabo počutijo* in kokoši na takih mestih znesejo manj ali nič jajc. Mravlje in čebele pa iščejo izključno žarišča sevanj. Enako velja tudi za druge insekte in batile.

Kaj pa rastline?

Škodljiva sevanja zavirajo rast naslednjih rastlin: jablanā, hruška, oreh, bukev, ribez, španski bezeg, sončnica, begonija, aralija in lipa. Nasprotno pa iščejo sevanja naslednje rastline: češnja, sliva, marelica, breskev, bezeg, asparagus, sobna lipa, jelka, macesen in hrast.

Prihodnjič nekaj več o biouri in vplivu na uspešnost zdravljenja.

Na lekarniški tektnici

Lepo je užiti prostost brez kadilskih spon

Moj dan se je začel s cigareto. Zjutraj nisem zdržala brez nje niti pet minut. Če bi se morala kateri odpovedati, ta gotovo ne bi bila prva jutranja. Težko sem zdržala v prostorih, kjer je kajenje prepovedano. Obiske pri sosedu sem, denimo, opustila, ker je postala nekadilka in mi je postregla s kavo brez pepelnika na mizi. Zavojček cigaret na dan je bil premalo. Bog ne daj, da bi ostala brez njih tam, kjer jih ni bilo mogoče kupiti. Kadila sem tudi takrat, ko sem bila zaradi bolezni prisiljena ostati v postelji. Tako zelo močno me je prevzel kadilski dim.

Opozorila o cigaretni škodljivosti sem preslišala. Menila sem, da če bi bilo kaj na tem, že ne bi obstajalo toliko kadilcev, zato katran, nikotin, ogljikov monoksid in drugi kemični nepridipravi niso naredili name večjega vtisa kot ptičje strašilo. V ospredju je bila le kadilska vnema. Številni in močni strupi pa so ostali v dimu neopazni, dokler so kvarili le zdravje drugih in stregli po življenju drugih.

Na svetu vsakih trinajst sekund umre človek zaradi kajenja in bolezni, povezanih z njim, a komu je to mar? Ali je že kdaj na prvi strani časopisa pisalo: »Danes je kajenje pokosilo šest tisoč šeststo šestinsedestdeset ljudi! Več žrtev kot usodnega 11. septembra pod 'newyorskima dvojčkoma'.« Ne, ker vsak dan ponavljajoča se novica ni več novica. Nenovice pa se ne berejo in zato tudi ne objavljajo.

Ali ste kdaj v rubriki kriminal prebrali novičko: »Kadilski teroristi spet na delu, davi je zaradi pasivnega kajenja zbolelo nekaj sto ljudi, več deset s smrtnimi posledicami.«

Morda je kdaj pisalo: »Odvržen cigaretni ogorek je zanetil požar neznanskih razsežnosti!« Nikoli pa še: »Zaradi preteče suše je prepovedano kaditi, ker en sam ogorek pokvari štirideset litrov vode.« Ali: »Tobačni dim je onesnažil delovno in bivalno okolje. Sanacija bo draga in dolgotrajna.«

Še kar nekaj naslovnih je neuporabljenih. Na primer: »Kadilci dvakrat bolj potrebni zdravstvene skrbi kot nekadilci.« Ali pa: »Kajenje je glavni vzrok smrti, ki se mu da izogniti.« In: »Slovenci vsako leto s cigaretnim dimom pihnemo v zrak - ni pomota - milijardo ameriških dolarjev.«

Vsaka pokajena cigareta mi je skrajšala življenje za pet minut. Po dvajsetih ogorkih je bil dan krajši uro in pol, mesec okrnjen za dva dni in leto zapravljeno za mesec. Pri pokajenem zavojčku in pol cigaret na dan sem torej z desetletnim kadilskim stažem pognala po zlu leto svojega življenja.

Pa so vseskozi že ptički čivkali o kadilski resnici: »V tobačnem dimu je več tisoč različnih kemičnih spojin, plinastih, tekočih ali v obliki mikroškopsko majhnih trdnih delcev. Pazite se predvsem treh. Nikotin in ogljikov monoksid posredno poškodujeta srce in ožilje, katran pa neposredno kvari dihalne poti. Cigaretni dim vsebuje še vsaj štiri tisoč kemičnih strupov, med njimi so arzen, amoniak, cianid, formaldehid in metan. Ždijo v nejasnih besedah »bolezensko tveganje« in svoj pravi značaj pokažejo šele z leti. Priključijo več vrst raka, poleg pljučnega še rak ustne votline, grla, požiralnika, želodca, trebušne slinavke, mehurja in ledvic. Rak na pljuči pri strastnih kadilcih se razvije dvajsetkrat pogosteje kot pri nekadilcih, pri dolgotrajnih kadilcih pa kar sedemdesetkrat pogosteje. Kadilci imajo manj odporna dihalna in bolj obolevajo za prehladnimi obolenji. Rada jih prizadeneta kronični bronhitis in kronična obstruktivna pljučna bolezen (KOPB) z emfizemom. Želodčne razjede in prebavne motnje jih pestijo zaradi kajenja. Kajenje zmanjša plodnost pri ženskah in potenco pri moških. Noseča kadilka tvega, da bo njen otrok rojen predčasno, morda bo celo podhranjen, ali pa bo po rojstvu - normalno donošen - nenadoma umrl. Otroci kadilk veliko jokajo in slabše spijo, prej obolevajo za bronhitisom, pljučnico in astmo. Kadilci slabše vonjajo, okušajo in imajo neprijeten zadah iz ust. Koža na prstih rok in zobje so porumeneli. Kadilci so videti starejši kot nekadilci, telesno manj zmorejo ... «

Jutranji kašelj je sčasoma postal moja budilka. Nisem se mogla prav izkašljati. Sluz je bila sicer prozorna, a od drobcev katrana nekoliko rjavkasta.

Farmacevтка mi je razložila ozadje kašlja. V zdravih spodnjih dihalih nastane na dan okrog sto mililitrov sluzi, ki ima očiščevalno vlogo. Sluz obda neželeno vsebino, migetalke na površini dihal pa jo potiskajo iz dihalnih poti. Če ta samodejni mehanizem odpove, je treba izloček odstraniti s kašljem. Kadilec ima okvarjene migetalke in zmore zjutraj izkašljati le malo prozorne ali od katrana rjavkaste sluzi, a kašelj je produktiven. Pravo zdravilo zanj je nehati kaditi, ker težave s prenehanjem zvečine minejo, z nadaljevanjem kajenja pa bo okvara napredovala. Ekspektoransi in vnani antitusiki ter pitje več tekočine so v pomoč, a se pogosto sprevržejo v potuho za vztrajanje pri kadilski razvadi. Osrednji antitusiki poslabšajo bolezen. Dobrodošlo se je vključiti v program odvajanja od kajenja ali pa ob podpori svojih najbližjih odpraviti psihično odvisnost, fizični pa se upreti tudi s pomočjo zdravil.

Né-ve, zakaj sem upoštevala zdravstveni nasvet. Najbrž je v meni že dalj časa tlela močna želja, da bi se otresla kadilskih spon. Vsekakor pa je magistra naredila name dober vtis, ker ni hotela za vsako ceno zaslužiti z zdravlili na račun moje kadilske neumnosti.

Zgoščena različica moje nekadilske zgodbe pa je naslednja. Nikotin se je začel izločati iz telesa že po dveh urah, po šestih sta se zmanjšala srčni utrip in krvni tlak. Po dvanajstih urah se je izločil ogljikov monoksid, s pljuči pa se je že nekoliko lažje zadihalo. Po dveh dneh sta se izboljšala okus in vonj. Po dvanajstih tednih je postal krvni obtok živahnejši, telo se je okrepilo, koža pa je dobila lepšo polt in videz. Po treh mesecih so popolnoma izginili kašelj, piskanje v pljuči in težka sapa. Po petih letih se je zmanjšalo tveganje za nastanek srčnega infarkta za pol. Po desetih letih se je izenačilo tveganje za nastanek srčnega infarkta s tveganjem pri ljudeh, ki nikoli niso kadili, tveganje za nastanek pljučnega raka pa se je razpolovilo.

Lepo je bilo užiti prostost v desetletju brez kadilskih spon. Moja kadilska prapreteklost pa se mi zdi kot zgodba o drugi - tuji - ženski.

Pa še namesto sklepa. Tudi zadnje leto sem prihranila, ker sem rekla kajenju »Ne!«, dobrih dvesto tisoč tolarjev. Zdaj se spet odpravljam na dopust. Uganite, s katerim denarjem ga bom plačala?

Janez Springer, mag. farm.

HOROSKOPEN

Za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

				AVTOR: ŠTEFAN HAJDINJAK	STANJE NOTRANJE UBRANOSTI	AVSTRILJSKI DIRIGENT (HERBERT VON)	DALMATIN. ŽENSKO IME	IRSKI PEVEC (JOHNNY)	TEKMOVANJE PRI STARIH GRKIH	ANGLEŠKI FILMSKI PRODUCENT (ARTHUR)
				NEVEKTOR						
				BRANŽA, DISCIPLINA						
				AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA, GL. MESTO SALEM KARLOVAC ZALIV V ČRNOGORSKEM PRIMORJU			ČETRTI RIMSKI KRALJ			
							OBER			
									MORSKA OŽINA MED EVROPO IN AZIJO	LIRSKA PESEM HVALNICA
PEN	GLAVNO MESTO ERITREJE	PLUŠKA, KI SE PRIPRAVI S KUHANJEM ZDRAVILNIH RASTLIN	ČUTNO ZAZNAVEN DOGODEK BARVA KOŽE					DANIEL ORTEGA		
								ČLOVEK, KI POTUJE		
MEHIŠKI INDIJANEC					AGRESIVNO DEJANJE					
					GOZDNA PODRAST					
OZDELOVA-LEC SVEČ						HEKIDAN-JI HRVAŠKI NOGOMETNAŠ (KRASNODAR) ZAKOVICA				
MOŠKI NA MOONI PISTI							YOMAŽ DOMICELJ BITJE NA DVEH NOGAH			MORSKI RAK
ARGON			VESTNIKOV NOVINAR (CIRIL)							
			SODAVICA							
NAŠ LITERARNI ZGODOVINAR (ALOJZIJ)			S	KRAJA						
				BRIGA, SKRB						
RUSKI SLIKAR (IVAN A.)						RUMENO RJAVA BARVA VOJASKE NARAVNIKA				
PEN	SKEPSA	VLADAR V STAREM EGIPTU ZELENICA V PUŠČAVI						LIDIA OSTERC		
								ICEK		
HEKIDANJA AMERIŠKA ROCK SKUPINA					POVLEK					
					AVSTRILJSKI ARHITEKT (ANTON)					
HEKIDANJA AMERIŠKA ROCK SKUPINA				NAŠ GOSPODAR-STVENIK (UROŠ) KRASTACA					JEZERO NA FINSKEM	FRANCOSKI SLIKAR (CAMILLE)
			NAŠ ROKOMETNAŠ (ANDREJ) GLAGOLNIK DO OPRUJETI							
OSŠIP ZADKUNE										
NOVO-ZELANDSKI DOMORODEC				AMERIŠKI IGRALEC (AL)						
				STVARNOST						
PEN	PIŠKOT	LETOVIŠČE V IŠTRI					MIK			
		JOSIP MURN					JERMEH V HLAČAH			
ZDRUŽBA PODJETJU						KOVINSKA PISALNA PRIPRAVA REKA V AVSTRJI				
KNJIŽEVNIK CANETTI					TELESNO OKRASJE					
					TENISAČICA KURNIKOVA					
BILJARDNA PALICA				IRSKO MESTO V BLIŽINI DUBLINA SIFILIS		A		MED	LETALSTVO	PTICA PEVKA ČRNE BARVE
SKELEČA BOLEČINA							RUBSKA MREŽA NEM. REKA, PRITOK MOZELE			
	SMUČANJE									
PEN	VEČJA POSODA									
STOJAH AUER			EMIL NAVNŠEK		ENA OD PROJEKCU					
			ČLOVEŠKI POSAMEZNIK		ZID					
MINOSOVA PALAČA NA KRETI						PEŠNICA ŠKERL FRANCOSKI PISATELJ (EMILE)				NAČRT
ROPOVA STRANKA				FILMSKA ZVEZDA				CIRIL PUCKO		
				AM. REŽISER ASHBY				SAMEC GOVEDA		
ATENSKI KRALJ				H			STEBLO TRAV, BILKA			
							KALCIJ			
OBDOLJE					NAROD					
MENIČNO JAMSTVO					GOROVJE V BURMI					

Nagrajencem čestitamo. Potrdila za nagrade bodo prejeli po pošti.

Potrudite se in rešitev na osencemem polju pošiljate samo na dopisnici [skupaj z davčno številko] na uredništvo Vestnika. Ul. arh. Novaka 13, M. Sobota, s pripisom Penova nagradna knjižanka, do vključno petka, 8. avgusta 2003. Pet reševalcev bomo nagradili, in sicer z nagrado v vrednosti 10 tisoč tolarjev, kuharsko knjigo Boug žegnaja, knjigo Zgodovina Prekmurcev, čestitko na Radu Murski val in Vestnikovo majico. Če vam bo delal težave kakšen zemljepisni pojem, je dovoljena uporaba atlasa. Veliko užitek!

Dobro se znajdete, ko pride do krize, in tudi odločite se hitro. Obdobje pred vami bo zato morda nekoliko dolgočasno, saj kakšnega stresnega dogodka, kjer bi prišla prav vaša sposobnost, ne bo. Previdni bodite pri kritiziranju sodelavcev in pazite se, kljub letnemu času, prehlada. Izživov za svoje možgane ne išcite na silo, še posebej ne pri poslovnih zadevah. Če res ne morete brez napetosti, se lotite kakšnega razburljivega športa.

V odnosih z bližnjimi lahko pride do negotovosti ali neugodnih sprememb, v karieri možne priložnosti. Kar se bo sprva zdelo kot družabno srečanje s starimi znanci, se bo spremenilo v resno zadevo, ki vam bo vzela precej časa. Ne razdajajte se preveč, ker bo udarilo nazaj po finančni plati. Če ne gre za nujno stvar, ne kupite! Ugodno za načrtovanje. Previdno v odnosih s starši ali nadrejenimi. Ljubezen do bližnjih lahko pokažete tudi drugače.

Vse, kar ste naredili, bodo dali pod povečevalno steklo in vsako napako, ki jo bodo našli, bodo poskušali uporabiti proti vam. Torej pripravite se in poskrbite, da se boste znali postaviti zase. Na vrsti bosta trda logika in razum, čustva tokrat niso primerna. V prostem času prijeten in razigran mesec. Zanimivo doživetje v ljubezni. Dlakopecp vam bo šel na živce, škode pa ne bo naredil. Pojdite, kamor vas bo peljal nos. Možnost manjše poškodbe.

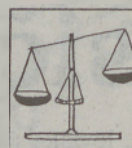
Treba bo obiskati kraj, na katerega vas vežejo
lepi spomini, vendar pred tem opravite delo, ki
ste ga že dalj časa odlagali. Kaže se priložnost
za donosen projekt, ki ga bo treba zagrabit z
obema rokama. Šlo bo, ker boste imeli veliko
energije. Pri ocenjevanju ali glasnem izrekanju
kritike bodite previdni, ker se lahko spremeni
v bumerang. Spretno dogovarjanje vam bo
prineslo nove točke.

V najkrajšem času uredite finančne obveznosti. Čim dlje boste odlašali, hujše bodo posledice. Šlo bo, saj prihaja vaše znamenje Jupiter, ki bo prinesel bogate darove. Bolje bo, da občutek zmagoslavlja prikrijete: okolica bo pomirjena, vi pa ničesar ne boste izgubili. Na splošno lep mesec, ko se boste imeli lepo, ne glede na to, kje boste. Ugodno za spremembe in skupinsko delo. Egoizem bo naredil le škodo.

Natančnost in iznajdljivost boste morali dokazovati pred budnimi opazovalci, zato ne bo odveč, če boste prej vadili. Od uspeha pri na videz nepomembni zadevi bo odvisno marsikaj, saj vas bodo po njem sodili tudi pri resnih poslovnih zadevah in o njem razpravljali v družbi, s katero imate opraviti vsak dan. S pomočjo ne odlašajte. Pripravljeni bodite, da vas bo zajela panika. Takrat naj možgani delajo »100 na uro«.

Nesporazum s sodelavci se lahko spremeni v resno oviro, zato naredite vse, da se strasti umirijo. Čaka vas neprespana noč. Na splošno boljši mesec z veliko priložnosti za zabavo, predvsem v prvih treh tednih. Morda spoznate novega prijatelja (ne iščite ga!). Možnost materialnega izboljšanja. Če izkoristite ugoden vpliv Jupitra, boste poselovno in čustveno na konju. Ne bodite malenkostni, raje bolj samokritični. Nohti, obrvi.

Že nekaj časa ugotavljate, da bi v novem okolju našli navdih za nove, boljše odločitve. Nekaj prostih dni ob koncu meseca rezervirajte za to! Morda boste našli odgovor na vprašanje o svoji karieri ali srčnih zadevah. Nekaj se bo ustavilo, zato boste slabe volje. Na spremembo takoj reagirajte, ne poskušajte se ji ogniti. Čas za načrte primeren. V tem obdobju ni primerno začeti nekaj novega. Pazite na denar, v žepu je luknja.

Kjerkoli boste, z mislimi boste drugje. Te stvari morate urediti sami, drugi jih ne morejo. Sicer obdobje, ko lahko s pridom izkoristite ugodne vplive. Z živahno zgovornostjo in izvirnimi idejami boste v neki družbi igrali prvo violino. Dogodek in čustveni izbruh vas bo prisilil, da boste razmislili o svojem notranjem ravnesju. Za pomembno odločitev si je treba vzeti čas. Vsaka naglica bo imela posledice.

Prijeten, čeprav tudi dokaj umirjen mesec. Komunikativni boste in dobili boste nekaj novih prijateljev. Prisluhnite drugim in naučili se boste, kako se urejajo denarne težave, kajti kmalu vas bo čakala skušnjava. No, kaže, da boste znali najti pot iz zagate. Ugodno za koncentracijo, intelektualno delo, matematiko in tehniko. Kozorogi, ki radi dramatizirate, ste naduti in drobnjakarski, boste v avgustu slabo odnesli. Prava ljubezen ne prenaša velikih besed.

Stvari se dogajajo in vi, kot da ne bi imeli volje, da bi vplivali na njih. Ugotovite dejstva (resnici pogledjte v oči), naredite načrt in ukrepajte. To ste sposobni in še je čas. Tisti, ki so tiho, so vam zdaj koristni, in lahko se zanesete na njih. Dober svetovalec v tem času ne bi bil odveč. Okrog 12. bodite previdni v dejanjih in besedi. Finančno stanje, če se že ne bo popravilo, ne bo slabše. Malo več časa posvetite zdravju.

Odlčno vam kaže in morda so pred vami celo najboljši dnevi v letu. Obisk ali srečanje s prijateljem bo poleg dobrega razpoloženja prinesel še kaj. Pri delu boste težko zbrani in vleklo vas bo drugam. Z neprevidnim ravnanjem si lahko nakopljete jezo sodelavcev. Nekaj pasti se skriva v avgusta in poskušajte se jim izogniti. V nevarnih okoljih in pri športu bodite previdni. Čas ni za novo ljubezen.

Beckham, zvezda nad zvezdami

Prvi dan na stadionu - Beckhama pozdravlja navdušena množica.

Mali Alfonzo je premagal vse ovire, da je prišel do svojega idola - in bil za to dobro poplačan.

Beckham gladiator

Ne, ne gre za zgodovino starega Rima, čeprav je David oblečen v rimskega gladiatorja. Gre za Pepsi-Colo. V teh dneh so ga angažirali in mu za snemanje 90-minutnega reklamnega spota plačali 3 milijone dolarjev.

Dekle meseca ...

... je tokrat 26-letna Marie Amihere, iz Hamburga. Oče Nemec, mati črnka iz Gane. Trenutno je Marie manekenka za blagovne znamke Escada, Joop in Gaultier, njena želja, ko gre za kariero, je, da od reklamnih kamer preide k televizijskim. Njena največja srčna želja pa je, da bi Nemčija na svetovnem nogometnem prvenstvu leta 2006 prišla v finale. Ni kaj ...!

28-letni nogometaš David Robert Joseph Beckham je končno prišel. Priletel je v znošenih, nekoliko strganih kavbojkah in elegantnem, belem suknjiču. V Španiji so zdaj vsi kot omamljeni: tako klub kot sponzorji, še najbolj pa navijači, med katerimi je vedno več žensk - predvsem mlajših. Pravijo, da je 35 milijonov evrov, kolikor so dali za njega, dobra naložba.

Prestop Davida Bechama k Real Madridu in njegov prihod v glavno mesto Španije v torek, 1. julija, je tamkaj zasenčil vse druge, še tako pomembne dogodke. Pristal je na vojaškem letališču v bližini Madrida, seveda z zasebnim letalom, nato pa so ga s policijskim spremstvom, kakršnega so deležni le najvišji državniki, odpeljali v hotel Gran Melia Fenix, kjer bo prespal nekaj noči, dokler se ne bo preselil v svojo novo rezidenco. Ena noč v tem razkošnem hotelu, v katerem so prespali tudi The Beatles, še prej pa Gregory Peck in Rita Hayword, stane 1800 evrov. Njemu tega ni bilo treba plačati. Vodstvo hotela je izjavilo, da so počaščeni, da se je tako slavni gost odločil ravno za njih.

Po nekaj dneh, ko je opravil številne formalnosti - tudi obvezen zdravniški pregled -, je prišel na vrsto javen podpis pogodbe. To je bil šov, ki se je zgodil v veliki košarkaški dvorani. Da je bila dvorana nabit polna, ni treba govoriti. Na odru je bil čez vso steno projiciran njegov obraz z velikim napisom Beckham, pod njim pa Real Madrid in nato niže še številni sponzorji. Junak je prišel v svetlo modri obleki in obveznimi uhanj z dragulji ter s čopom na glavi. Ko so mu dali besedo, je najprej izjavil: »Prišel sem v klub mojih otroških sanj in upam, da bom tu ostal najmanj štiri leta.« Izjavo je zapisalo 500 novinarjev, ki so imeli čast, da so dobili vstopnico. Številni njihovi kolegi - organizator je povedal, da so njihovi časopisi premalo resni - so morali ostati pred vrati.

Kaj pravijo Angelčki?

Tri hollywoodske zvezdice, ki so se s filmom Angelčki za Čarlja vpisale v filmsko zgodovino, so te dni gostovale v Berlinu. Držijo se skupaj in so kot trojka skorajda že postale blagovna znamka. Glavna med njimi je modrolasa Cameron Diaz (30). Pri fotografiranju se vedno postavi na sredino in je po mnenju vseh najbolj seksi. Drew Barrymore (28), bila je producentka pri filmu, daje trojki neprisljenost in sproščenost, medtem ko vzhodnjakinja (34) Lucy Liu, kljub pogostemu smehu in smehljanju, izžareva resnost in umirjenost. V hotelu Štirje letni časi so odgovarjale novinarjem.

Kateri angelček porabi največ časa za lepoticenje?

Cameron: Imamo dobro umetnico, ki nam kožo in vse potrebno tako pripravi, da smo v petnajstih minutah gotove.

Če se urejate same?

Cameron: Oh, dve minuti

Lucy: Da, dve minuti

Drew: Poskušam, da v zasebnem življenju ne nosim make upa. Pri delu oziroma snemanju imam kozmetike, ličil in krem preveč. Ljubim sproščeno svežo kožo.

Ste v zasebnem življenju točne?

Vse tri: Ne!!!

Cameron: Po navadi zamujam petnajst minut. Na svet sem prišla tri tedne pozneje. Od takrat moja telesna ura zamuja - pet minut za vsak teden. Tega ne morem več spremeniti, čeprav sem resnično poskušala.

Neki moški vas razočara. Kako se bo odkupil. Z diamanti? S krznenim plaščem?

Drew: Sovražim tipe, ki se mi hočejo na tak način približati.

Cameron: Moškega, ki bi mi kupil krzneni plašč, bi se hitro znebila.

Ko se resnično slabo počutite, kaj vas spravi k sebi? Recimo par novih čevljev?

Za podpis pogodbe mu je menda žena Viktorija, nekdanja članica skupine Spice Girls, kupila novo nalivno pero. Po slovesnem podpisu mu je častni predsednik kluba, sedeminsedemdeset letni Alfredo di Stefano, izročil dres s številko 23, ki jo bo imel, dokler bo pri Realu. Menda je bila ta številka posebej skrbno izbrana in tehtno premišljena. Predstavitve na terenu je bil poseben dogodek. Stadion nabito poln, veliko redarjev in policistov, ki so skrbeli za red, je bilo neprenehoma v gibanju. Kljub strogim varnostnim ukrepom se je mladem navijaču Alfonzu Lopezu posrečilo, da je nekako preplezal varnostno ograjo in pritekel do svojega božanstva. David se ni zmedel. Preden so pritekli redarji in ga odpeljali, je slekel svojo majico in jo izročil mladem navijaču. Novinarji so spet pisali, da je Beckham v trenutku osvojil srca navzočih. Po vsej verjetnosti se bo David septembra preselil iz dragega hotela. Takrat mu bo na voljo vila, ki je prej pripadala iraškemu diktatorju Sadamu Huseinu. Pravijo, da si jo je ogledala soproga Viktorija in ji je bila všeč. Na splošno prevladuje mnenje, da je prav nekdanja spajsica tista, ki ureja njuno življenje in je tudi najbolj zaslužna za velik medijski preboj svojega soproga. Ona tudi odloča, kako se bo oblačil. Po drugi strani pa slovi soprog kot zgleden in skrben oče, ki marsikdaj vzame v roke kuhalnico in pripravi kakšno specialiteto.

Prvo uradno tekmo nove sezone bo Real Madrid odigral v Tokiu. Takrat se bo moralo že pokazalo, kaj so kupili pri Realu ...

Cameron: Ne, kričim na glas, kolikor mi dopustijo pljuča in grlo.

Drew: Nisem velika nakupovalka. Že mesece imam darilni bon za veliko blagovno hišo, pa še ne vem, kdaj ga bom izkoristila. Grem k prijateljici in upam, da me bo spravila v dobro voljo in do smeha.

Lucy: Takrat postanem kreativna. Fotografiram ...

Če bi si vas zaželel hudič, kaj bi moral storiti, da bi postali njegovi?

Drew: Če bi mi poslal makarone s sirom

Cameron: Če bi mi omogočil deskanje na pršiču ...

Lucy: Hudič naj gre k hudiču!

Travolta je spet tukaj!

Calvin Klein je prodal svoj imperij in se odrekel položaju šefa designerjev

Po dveh letih se je John Travolta ponovno pojavil v javnosti in na straneh časopisov. In to, kot piše Hollywood-Star, dvakrat: z novim filmom Basic, ki ga bodo v Evropi začeli vrteti v septembru, in 15 kilogramov lažji. Pravijo, da ga bo novi film še bolje lansiral, kot ga je nekoč Vročica sobotne noči. V filmu Basic bo John Travolta (50) raziskoval in na koncu razjasnil skrivnost, kam in kako je v neki akciji izginil vojaški častnik.

Za novi film se je moral Travolta še posebej potruditi, saj je v pogodbi izrecno pisalo, da mora shujšati najmanj 15 kilogramov, sicer bo na začetku filma moral nastopiti njegov dvojnik. To bi zadevo dodatno zapletlo, saj bi se scena dogajala pod prho. Najprej bi bil

John Travolta s soprogo Kelly in triletno hčerko Elle Bleu

zavit v prt, nato pa brez njega ... In kako mu je uspelo, da je telo spravil v nekdanje dimenzije? Dnevno je naredil 400 sklec, šestkrat tedensko je tekel, dvigoval uteži in igral tenis. Posebne vaje je delal za trebušne in vratne mišice. Pri tem je posebej poudaril, da kakšne posebne diete ni imel: »Pri seksu in prehrani nimam rad šušmarjenja!«

Ko je odgovarjal novinarjem, so mu le-ti postavili tudi vprašanje o seksu. Potrtil jim je, da je njegovo seksualno življenje še najbolj aktivno v juliju. Takrat sta bila spočeta tudi oba njegova otroka in prepričan je, da se je to zgodilo tudi letos, tako da bo družina prihodnje leto zanesljivo štela pet članov. Na vprašanje, ali je 50-letni oče boljši od 25-letnega, je odgovoril, da zanesljivo. V tistih letih je imel veliko opraviti sam s seboj. Z dvajsetimi je imel prve uspehe na televiziji in kmalu nato je prišla Vročica ... In takrat sem plesal in plesal ...

Slovo za novo življenje

Calvin nikoli ni pokazal, kaj čuti. Na fotografiji je z nekdanjo soprogo Kelly, ki je uspešna umetniška fotografinja.

Trenutki sreče

Precej zaposlen in dokaj iskan hollywoodski igralec Antonio Banderas (42) si na vsake kvatre vzame čas in se posveti izključno svoji šestletni hčerkici Stelli. To je dan, ko ga skupaj, povsem sama - takrat ni zraven niti mame Melanie Griffith - preživita po svoje in vedno drugače.

Celo poimenovala sta ga: očkov - hčerkin dan. Na posnetku ju vidimo na vrtljaku. Nič nenavadnega, če posnetek ne bi bil narejen v Centralnem parku v New Yorku. Tudi to ne bi bilo kaj posebnega, če ne bi vedeli, da očka in hčerkica s slike stanujeta v Los Angelesu. Zjutraj sta torej z letalom poletela v New York, se tam ves dan zabavala in se zvečer spet vrnila domov. Luksuz, ki si ga tudi malo bolje stoječi Američan ne more privoščiti. Nič čudnega torej, če Stella rada pravi: »Moj papi je najboljši!«

Ravno v času, ko so ameriški časopisi razglasili njegovo blagovno znamko za najbolj znano ameriško modno firmo v svetu, se je umaknil in tako naredil konec številnim govoricam. Modnemu časopisu Women's Wear Daily je dal velik intervju in v njem pojasnil svojo odločitev. »Alkohol in tabletomanija, to je moj življenjski problem, s katerim se srečujem vsak dan. Ne smem ga obiti, moram ga rešiti!« je pogumno priznal svojo odvisnost 60-letni poslovnež, ko se je odločil za zdravljenje.

»Po svoje sem vesel, da sem se vsega rešil. Moje zdravljenje zahteva, da poleg navad spreminim tudi okolje. Zdaj bom svojo firmo

opazoval z neke razdalje.« To mu bo vsekakor koristilo, saj bo s firmo še naprej pogodbeno sodeloval kot svetovalec. Za to sodelovanje bo od svoje nekdanje firme, ki se ukvarja predvsem s spodnjim perilom, konfekcijo iz džinsa in v zadnjem času tudi s parfumi, prejemal milijon dolarjev letno.

Z njegovim trenutnim odhodom bo precej izgubila tudi newyorška kulturniška scena. Calvin je bil dober mecen, njegova vila v Hamptonsu na Log Islandu, pa je bila predvsem v času, ko je bil še poročen, znana točka, kjer so se zbirali resnični umetniki.

Kleinova kariera se zdi kot pravljica. Leta 1968 je osnoval kreatorsko firmo Calvin Klein. Imel je 2000 dolarjev, 10.000 pa si jih je sposodil od prijatelja. Pet let pozneje je kreiral in poslal na tržišče serijo športnih artiklov pod nazivom Calvin-Klein-Look. Nova, uspešna blagovna znamka je bila rojena ...

V zasebnem življenju ni imel toliko sreče. Prvi zakon se mu je hitro razbil. Leta 1978 so mu ugrabili takrat 11-letno hčerko Marci. Odkupil jo je za 100.000 dolarjev. Potem se je začelo dolgo obdobje pijančevanja in nočnega življenja z vsem, kar gre zraven. Leta 1986 se je poročil s fotomodelom Kelly Rector, s katero se je po devetih letih ločil.

Pravijo, da nova terapija kaže prve pozitivne znake. Videli so ga na neki modni reviji v Milanu. Bil je sproščen in zagorel od sonca. Ko je vstopil v prostore in so ga ljudje zagledali, so mu zaploskali in on je vedel, zakaj ...

Sally Field 1965 do 2003

Svoji blagovni znamki - bleščečemu nasmehu - je Sally zvesta še dandanes. Leta 1966 rojena ameriška zvezda je postala kljub številnim stranskim vlogam slavna šele 1991 z glavno vlogo v filmu Ne brez moje hčerke. V realnem življenju je nekoliko drugače. Samska igralka je mati trem hčeram.

Bralci Péna se predstavljajo

Karel Škodnik s Hodoša

S trinajstimi leti že koval konje

Leta 1975 prvič sam svoj mojster

Bil tudi med zdomci

Rad zaliva rože

Bil tudi v filmskem mestu Cannes

Na Hodošu je bila svojčas daleč naokrog znana kovačija. Stala je blizu železniške proge. V njej je veliko časa preživel tudi naš tokratni gost Karel Škodnik. Pred kratkim smo ga srečali blizu njegove nove domačije, ki niti malo ne daje slutiti, da bi se Karel še vedno ukvarjal s kovaštvom. No, v garaži ima še vedno veliko orodja in če je potrebno, komu kaj postori. Nam pa je raje na našo željo razkril svojo življenjsko zgodbo.

Otroštvo v kovačnici

Tudi mojemu očetu je bilo ime Karel. Doma je bil iz Zenkovec, na Hodoš pa je prišel za kovaškega vajenca. Tu je čez čas spoznal domačinko Sidonijo, se z njo poročil in tako sem prišel pred šestdesetimi leti na svet tudi jaz. Že od malih

Takšna je bila naša kovačnica, ko mi je bilo okrog sedemnajst let. Zaradi železniške proge so jo podrli.

kovati konje. Spomnim se, da takrat ljudje večinoma niso plačevali z denarjem, ampak so pripeljali vrečo pšenice, kar je skoraj celo leto zadoščalo za plačilo.

V Avstriji postal predelavec

Kaj naj bi se po končani osnovni šoli učil, če ne za

Leta 1963 so me poslali k vojakom v Skopje. Tam sem lahko konje tudi jahal, ne samo podkaval.

– kovač, varilec, nogometaš in gasilec

Bil sem soustanovitelj NK Hodoš, v Šalovcih pa sem aktivno igral. Na fotografiji čepim prvi z desne. V ekipi so bili še Karel Pajbič, Zlatko Horvat, Martin Žižek idr.

kovača? Poklicno šolo sem obiskoval v Murski Soboti, vajenec in kasneje pomočnik pa sem bil seveda pri očetu. Čez čas sem si vseeno poiskal službo zunaj kovačnice, in to v soboški Panoniji. Leta 1965 sem se poročil s hčerko hodoškega postajenačelnika Terezijo.

Velikokrat sva bila skupaj že kot otroka, saj sva bila tako rekoč soseda. Po poroki sva čez čas skupaj odšla na delo v Avstrijo. Tam sem postal že predelavec v »špengleraju«. Po sedmih letih zdomstva sva se vrnila, in to predvsem zaradi otrok, treh hčera, da so lahko hodile v šolo v domačem kraju.

Leta 1975 sem postal sam svoj mojster v kovačnici, a sem vztrajal le dobri dve leti, na kar sem si spet poiskal službo v soboški

kandidat. Zdaj pa se največ ukvarjam z zalivanjem rož, saj me to delo zelo veseli. Rad nabiram tudi gobe, a jih ne jem, ker mi ne prija njihov vonj.

In če koga še zanima, katera je moja najljubša žival, je to seveda konj. Žal svojega nisem imel nikoli, kar potrjuje, da je kovačeva kobilica res bosa.

Jožef G. Bistriški

Z ženo Terezijo imava oba rada rože in rada tudi potujeva. Tale posnetek je nastal pred leti v Nemčiji. Bila sva že tudi v filmskem mestu Cannes.

Moje kovaške roke me držijo v vodoravni legi tudi takole.

Kovačnice nimamo več in tudi v službi nisem, včasih pa kaj postorim v garaži, kjer imam shranjeno večji del orodja, tako tudi merilec za obseg koles za vozove.

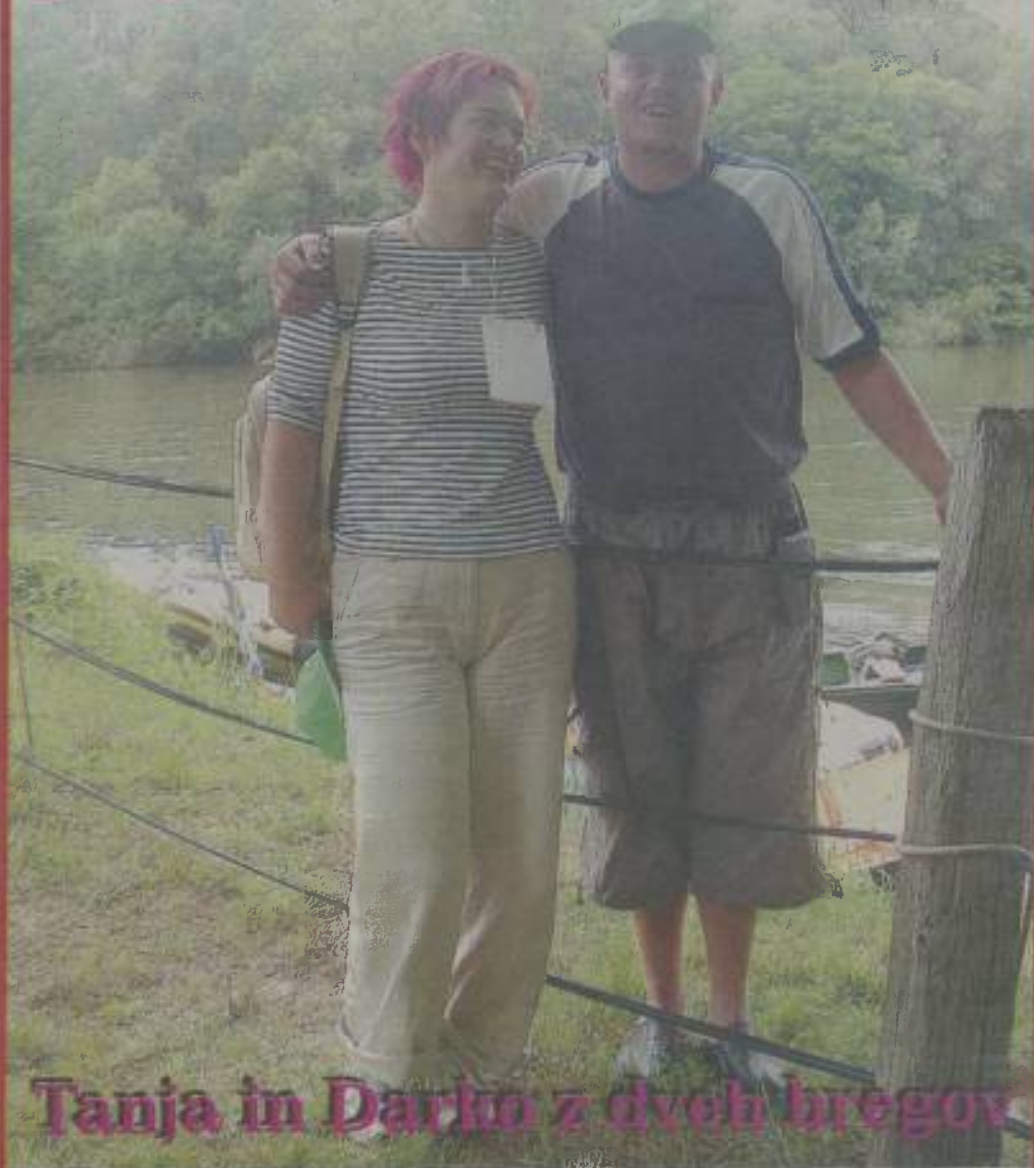

Panoniji. Delal sem do stečaja, nato še nekaj časa v PANAGRI in pri Slaviču, potem pa sem pet let čakal na upokojitev. Lani marca sem končno postal upokojenec.

Plesalec, igralec, nogometaš, gasilec, gobar ...

V življenju me je poleg dela zanimalo več stvari tudi za razvedrilo. Tako sem kot fant plesal pri folklorni skupini na Hodošu, igral sem v dramski skupini, bil sem prvi predsednik hodoškega nogometnega kluba, ki smo ga ustanovili leta 1984, v Šalovcih pa sem prej tudi aktivno igral; že devetintrideset let sem član tukajšnjega gasilskega društva, štiri leta, v prvem mandatu, pa sem bil tudi občinski svetnik, in sicer sem bil izvoljen kot nestrankarski

pen par

Tanja in Darko z dveh bregov

To je bila naključna »združitev« dveh mladih z levega in desnega brega Mure za Pénov par – Tanje Buzeti iz Černelavec in Darka Kolarja iz Pristave. No, kot kaže posnetek, je bilo med njima vseeno nekaj vmes. Tanja je dipl. univ. inž. živilske tehnologije, Darko pa je mesar, tako da imata nekaj skupnega tudi po poklicni izobrazbi. Vse drugo pa ... naj ostane skrivnost.

FOTO JOG